MİLLET MECLİSİ TUTANAK DERGİSİ

Ellisekizinci Birleşim

23 . 2 . 1963 Cumartesi

İçindekiler

	Sayfa
1. — **Geçen tutanak özeti**	216
2. — **Gelen kâğıt**	216
3. — **Yoklamalar**	216
4. — **Görüşülen işler**	217

1. — Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/407, C. Senatosu 1/194) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 108 e ek, C. Senatosu S. Sayısı : 91) 217 :222,289 :301

2. — 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu ile 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Karma Bütçe Komisyonu raporu. (M. Meclisi 1/323, C. Senatosu 1/323) (M. Meclisi S. Sayısı : 80, C. Senatosu S. Sayısı : 16) 222,292 :295

A — Maliye Bakanlığı bütçesi 222 :242, 242 :257

B — Devlet Borçları bütçesi 222 :257,258

C — Gelir bütçesi 258 :289

1. — GEÇEN TUTANAK ÖZETİ

Birinci Oturum

Birleşim açıldıktan sonra yapılan yoklama sonucunda yeter çoğunluk olmadığı anlaşıldığından saat 10,50 de toplanılmak üzere Birleşime ara verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Malatya
Mekki Keskin	*Nurettin Akyurt*

Kâtip
Ankara
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu

İkinci Oturum

Bursa Milletvekili İbrahim Öktem, geçen Birleşimde Çankırı Milletvekili Nurettin Ok'un, gündem dışı olarak C. H. P. Grupuna mütevecih konuşmasına ve Başkanlık Divanının görevlerine dair gündem dışı demeçte bulundu.

Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası ile Amerika'da kâin Howard International İnc. Firması arasındaki ihtilâfın halline dair kanun tasarısının gündeme alınması kabul edilerek üzerinde bir süre görüşüldükten sonra komisyona geri verilmesi kararlaştırıldı.

Sanayi Bakanlığı 1963 yılı bütçesi,

Petrol Dairesi Başkanlığı 1963 yılı bütçe kanun tasarısı.

Basın - Yayın ve Turizm Bakanlığı 1963 yılı bütçesi ve,

İmar ve İskân Bakanlığı 1963 yılı bütçesi,

Toprak ve İskân İşleri Umum Müdürlüğü 1963 yılı Bütçe kanun tasarısı kabul olundu.

23 . 2 . 1963 Cumartesi günü saat 10 da toplanılmak üzere Birleşime son verildi.

Başkan	Kâtip
Başkanvekili	Balıkesir
Nurettin Ok	*M. Şükrü Çavdaroğlu*

Kâtip
Ağrı
Rıza Polat

2. — GELEN KÂĞIT

Rapor

1. — Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/407, C. Senatosu 1/194) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 108 e ek, C. Senatosu S. Sayısı : 91) [Dağıtma tarihi : 23 . 2 . 1963]

BİRİNCİ OTURUM

Açılma saati : 10,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : Rıza Polat (Ağrı), İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (Ankara)

BAŞKAN — Birleşimi açıyorum.

3. — YOKLAMA

BAŞKAN — Yoklama yapılacak.

(Yoklama yapıldı.)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz yoktur. Saat 11,00 de toplanmak üzere Birleşime ara veriyorum.

Kapanma saati : 10,20

İKİNCİ OTURUM

Açılma saati : 11,00

BAŞKAN — Başkanvekili Mekki Keskin

KÂTİPLER : Rıza Polat (Ağrı), İbrahim Sıtkı Hatipoğlu (Ankara)

BAŞKAN — Ekseriyetimiz vardır, görüşmelere başlıyoruz.

4. — GÖRÜŞÜLEN İŞLER

1. — Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve C. Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/407, C. Senatosu 1/194) (Gündeme) (M. Meclisi S. Sayısı : 108 e ek, C. Senatosu S. Sayısı : 91) (1)

BAŞKAN — Bir önerge var, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Gelen kâğıtların rapor kısmında bulunan, Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının gündeme alınarak öncelikle görüşülmesini arz ve teklif ederiz.

C. H. P. Grup Başkanvekili	C. K. M. P. Grupu adına
Bursa	Zonguldak
İbrahim Öktem	Y. Ziya Yücebilgin

Y. T. P. Grupu adına
Adıyaman
Arif Atalay

BAŞKAN — Gelen kâğıtlardan «Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının» gündeme alınması hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Ancak, basılıp dağıtılmasından 48 saat geçmemiş olması itibariyle, müzakeresi hususunu oylarınıza sunacağım. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Öncelikle müzakere teklifi var. Öncelik teklifini oylarınıza sunuyorum.

Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosu tarafından tadil edilen 3 ve 4 ncü maddeleri hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonunca hazırlanan raporu okutuyorum.

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu — 22 . 2 . 1963
Esas No. : 1/407
Karar No. : 55

Yüksek Başkanlığa

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısı Cumhuriyet Senatosunca müzakere edilmiş, bugün Hükümet temsilcileri huzuriyle yeniden müzakere edilmiştir:

Tasarının 3 ncü maddesinin (Ç) bendine Senato Meclisince ilâve edilmiş olan Türk Ceza Kanununun 507 nci maddesi, tasarının 1 nci maddesiyle taksirli suçların daha ağırları affedilmiş olduğundan 507 nci madde tasarıdan çıkarılarak Senatoca vâki değişikliğe uyulmuştur.

3/H bendindeki Senatoca vâki değişikliğe aynen uyulmuştur.

3/J bendindeki Senatoca vâki değişikliğe aynen uyulmuştur.

3/K bendindeki Senatoca vâki değişikliğe aynen uyulmuştur.

9 ncu madde, Hükümet tasarısı olarak ve Hükümetin malî imkânları göz önünde tutularak getirilmiş ve Millet Meclisince de bu ge-

(1) 108 e ek S. Sayılı basmayazı tutanağın sonundadır.

rekçe ile kabul edilmiş olduğundan, Senatoca yapılmış olan vâkı değişikliğe uyulmamıştır.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu	
Başkanvekili	Sözcü
Erzurum	Giresun
N. Diler	A. Cüceoğlu
Kâtip	
İzmir	Adıyaman
M. Uyar	A. Atalay
Artvin	Çanakkale
S. Eminağaoğlu	Söz hakkım saklıdır.
	B. Arat
Elâzığ	İçel
N. Güray	M. Arıkan
İstanbul	Kars
S. Vardarlı	L. Alküzüm
Kayseri	Kayseri
A. Aras	M. Göker
Siirt	Konya
C. Aydın	S. Aytan

BAŞKAN — Raporu dinlemiş bulunuyorsunuz. Burada üçüncü maddenin, Cumhuriyet Senatosu tarafından C, H, J ve K bentleri değiştirilmiş, diğer bentler ise aynen kabul edilmiştir. Millet Meclisi Adalet Komisyonu (Ç) bendini tamamen benimsememiştir. C. Senatosunca değiştirilen (Ç) bendini okutuyorum;

(Ç) T. C. Kanununun 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503, 506, 507, 508 ve 510 ncu maddelerinde yazılı suçlar;

BAŞKAN — Burada, Adalet Komisyonu yalnız 507 nci maddeyi benimsemiyor.

KASIM GÜLEK (Adana) — Adalet Komisyonu izah etsin.

BAŞKAN — Fıkra hakkında söz istiyen arkadaşımız var mı? («Komisyon izah etsin» sesleri) Buyurun Adalet Komisyonu.

ADALET KOMİSYONU ADINA MEHMET GÖKER (Kayseri) — Çok muhterem arkadaşlarım; Yüksek Meclisçe kabul edilen af tasarısı Senatoda birkaç noktadan değişikliğe uğramıştır. Bu değişikliklerden birisi, biraz evvel huzurunuzda okunan rapor gereğince 3 ncü maddenin (Ç) bendine T. Ceza Kanununun 506, 507 ve 508 nci maddelerinin ilâvesinden ibarettir. Senatonun kabul ettiği 506 nci madde hileli iflâslara aittir. Komisyonumuz, Senatonun kabul etmiş olduğu hileli iflâsa aynen uymuş ve 506 nci maddesinin de tasarıya derc edilmesini kabul etmiştir.

Büyük Mecliste tasarının müzakeresi sırasında T. Ceza Kanununun 510 ncu maddesi kabul edilmiş, 510 ncu maddenin unsurlarına taallûk eden 508 nci maddenin de girmesine komisyon olarak taraftardık. Bu Heyeti Umumiyede tasvip görmediği için ve takriri veren arkadaşlar sadece 510 u verdiği için fazla üzerinde ısrar etmedik. Senato 508 nci maddeyi de buraya ithal etmiş, komisyonumuz bunu da kabul etti.

Komisyonun (Ç) bendinde kabul etmediği husus, T. Ceza Kanununun 507 nci maddesidir. 507 nci madde, taksirli iflâslara taallûk etmektedir. Komisyon, bu maddenin affın şümulü dışında bırakılmamasındaki ısrarının esbabı mucibesi şudur : Kanunun birinci maddesinde taksirli suçların tamamını affetmiş bulunuyoruz. Taksirli iflâs, hileli iflâsın dışında işlenmiş bir suç mahiyetindedir. O halde bir tasarıda bir taraftan birinci maddesinde taksirli suçların tamamının affını kabul ederken taksirli iflâsın affın dışında kalmasını komisyonunuz uygun bulmadı ve Senatonun 507 nci maddenin af dışı bırakılmasına dair teklifini kabul etmedi. Bu sebeple biz 506 ve 508 nci maddeyi kabul ettikten sonra 507 nci maddenin affın şümulü içine girmesinde ısrar ettik. 3 ncü maddenin (Ç) bendindeki değişiklik üzerindeki değişiklik ve ısrarımız, taksirli suçlara şâmil olan husus aynı şekilde taksirli iflâslara da teşmil edilmesidir. Piyasanın muhtelif krizleri nazara alarak, bunun da affın şümulü içine girmesi kanaatindeyiz.

Diğerlerini de kısaca arz edeyim mi?

BAŞKAN — Onu bilâhara rica edeyim.

MEHMET GÖKER (Devamla) — Az bir şeydir.

BAŞKAN — Ne dersiniz arkadaşlar? Çünkü Mehmet Bey, arkadaşlar okumadılar, tenevvür ederler, diyor.

MEHMET GÖKER (Devamla) — Arkadaşlar, bu değişiklikler Muhterem Meclise bir takrir şeklinde intikal etmişti. 1567 sayılı Kanunun döviz kaçakçılığına taallûk eden suçlarda bin Türk lirasına kadar olan döviz kaçakçıları, Senatoda affın şümulü içine alınmıştır.

Ayrıca Senatoda yine 1567 sayılı Kanunun şümulüne giren usul ve şekle riayetsizlik suçları aynı şekilde affın şümulü içine alınmıştır. Ve 1567 sayılı Kanunun üçüncü maddesinin (H) fıkrasının ikinci bendi ve (B) fıkrası haricolmak üzere ve dövizle ilgili görülmiyen suçlar da affın şümulü içine alınmıştır.

Ayrıca, bilâhara çıkan kararnameler gereğince suç olmak vasfını kaybetmiş olan suçlar da af şümulü içerisine alınmıştır. Komisyonumuz Senatonun kabul ettiği ve esasen mahiyeti bir hayli münakaşalı olan 1567 sayılı Kanunun muayyen bir miktara taallûk eden suçların affın şümulüne dair olan kısmını aynen kabul etmiştir.

Diğer taraftan komisyonunuz, 1567 sayılı Kanuna taallûk eden affın şümulü değişikliğini aynen kabul etmiş, uymuştur.

(K) fıkrasında yapılan 27 Mayıs 1960 tarihinden sonraki yüksek dereceli memurların suiistimallerine taallûk eden dâvaların, takibatların da affın dışında tutulmasına dair Senatonun kabul ettiği metni aynen kabul etmiştir.

Komisyonumuzun kabul etmediği husus şudur :

Evvelce 10 ncu madde, bilâhara 9 ncu madde olarak kaleme alınmış bulunan ve halen gelen tasarıda 9 ncu madde olarak ele alınan vergi cezalarından usulsüzlük cezalarının tamamı affın içine alınmıştı. Kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısını affetmek üzere Muhterem Meclisiniz karar vermişti. Senato burada usulsüzlük cezalarının tamamını affın şumulüne almış, kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısının affına dair olan hususu tamamiyle kaldırmıştır. Bu bakımdan komisyonunuz kusur ve kaçakçılık cezalarının bu tasarıdan çıkarılmasına dair Senatonun kabul ettiği kararı kabul etmemiştir. Büyük Meclisce kabul edildiği gibi, 1 aydan, hattâ 1,5 aydan fazla umumi efkârı meşgul eden kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısının affedileceği hakkında yapılan neşriyat ve bu hususdaki muhtelif krizler v. s. karşısında maddeyi tekrar mütalâa etmiş ve Millet Meclisinin kabul ettiği metin üzerinde ısrara karar vermiştir. Bu metin, bildiğiniz usulsüzlük cezalarının tamamı, kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısının affın şümulüne girmemesine mütedairdir. Senatonun kusur ve kaçakçılık cezalarının kaldırılmasına dair teklifini komisyonumuz kabul etmemiştir.

Demek ki, komisyondan gelen metinde üzerinde yapılmış olan değişiklikte Senatodan ayrıldığımız iki nokta vardır. Bunlardan bir tanesi Türk Ceza Kanununun 507 nci maddesi taksirli iflâslara taallûk eden maddesidir. Onlar taksirli suçlar istisna edilsin diyor, biz edilmesin diyoruz, Senato kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısının affına mütedair husus kaldırılsın diyor, biz ise, affın şümulü içerisine girsin kaldırılmasın diyoruz. Sadece aramızdaki ihtilâf bu iki noktadan ibarettir. Muhterem Heyetinize Komisyon adına arz ederim. Hürmetlerimle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, Millet Meclisi Adalet Komisyonu (Ç) bendini benimsememiştir. Niçin benimsemediğini de izah etti. Cumhuriyet Senatosunun bu hususta değişikliğine Adalet Komisyonu katılmıyor. (Ç) bendini benimseyip benimsemediğinizi oylarınıza sunuyorum... (Anlaşılmadı sesleri)

Millet Meclisi Adalet Komisyonu, Senatodan gelen (Ç) bendindeki değişikliği kabul etmiyor. Senatodan gelen (Ç) bendini okuttum. Komisyon iştirak etmiyor. Bu (Ç) bendini benimseyip, benimsemediğiniz hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... (Anlaşılmadı sesleri, gürültüler)

Arkadaşlar, gayet açık. Cumhuriyet Senatosundan gelen (Ç) bendini okuttum. Onda bir değişiklik vardır. Bizim Adalet Komisyonumuz bu (Ç) bendine katılmıyor, niçin katılmadığını da izah etti. Şimdi Senatodan gelen (Ç) bendini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... (Gürültüler)

Bir izahatta daha bulunayım : Eğer bunu kabul etmezseniz Adalet Komisyonu... (Gürültüler)

Arkadaşlar, prosedür şu: Senatodan gelen metin okutulur. Komisyon buna katılıp katılmadığını söyler. Uyup uymamak sizin bileceğiniz iş. Eğer uymazsanız Senato ve Millet Meclisi komisyonlarından müteşekkil bir Karma Komisyona gidecektir.

Yani Senatodan gelen metin kabul edilmediği takdirde, metin Karma Komisyona gidecek, orada etüt ve tetkik edildikten sonra Karma Komisyon kendi metnini huzurunuza getirecektir.

Şimdi Senatodan gelen, Adalet Komisyonunun katılmadığı (Ç) bendini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir. Bent Karma Komisyona verilecektir.

(H) bendini okutuyorum:

(H) 1 000 liraya kadar (1 000 lira dâhil) döviz kaçakçılığı suçları ile Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı Kanuna ve bunun ek ve tadillerine ve bunlara müsteniden çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı olup da muaddel 3 ncü maddesinin (A) bendinin ikinci fıkrası ile (C) bendi haricinde kalan ve döviz ziyaını intacetmiş olan usul ve şekle muhalif fiiller ve önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmıyan fiiller ve istimal ve istihlâk maksadiyle işlenmiş kaçakçılık fiilleri ve 6829 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin I, II, III ncü bentleri ve IV ncü bendinin birinci fıkrası hükmünü ve 3078 sayılı Kanunun ek ve tadillerini ihlâl eden fiiller ve sif kıymeti 1 000 lirayı (1 000 lira dâhil) geçmiyen gümrük kaçakçılığı suçları ve 3437 sayılı Tütün ve Tütün İnhisarı Kanununun 90 ve 91 nci maddelerine muhalefet suçları hariç, kaçakçılığın meni ve takibine dair 1918 ve Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyliyen suçlar.

BAŞKAN — Efendim komisyon iştirak ettiğini beyan etmişti. Ama, bir defa daha soralım. İştirak ediyor musunuz efendim?

ADALET KOMİSYONU ADINA BURHAN ARAT (Çanakkale) — Bir tabı hatası var, onu arz edeyim efendim.

BAŞKAN — Buyurun, efendim.

ADALET KOMİSYONU ADINA BURHAN ARAT (Çanakkale) — Muhterem arkadaşlarım, evvelâ önümüze gelen metinde bir tabı hatası olduğu meydana çıkıyor. (H) bendinin baştan 8 nci satırında «.... döviz ziyaını intacetmiş olan» şeklinde yazılmış olan kısım bir tabı hatası olarak intacetmiş şeklinde yazılmıştır, «intacetmemiş» olacaktır. Evvelâ bu noktaya işaret etmek istiyorum. Doğrusu, «... döviz ziyaını intacetmemiş» olacaktır.

Muhterem arkadaşlar, Senatodan gelen ve 3 ncü maddenin (H) bendinde değişiklik yapan konunun ehemmiyete binaen, komisyon adına ufak bir mâruzatta bulunmak istiyorum.

Muhterem arkadaşlar, 1567 sayılı Kanunun 6258 sayılı Kanunla değiştirilen metni memleketimizde bilhassa hukukilik bakımından büyük sıkıntılar meydana getirmiş bir kanundur. Bu kanun bu maddesiyle bilhassa hukuk nizamında teşri organının icra organına suç ihdas etmek gibi vekâlet vermesini intaceden bir hüküm getirmiş bulunmaktadır. Yani bu kanunla vâzıı kanun, Hükümete, bâzı fiillerin yasak edilip edilmemesi ve yasak edilen fiiller hakkında burada yazılı bulunan cezaların tatbikı hakkında yetki vermiş bulunmaktadır ki; bunun hukuk prensipleriyle bağdaşmasına imkân yoktur. Bu madde ile Hükümet kararnameler çıkarabilir ve bu kararnamelerle, gene Hükümetin bâzı bakanlıklarına, tebliğler çıkarması suretiyle bâzı fiillerin yasak edilmesi salâhiyeti tanınmış bulunmaktadır. İş o kadar tatbikat bakımından garip neticelere vasıl olmuştur ki; bir tebliğle yasak edilen bir fiil ve o fiilin neticesinde ceza gören vatandaşlar mevcutken, onu takibeden tebliğ ve kararnamede aynı fiilî suç sayılmış, fakat değişiklik kanunla olmayıp kararname ve tebliğler vücuda getirilmiş olduğu için bir evvelki tebliğe müsteniden mahkûm olan kimselerin mahkûmiyetleri yine uhdelerinde bâki kalmıştır. Halbuki Ceza Hukuku prensiplerine göre sonradan çıkan bir kanun suçlu lehine bir hüküm getirdiği takdirde, onun makabline de şâmil olması ve evvelce yasak edilmiş bulunan, bu fiili işliyen kimsenin göreceği cezanın süçluluk vasfının da ortadan kalkmış olması lâzımgelirdi. Fakat değişiklik kanunla değil de kararnameler ve tebliğlerle yapıldığı içindir ki, Türk Ceza Kanununun 2 nci maddesi işleyememekte ve fiilin suç vasfı, ikinci tebliğ veya kararname ile ortadan kaldırıldığı halde, birinci ile mahkûm olanın mahkûmiyeti devam etmek gibi adalet duygularına ve hukuk prensiplerine hakikaten aykırı durumlar hâsıl olmakta idi. Şimdi Senatodan gelen bu metin, bu nevi hâdiselerden dolayı mahkûm edilmiş olanların da mahkûmiyetini de ortadan kaldırmak gibi güzel bir hüküm getirmiş bulunmaktadır.

Yine arz edeyim; Senatodan gelen metinle profesyonel döviz kaçakçıları asla affedilmiş değildir. Bu metinle sadece Hazinede döviz ziyaına sebebiyet vermiyen, fakat şeklen suç işlemiş du-

rumda bulunan birçok mağdurların affı sağlanmış bulunmaktadır.

Ancak biz bu vesileyle, Anayasaya aykırılık, hukuk prensiplerine aykırılık şaibesiyle mâlûl olan bu kanunun memleketimize hakikaten büyük reformlar getiren, para rejimimizde güzel adımlar atan Hükümetimizden karışık devrinin meydana getirdiği bu kanunun da ortadan süratle kaldırılması için gerekli tedbirleri almasını ve çalışmalar yapmasını temenni eder, hepinizi saygı ile selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Efendim, (H) bendi üzerinde komisyon sözcüsü arkadaşımız tavzihte bulundu, komisyonumuz bu değiştirgeye katılıyor. Komisyonun yapmış olduğu tashihle yani «döviz ziyaını intacetmemiş» şeklindeki (H) bendini oylarınıza sunuyorum...

ADALET KOMİSYONU ADINA MEHMET GÖKER (Kayseri) — Efendim, burada yine bir tabı hatası var; sondan 4 ncü satırın başında «men'i» olarak yazılmıştır. Bu kelimenin «men» olması lâzımdır.

BAŞKAN — Bu tashihlerle birlikte (H) bendini oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

(J) bendini okutuyorum :

(J) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince Yüce Divana sevkine karar verilen veya verilecek olanlarla bunlara tebaan yargılanacak olanların bu karara esas teşkil eden suçları.

BAŞKAN — Şimdi okuduğumuz (J) bendini Komisyonumuz benimsemiştir. Senatodan değişik şekilde gelen bu (J) bendini benimseyip, benimsemediğiniz hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiş. (H) bendi Meclisimizce de benimsenmiştir.

(K) bendini okutuyorum.

(K) : 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren sıfat ve vazifeyi sûiistimal suretiyle işlenen suçlar :

BAŞKAN — (K) bendini Komisyon benimsemiştir. Benimseyip, benimsememe hususunu oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiş. (K) bendi de benimsenmiştir.

Arkadaşlar, 3 ncü maddenin (Ç) bendini Karma Komisyonumuza verdiğimiz malûmdur. Şimdi üçüncü maddeyi komisyon benimsemiyor, bunun da Karma Komisyona havalesi gerekmektedir. Yalnız dokuzuncu madde vardır, C. Senatosunun değiştirişi şekliyle 9 ncu maddeyi okutuyorum.

MADDE 9. — 1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak mükellefler veya sorumlular adına kesilmiş olup, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilmemiş olan vergi cezalarından, usulsüzlük cezalarının tamamı, affedilmiştir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 31 . 12 . 1961 tarihine kadarki dönemlere aidolarak kesilecek usulsüzlük, cezaları hakkında da yukardaki hükümler uygulanır.

1961 yılı sonuna kadar ki, dönemlere aidolarak, Vergi Usul Kanununa göre ceza mahkemelerince hükmolunup bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte infaz edilmemiş bulunan hileli vergi suçlarına ait cezalar affedilmiştir.

BAŞKAN — Buyurun Sabahattin Savacı.

SABAHATTİN SAVACI (Gümüşane) — Muhterem arkadaşlarım; Millet Meclisi metni esas itibariyle 213 sayılı Kanunla 376 ya mütenazır olarak tedvin edilmiştir. Esas itibariyle, ödeme kabiliyeti olanları muayyen müddet içinde ödemeyi yaptıkları takdirde, birinci defa 2/3, ikinci defa 1/3 olmak üzere cezalardan kurtuluyor ve geriye yalnız vergi borcu kalıyor. Bu suretle bu âtıfet, o kanunla tanınmıştı. Millet Meclisi metni de aşağı yukarı buna mütenazır hükümle affı devam ettirmektedir. Halbuki Senato metni ise; bunu kaldırmak suretiyle hem 213 sayılı Kanunun âtıfetini bertaraf etmekte, hem de Millet Meclisinin buna mütenazır olan, uygun olan tedvin metnini bertaraf etmektedir ki, bu suretle daha evvel tanınmış olan affı da ortadan kaldırmakta ve ihdas edilmiş olan vergilerin ödenme düzenini Senato metni ile, o kanaatteyiz ki, ihlâl etmiş bulunmaktadır. Kanaatimiz, Millet Meclisi metninin aynen muhafazası istikametindedir. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Esasen, komisyonumuz da bunu benimsememektedir. Fakat istiyen arkadaşlara tabiatiyle söz vereceğiz. Arkadaşlar konuşabilirler.

Buyurun, Sayın Dikmen.

EKREM DİKMEN (Trabzon) — Muhterem milletvekilleri; bu kanun tasarısı Yüksek Mec-

liste görüşülürken bendeniz, birinci fıkra üzerinde tadil teklifi vermiştim, fakat reddedilmişti. Mâruzatım şu idi: Bununla kaçakçılık cezalarının da tümünün affedilmesi...

Bu hususta dayandığım mesnetler şunlardır: Hileli vergi suçları affediliyor, taksirli suçları affediliyor, hileli vergi suçları da affediliyor. Demiştim ki, hile kusur ve kaçakçılığı, muhtevi, bir seneden üç seneye kadar hapis cezasını icabettiriyor. Ayrıca, bir seneden üç seneye kadar ticarethanenin kapatılmasını ve Resmî Gazetede ilânı gerektiriyor. Halbuki kusur cezası yanlış bir kayıttan dolayı kasıt dışı bir hareketten dolayı vergi ziyaına sebebolmaktır. Cezası da % 50 dir denilmiştir. Şayet 5 mislinden yukarı çıkıyorsa bu takdirde üç misli bir kaçakçılık cezası da veriliyordu. Bu durumda kusur ve kaçakçılık cezasının, hele kusur cezasının tamamının affedilmemesi bu maddenin adaletsiz bir şekilde çıkmasını intacedecektir, demiştim. Şimdi, bu yetmiyormuş gibi bir de Senatoda kusur ve kaçakçılık cezasının sureti katiyede affedilmemesi şeklinde tasarı değişikliğe uğramış bulunuyor ki, bu durum, Meclisten çıkmış kanunun metnine tamamen aykırı ve adalete uygun değildir. Bu bakımdan hiçolmazsa Millet Meclisi metninin kabulü icabeder kanaatindeyim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Komisyon.

ADALET KOMİSYONU ADINA MEHMET GÖKER (Kayseri) — Benden evvel konuşan muhterem arkadaşım hileli iflâs dedi. Senatonun kabul ettiği gibi biz de hileli iflâsı af dışı bırakmış bulunuyoruz. Zaten bu madde üzerinde Muhterem Heyet, enine boyuna müzakere etmiştir. Bu bakımdan bu hususiaki kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısının affını kaldıran Senato kararını yerinde bulmuyoruz. Millet Meclisinin kabul etmiş olduğu eski 9 ncu maddede aynen ısrar edilmesini komisyonumuz adına Muhterem Heyetten istirham ediyoruz. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Cumhuriyet Senatosunun okutmuş olduğum 9 ncu maddesine komisyonumuz katılmamaktadır. Benimsenip benimsenmemesi hususunu oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Muhterem arkadaşlar, Cumhuriyet Senatosu metnindeki (Ç) bendi ile 9 ncu maddeyi Yüksek Meclisiniz kabul etmediğine göre, bir karma komisyona havalesi icabetmektedir. Her iki Meclisin ilgili komisyonlarından seçilecek beşer kişilik bir karma komisyona havalesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

2. — 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu ile 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Karma Bütçe Komisyonu raporu. (M. Meclisi 1/323, C. Senatosu 1/323) (M. Meclisi S. Sayısı: 80, C. Senatosu S. Sayısı : 16) (1)

A) Maliye Bakanlığı Bütçesi

B) Devlet Borçları Bütçesi

Maliye Bakanlığı bütçesinin görüşülmesine başlıyoruz.

Adalet Partisi Grupu adına sayın İsmet Sezgin.

A. P. MECLİS GRUPU ADINA İSMET SEZGİN (Aydın) — Sayın Başkan, Muhterem arkadaşlarım;

Adalet Partisi Meclis Grupu adına, Maliye Bakanlığının 1963 yılı bütçesi üzerindeki görüş ve temennilerimizi arz etmeden önce, hepinizi Grupum adına en derin saygı ile selâmlarım.

Maliye Bakanlığı, Teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 1963 yılında çıkarılan 2996 sayılı Kanun ve ekleri ile kendisine mevdu vazifeleri yapmakla görevlendirilmiştir.

Bakanlığın mevcut Teşkilât Kanunu, devlet gelir ve giderlerinin, bütçelerinin milyonlarla ifade edildiği yıllarda çıkarılmış, zaman zaman gelişen ihtiyaca göre değişikliklere uğramıştır. Bugün, devlet gelirleri, milyarlarla ifade edilmekte, modern devlet görüşüne uygun olarak ihtiyaçlar ve görevler çoğalmaktadır. 1936 yılının 212 milyon lira olan Devlet Bütçesi, müzakeresini yapmakta olduğumuz yılda, 12 milyarı aşmıştır.

Toplumun bugünü ve geleceği ile ilgili genel ve ortak ihtiyaçlarını olumlu ve dengeli bir şekilde gidermekle görevli bulunan devletin, bu

(1) 80 S. Sayılı basmayazı 11 . 2 . 1963 tarihli 46 ncı Birleşim tutanağı sonundadır. Aynı tasarı ile ilgili C. Senatosunun 16 S. Sayılı basmayazısı ise C. Senatosunun 30 . 1 . 1963 günlü 34 ncü Birleşimi tutanağı sonuna bağlıdır.

fonksiyonunu bütünü ile ve âhenkli olarak yerine getirebilmesi için kurduğu veya kuracağı teşkilâtın içinde Maliye Bakanlığının yeri büyük ve önemlidir. Maliye Bakanlığının, bu önemi bütünü ile idrak ettiğinin delillerini göremiyoruz. Maliye Bakanlığı, halen, vatandaşın ödeme kabiliyetinin çok üstünde yeni yeni vergiler aramak, bulmak ve koymakla, devlet gelirlerini artırmakla meşguldür. Ve maalesef, bunu zahmetsiz, ucuz ve kolay yoldan yapmakta, ve terazinin bu sikleti çekemiyeceğini hesabedememektedir. Bakanlık, İktisadi Devlet Teşekküllerini de fiskal yönden reorganizasyona tabi tutmakta ve böylelikle 5 yıllık Kalkınma Plânında (1 milyar lira) ya yaklaşan kaynağı belirtilmiyen fonları temin etmeyi düşünmektedir.

Bakanlık, bu gayretlerinin küçük bir kısmını kendini düzenlemeye ayırsa idi, çok daha iyi bir yol tutmuş olurdu. Kanaatimize göre, reorganizasyon hareketine yanlış yerden başlanmıştır. Maliye Bakanlığının, İktisadi Devlet Teşekküllerinden önce, kendini reorganizasyona tabi tutması gerekirdi. Maalesef, Maliye Bakanlığı bunu yapmamış ve yapma hazırlıklarına da girişmemiştir.

Bugün, Bakanlığın bilhassa taşra teşkilâtı, kelimenin bütün anlamı ile perişanlık içerisindedir. Bu perişanlığı, binalarında, çalışmalarında, memurların tutum ve davranışlarında, eğitim ve öğrenimlerinde, vatandaşla olan münasebetlerinde görmek mümkündür. Buna karşılık, aldıkları maaşlar, kendilerine mevdu vazifelerin yetki ve sorumluluk dereceleri ile bağdaşır bulunmadığı açık bir gerçek olduğu gibi, esefle beyan etmek lâzımdır ki, memleketimize göre hesaplanan hayat standardının da çok altındadır.

Genel muvazene içinde vazife gören geniş memur kitlesi arasından bir kısım daireler, gördükleri vazifeye ve bu vazifelerin önemine uygun karşılıklarını almak için genel maaş rejiminden kendilerini çıkarabilmişler, diğer İktisadi Devlet Teşekkülleri veya Bakanlıklara bağlı müesseseler, birbirine benzemiyen şekillerle ve değişik, çeşitli isimlerle aynı yola gitmişler ve sonuç olarak, devlet emrinde ve halk hizmetinde çalışan geniş memur kitlesi arasında bir barem kokteyli yaratmışlardır. Bu hale son verilmesi, farklılıkların giderilmesi, maaş rejiminin tek bir sisteme bağlanması ve memurlarımızın içinde bulundukları maddi ve mânevi güçlüklerden kurtarılması gerekmektedir. Hükümetin, bu konuya sürat ve önemle el atmasını temenni etmekteyiz. Bu arada, mevcut Teşkilât Kanunu ve yetersiz kadrolarla, Maliye Bakanlığının, kendisine verilen görevleri lâyıki ile yapabildiğini, yapabileceğini, vatandaşla olan münasebetleri bilgili ve âhenkli bir şekilde yürütebileceğini kabul etmenin de çok güç olacağını belirmek isteriz.

Bilhassa, plânlı ve programlı bir döneme girdiğimiz bu anda, Bakanlığın rasyonel bir çalışma düzenine girebilmesi için, kanununun ve teşkilâtının, günün süratle gelişen ihtiyaçlarına cevap verecek ve memleketimiz gerçeklerine uygun bir şekilde yeniden ve süratle gözden geçirilmesinde mutlak bir zorunluluk vardır.

Teşkilât Kanunu üzerindeki görüş ve düşüncelerimizi kısaca arz ettikten sonra, sırasiyle, idari yönden vazifelerine geçiyoruz.

— Maliye Bakanlığının bütçe üzerindeki fonksiyonunu iki ana bölümde toplıyabiliriz :

1. Bütçeyi hazırlama,
2. Bütçeyi kontrol.

Her ne kadar, bütçenin hesabi yönden kontrolu Sayıştaya ait bulunmakta ise de, idari yönden kontrolu, tamamen Maliye Bakanlığına aittir.

Bakanlığın, bütçeyi idari yönden gerektiği gibi kontrol edebildiğini ifade etmek güçtür. Bu noktayı belirtmekten kastımız bilhassa şudur: Bütçe, masraf dairelerinde âdeta başıboş ve kontrolden uzak bulunmaktadır. Masrafçı dairelerde israflar alabildiğine artmıştır. Lüksün ve israfın önüne geçilememektedir. Pek çok daireler, özellikle yıl sonlarında, ödeneklerinin yanmaması için çok lüzumsuz masraflar yapmaktadırlar. Bunun, herşeyden önce, bir zihniyet ve tasarruf terbiyesi ile çok yakından ilgili olduğunu kabul etmekle birlikte, kontrole de gereken önemi vermek zorunluğuna inanıyoruz.

Bakanlıklardaki muhasebe müdürleri ise, sadece, ödemelerin kanuni olup olmadığını incelemek durumundadırlar. Bu sebeple, lüzumsuz alımlara sarfiyat yapılmamasını, murakabe bakımından, kanuni yetki ile teçhiz edilmek suretiyle bakanlıklarda ayrıca bütçe kontrolörlüklerinin ihdasını zaruri görmekteyiz.

Burada, sırası gelmişken vergi işlemlerinin, teftiş, kontrol ve murakabesi üstünde bilhassa durmak isteriz. Sayın Maliye Bakanı, Bütçe Karma Komisyonunda, beyanname tetkiklerinin % 2 yi geçmediğini ifade etmişlerdir. Halihazırda, vergi beyannamelerinin ancak % 1,3 ü incelenebilmektedir. Maliye Bakanlığı, adedi 100 ü biraz geçen hesap uzmanları vasıtasiyle beyannamelerin tetkik işini yapamamaktadır. Vergi beyannamelerin en az yüzde yirmisinin tetkik edilmesi gerekirken, ancak % 1,3 ünün tetkik edilebilmesi bunun en açık delilidir. 1961 yılında tetkik edilen % 1,3 beyannameden, 100 milyon liraya yakın bir fazla gelir elde edildiği ifade edilmiştir.

Kontrol işinde de Maliye gene ucuz ve kolay bir yol tutmuş, yapıcı bir kontrol sistemine gitmesi gerekirken, mükellefi ürküten, hareket kaabiliyetini kaybettiren, mâzinin de verdiği alışkanlıklarla yanlış yorumlara sebebiyet veren bir oto - kontrol müessesesi olan servet beyannamesi sistemini getirmiştir.

Biz, A. P. Meclis Grupu olarak, muhtelif şahıs ve zümrelerce beyan edilmiş olmasının aksine, müfettişlerin, uzmanların ve kontrol memurlarının mükellef hesaplarını tetkikte esas fonksiyonlarının kaçakçı kovalamak olmadığını, zira geniş bir beyannameli mükellef grupunun hatalarının vergi kaçırmak gibi hasis bir ruh haletinden değil, daha ziyade, bilgisizlikten doğduğunu ve uzmanların tetkiklerinin de, her şeyden önce, eğitici, öğretici ve uyarıcı olması gerekeceğini kabul ediyoruz. Bu memleketin bütün nimetlerinden istifade eden vatandaşlarımızın küçük bir istisnası hariç, vergi kaçakçısı olabileceklerine inanmıyoruz. Bu arada da, mükellefi hileli yollara sevk edebilen âmillerin giderilmesi ve millî gelirin âdil bir vergi yolu ile yeniden dağılımına imkân verilmesi gerektiğini de belirtmek isteriz. Bu sebeple, kontrol teşkilâtı, ne kadar geniş şekilde taazzuv ederse, öğretici ve uyarıcı rolleri de o nisbette geniş ve müessir olur. İşte bu sebepledir ki biz, bu teşkilâtın süratle ve tam randımanla iş görür hale getirilmesini istiyor ve bunun yayında serbest hesap uzmanlığı müessesesinin ihdasında mutlak zaruret görüyoruz. Bununla birlikte, vergi kaza sisteminin, mükellef ve Hazine haklarını eşit olarak gözetecek ve konularını süratle sonuçlandıracak bir hale getirmesi ile vergi cezalarının makûl hadlere indirilmesini temenni ediyoruz.

Müessir bir kontrol ve murakabe sisteminin yokluğudur ki, gelir vergisini, geniş çapta hizmet erbabına ve dar kazançlı mükelleflere dayalı kılmaktadır. Gelir Vergisinin beyannameli ve stopaj grupları itibariyle mukayesesi, tezimizi açık olarak ortaya koymaktadır. 1961 yılında Gelir Vergisi hâsılatının % 34,54 ü beyannameli gruptan, % 65,46 sı da stopaj grupundan elde edilmiştir. Bu yüzdeler, 1958 yılında % 42,84 ile % 57,16 idi.

Burada, kısaca vergi politika ve sistemimiz üzerinde de durmak isteriz. Vergi kanunlarımız ve mevzuatında modern vergi anlayışına, ekonomik ve sosyal görüşlere geniş çapta yer vermek suretiyle bir ayıklama yapmak ve yeniden bir organizasyona girişmek zorundayız. Her ne kadar bir vergi reform komisyonu teşkil edilmiş; bu komisyonca, gelir ve kurumlar vergileri kanunları ile Vergi Usul Kanunu ele alınmış ise de, meclisimizden ekspres suretiyle çıkarılan tasarıların gerekçelerinde izah ve iddia edildiği gibi, «Ekonomik kalkınmamızı geliştirmek ve hızlandırmak, ihracatımızı teşvik etmek için gerekli görülen tedbirlerin» alınabildiğini ifade edemeyiz. Mezkûr tadil tasarıları; yatırım indirimi, zarar nakli, zirai kazançların vergilendirilmesi, cüzi tarife değişikliği, degressif amortisman sistemi ile dar mükellefiyete tabi kurumların bâzı kazançlarının stopaj suretiyle alınmasından başka, hemen hemen yeni hüküm getirmemektedir. Bunlarla da, ne dereceye kadar, modern vergi anlayışı ile hareket edildiğini, ekonomik ve sosyal görüşlere ne dereceye kadar yer verildiğini, ekonomik kalkınmamızın ne dereceye kadar geliştirileceğini, hızlandırılacağını, istihsal ve ihracatımızın ne dereceye kadar teşvik edilebileceğini, muhterem arkadaşlarımızın yüksek takdirlerine arz ederim.

Maliye, vergi reformunu da, sadece, verginin fiskal yönü ile ele almış, ekonomik ve sosyal yönü üzerinde âdeta durmamıştır. Bugün, memleket olarak, üzerinde ısrarla duracağımız en esaslı mesele, istihsalimizi ve imalâtımızı artırmak olmalıdır. Vergi politikamız da buna yardım etmelidir. Vergi politikamız, bir yönü ile de, az gelişmiş ve süratle kalkınmak, büyük ölçüde yatırım yapmak mecburiyetinde olan

memleketimizde, tasarrufu teşvik etmek, sermaye piyasasına vücut ve imkân vermek, bu sebeple, bilhassa sermaye şirketlerini teşvik ve himaye etmek amacını gütmelidir. Kısaca, toplam tasarruf hacmını artırıcı ve tasarrufun en iyi şekilde, yatırım alanlarına dağılışını mümkün kılmalıdır. Diğer bir yönü ile de, vergi yükünün, vatandaşlar arasında, âdil ve dengeli olarak dağılmasını sağlamalı ve vergi yükünün dağılımında, millî gelirin sektörler itibariyle dağılışını dikkate almalıdır.

Verginin sosyal adalete uygunluğunu ön plâna almak gerekir ve yetkili makamlarca, vergilendirmede anti - sosyal bir durumun bulunmadığı iddia edilirken, elimizdeki rakamlar bunun aksini göstermektedir. Şöyle ki; vergi gelirlerimizin % 61,29 u vasıtalı ve % 38,71 i ise, vasıtasız vergilerden temin edilmektedir. Bu oranlar, muhtelif memleketlerde şöyledir :

Memleketler	Vasıtalı	Vasıtasız
A. B. D.	% 37,63	% 63
İngiltere	47	53
Arjantin	55	45
Avusturya	31	69
Belçika	48	52
Fransa	52	48
Yunanistan	60	40
Hindistan	54	46

Son olarak kabul edilen vasıtalı vergiler serisi ile vasıtasız vergi nisbetleri, % 38,71 den % 33 civarına düşecektir ki, bu suretle, 1950 den bu yana en adaletsiz bir durum meydana gelecek ve nisbetler, eski kazanç vergisi seviyesine inmiş olacaktır.

Sunduğumuz bu rakamların, tezimizi doğruladığı yüksek malûmlarınızdır. Bu konuya son verirken, bir noktaya daha işaret etmek istiyoruz. Bütün bu arz ettiğimiz hususların temini ile birlikte, Hükümet süratle, ekonomik, sosyal ve politik huzuru getirmeli, gerçek demokratik düzen içinde, istikrarlı bir ortam yaratmalı, vatandaşa, iş adamına, yerli ve yabancı sermayeye ve tasarrufa güven vermeli ve rasyonel işletmeleri teşvik etmelidir.

Şimdi de, bâzı malî kanunlarımıza temas etmek istiyoruz :

Plânlı bir kalkınma devresine girildiği bu anda, ilk önce ele alınması gereken kanunların başında, esasen miadları dolmuş ve bugünün şartlarına uyacak tarafı kalmamış olan 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu ile, 2490 sayılı Arttırma, Eksiltme ve İhale Kanunu gelir. Bunları da, diğer masraf kanunları takibetmelidir.

1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanunu, 1927 Rijid hükümleri, bâzı ağır ve komplike formaliteleri ile günümüzün süratle gelişen ihtiyaçlarına cevap vermekten çok uzak bulunmakta, gerektiği şekilde süratli, kolaylığı ve kontrolu temin edememektedir. Bu eksiklikleri önliyecek ve Anayasamızın bu hususla ilgili hükümlerini kapsıyacak bir tarzda, kanunun yeniden ele alınarak, süratle Meclisimize sevkini temenni ediyoruz. Bununla birlikte, devletin her türlü ihalelerini aksatan, işlerini geciktiren, bürokrasiyi artıran, Artırma - Eksiltme ve İhale Kanununu, günün şartlarına ve plânlı dönemin tabiî icaplarına uygun bir tarzda ve yumuşak hükümlerle yeniden tedvin edilmesi, bir zaruret halini almıştır. Bunlardan başka, Menkul Kıymetler ve Kambiyo Borsaları Kanunu, Türk Parasının Kıymetini Koruma hakkındaki Kanun ve Bankalar Kanunu da, değişmesi gereken kanunlar arasındadır. Âmme malları kanunu tasarısının Meclisimize sevkinde de acele edilmelidir.

Hâlen, Meclisimizde bir Geçici Komisyonda görüşülmekte olan İktisadi Devlet Teşekkül ve Teşebbüslerinin reorganizasyonu hakkındaki kanun tasarısının Maliye Bakanlığınca hazırlanması, Sanayi Bakanlığı ve İktisadi Devlet Teşekküllerinin görüşlerinin alınmamış olması, bu alanda yapılan reformun sadece fiskal yönden ele alındığı iddialarını kuvvetlendirmektedir. Bu tasarı ile, kalkınma plânının dayalı bulunduğu karma ekonomi sisteminin aleyhinde aşırı bir devletçilik anlayışı gelmektedir. Aynı zamanda, bu reorganizasyonun vetiresi, tasarının bugünkü şekliyle son derece uzun ve güç ve geç sonuç alınacak niteliktedir. Mezkûr tasarı, Yüksek Murakabe Heyetinin, kuruluşuna imkân veren hukuki dayanağından yoksun bırakmakta ve âdeta lâvetmek istemektedir ki, Ada-

let Partisi Meclis Grupu olarak tasarrufun karşısında olacağız.

Bu konuda, son olarak, Mahallî idareler vergi kanunlarından bahsetmek isteriz. Hükümetin, mahallî idarelere, özellikle belediyelere üvey evlât muamelesi ettiği maalesef açık bir gerçektir. Bugün özel idareler, belediyeler, tamamen mefluç bir durumdadır. Kanunların, kendilerine verdiği vazifeleri yapamamakta olan bu teşekküller, beldelerimizin en hayatî ihtiyaçlarını sürüncemede bırakmak zorunda kalmaktadırlar. Memur maaşlarını dahi vermekten âciz bir durumda bulunan belediyelerimizin kapılarına kilit vurulması zamanı yakındır. Devlet, esnekliği olan, geniş ve zengin gelirleri kendisine almış, diğerlerini, yani işe yaramıyanları, belediyelere bırakmıştır. Bir başka deyimle, Devlet, sütün kaymağını almış, suyunu, mahallî idarelere bırakmıştır. Hükümet, idari ve malî yönden, mahallî idareleri geliştirecek ve kalkındıracak tedbirleri almamıştır. 5 Yıllık Kalkınma Planı dahi, bu konu üzerine eğilmemiş, sonradan, Plân Karma Komisyonunda, tarafımızdan verilen bir önerge ile bahis konusu tedbirler, plâna ithal edilmiştir. Mahallî idarelerin idari ve malî bünyelerinin takviyesinin, demokrasinin teminatı olduğunu gözden uzak tutmamak gerekir. Hükümet, mahallî idareleri, içinde bulunduğu perişanlıktan bir an önce kurtarmak ve fonksiyonlarını, bütünü ile yapabilmelerini sağlamak için vergi kanunlarını günün şartlarına uygun olarak süratle reforma tabi tutmak zorunluğunda olmalı ve ayrıca gelirleri giderlerini karşılıyamıyan belediyeleri sübvansiyone etmelidir. Bu arada, mahallî idarelerin borçları üzerinde de durmak isteriz. Belediyelerimiz, henüz oluş ve kuruluş halinde bulunan beldelerimizin imarı ve en hayatî ve mübrem ihtiyaçlarını temin için büyük borçlara girmişlerdir. Bu borçların yekûnu, 1 milyar 750 milyon lirayı geçmektedir. Yine bu borçlar ve bunların faizleri de, belediyelerimizi ayrıca çalışamaz bir hale getirmektedir.

Yerinde ve cesur bir kararla, İktisadi Devlet Teşekküllerimizin borçları konsolidasyona tabi tutulmuş, ve böylece, İktisadi Devlet Teşekkülleri büyük bir yükten kurtulmuş ve malî bünyeleri niteliğe kavuşmuştur. Aynı şekilde, mahallî idareler maliyelerine ait borçların da, Hazinece devranılması hususunun sürat ve önemle ele alınarak intacedilmesi gerektiği kanısındayız. Bunlardan ayrı olmak üzere, bir de çeşitli kanunlarla, Maliye Bakanlığına verilen görevler vardır.

3202 sayılı Kanunun 5 nci maddesinin (c) fıkrası gereğince, bütçenin % 1 i oranında bir ödeneğin, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası sermayesine eklenmek üzere bütçeye konulması gerekmektedir.

5 Yıllık Kalkınma Plânında da; «Tarım sektöründe yatırım kredilerinin genişletilmesi, uzun süreli yatırım kredilerinin niteliklerine uygun kriterlere dayanılarak verilmesi gerektiği, dolayısiyle, Ziraat Bankasının vereceği yatırım kredileri için özel kıstasların uygulanacağı, bankanın elindeki kaynaklarının büyük ölçüde mevduata dayandığı cihetle, geniş ölçüde, uzun süreli ve düşük faizli yatırım finansmanına gitmesinin imkânsız olduğu ve bu sebeple, Ziraat Bankasının malî kaynaklarının yatırım kredisi vermeye elverişli hale getirileceği» ifade edilmektedir. Maalesef, 5 yıllık plânın ve 3202 sayılı Kanunun âmir hükümlerinin bütçede karşılığını göremiyoruz. Geçen yıl, Maliye Bakanlığı bütçesine, T. C. Ziraat Bankasına ödenmek üzere konulan 100 milyon liralık ödenekten ancak 19 milyon lira verilebilmiş, bu yıl da, 120 milyon liralık bir ödenek konulması gerekirken, sadece 26 milyon lira konulmuştur ki, bunu plânın ve plânlı dönemin ciddiyeti ile bağdaştıramıyor ve ayrıca, çiftçinin uzun vâdeli, bol ve ucuz kredi umut ve hayallerinin suya düştüğünü görmekle üzülüyoruz.

Milletlerarası malî ve ekonomik münasebetlerimize gelince; 13 sayılı Kanun, ekonomik ve malî sahalardaki beynelmilel münasebetlerimizi, Dışişleri Bakanlığının yönetim ve kontrolundan çıkarmış, bu işlerle, Maliye Bakanlığını görevli kılmış, dolayısiyle, Milletlerarası İktisadi İş Birliği Teşkilâtı, Hazine Genel Müdürlüğüne bağlanmıştır.

Bahis konusu kanun, diplomatik müessese ve münasebetleri kaale almıyan, acayip, nev-i şahsına munhasır bir kanundur. Ve maalesef bu kanun ve tatbikatı, beynelmilel malî ve ekonomik münasebetlerimizi, bir keşmekeşe sokmaktadır. Bu kanun, bununla da kalmamakta, Maliye ve Dışişleri Bakanlıklarının

biribirlerine düşmelerine ve birtakım vahîm görev ihtilâflarına sebebiyet vermektedir. Bu konuda küçük bir örnek vermek gerekirse; kanunun 8 nci maddesini gösterebiliriz. Mezkûr madde; «Temsilcilik kurulan memleketlerde, malî müşavirliklerle, ticaret müşavir ve ataşeliklerin heyet başkanının emri altında ve temsilcilik bünyesi içinde vazife göreceklerini, âmir bulunmaktadır. Memleketimizin o memlekette tek temsilcisi bulunan elçimizin bu madde ile ne durumlara düşebileceğini değerli arkadaşlarımın takdirlerine arz ederim. Hepimiz biliriz ki, dış münasebetlerde, temsil birliği esas; ve bu birliğe bütünü ile uyulması da, beynelmilel teamüldür. Bu temsil birliği ise, hariciyede toplanır. Ayrıca, dış teşkilâtın, beynelmilel heyetlerin, müzakerelerle ilgili Bakanlıkların temsilcileri ile takviye edilmesinin gerekeceği aşikârdır. Böylelikle, teşkil edilecek ekibin, normal ölçüler, ahenk ve karşılıklı iş birliği ve anlayış zihniyeti içerisinde hareket edeceği tabiîdir.

Bütün bu arz ettiğimiz hususların, bugün yerine getirildiğini, ilgili Bakanlıkların dahi iddia edebileceklerini sanmıyorum. Dünkü ifratın yerini, bugün, ona taş çıkartacak derecede bir tefrit almıştır. Her nedense, ifrat ile tefritten, kendimizi kurtaramıyoruz.

Kanaatimizce, dış yardım konusunda iki safha vardır: Birincisi, dış yardımı temin ile, bunun miktar ve şartlarını tâyin etmek; ikincisi de, temin edilen dış yardımı tasarruf etmektir. Bunun birinci safhasının, yukarda arz ettiğim esaslar çerçevesinde ve maliye ile sıkı ve ahenkli bir iş birliği kurmak suretiyle Dışişleri Bakanlığına; ikinci safhasının da, doğrudan doğruya, Maliye Bakanlığına bırakılmasının yerinde olacağı kanısındayız. Bu konunun, bir süre daha bekletilmeye tahammülü yoktur. Maliye Bakanlığı, İktisadi İş Birliği Teşkilâtında, yeter sayı ve nitelikte kadro ve eleman bulunmadığı cihetle, ilgili memurların bütün gayretlerine rağmen pek çok dış yardımların kullanılamadığı da vâkıdır. Hükümet, beynelmilel malî ve ekonomik münasebetlerimizi, içinde bulunduğu keşmekeşten biran önce kurtarmanın süratle çarelerini aramalı ve bulmalıdır.

Muhterem arkadaşlarım,

Son olarak, Maliye Bakanlığına bağlı müesseseler ile ilgili görüşlerimizi arz edeceğiz :

Âmme sektörü memur ve hizmetlilerinin sosyal güvenliklerini ve çeşitli emeklilik hükümlerinin tek elden yöneltilmesini sağlamak amacı ile kurulan Emekli Sandığı Kanununda değişiklik yapılmasını derpiş eden 62 aded kanun teklifi verildiği ilgililerce ifade edilmektedir. Bu tekliflerin, bâzı ihtiyaçların zorlanmasından ileri geldiği şüphesizdir. 5434 sayılı Kanunla kabul edilen yeni sistem, sigorta ve prim esasına getirmekte, ve ileri Batı memleketlerinin ölçülerini almaktadır. Hal böyle iken, yani, emekliliğin prim esasına dayalı bir sigorta müessesesi olduğu kabul edilirken, sistem ile hiç ilgisi olmadığı halde, emekliliği memuriyetin bir nevi devamı kabul eden eski kanunun ilgili maddesi, yani kanuna aynen aktarılmıştır. Bu ve bunun gibi, tatbikatta büyük haksızlık, zorluk ve anlaşmazlık doğuran kanunun birçok hükümlerinin değişmesi gerektiği fikrinde ilgililer de bizimle müttefiktir. Bütçe Karma Komisyonu müzakerelerinde, Sayın Melen, «Emekli Sandığı Kanununun süratle ele alınması gerektiğini, tasarının hazır olduğunu, yalnız, Personel Kanununu beklediklerini» ifade etmişlerdir.

Emekli Sandığı Kanunundaki, herkesin lüzumlu gördüğü zaruri değişiklikleri, bir yılan hikâyesine dönen Personel Kanununa bağlamak, işi, uzun bir müddet daha sürüncemede bırakmaya yol açmaz mı? Biz, Emekli Sandığı Kanununda yapılacak değişikliğin, Personel Kanununun çıkmasını beklemeye tahammülü olduğu kanısında değiliz. Zira, Emekli Sandığının malî bünyesi, bizzat kanunun ve birtakım zorlamaların sonuncu olarak, süratle tedbir almayı gerektirecek bir durumdadır.

Emekli Sandığı, 400 bini geçen iştirakçisi hakkında, her hangi bir ihtiyata sahip bulunmadığı gibi, 1962 yılı sonu itibariyle (67 000 - 75 413) emekli, dul, yetim ve mâlûller için (2 252 109 309), 2,5 milyara yaklaşan bir aktüarya açığı ile mâlûl bulunmaktadır. Arz ettiğimiz bu halin, Emekli Sandığının içinde bulunduğu çok kritik durumu belirtmeye yeter olduğu kanısındayız. Hal böyle iken, Emekli Sandığı Kanununun değiştirilmesi, malî bünyesinin düzeltilmesi ve aktuarya açıklarının giderilmesi ile ilgili tedbirlerin alınmasını, ne zaman çıkarılacağı pek de belli olmıyan Personel Kanununa bağlamak, bilmiyoruz, ne dereceye kadar doğru ve yerinde olmaktadır?

Emekli Sandığı, kurulduğu yıldan bu yıla kadar geçen 12 yıllık bir dönem içinde, ihtiyatlarını millî ekonomimiz ve karkınmamızda müspet olarak kullanmış, gayrimenkul ve iştiraklerinden büyük kârlar sağlamıştır. Bundan sonra da, aynı şekilde hareket edileceğine dair kanaatimizi arz ettikten sonra, Sandıkla ilgili tememnilerimize geçiyoruz :

Emekli, mâlûl, dul ve yetim aylıkları, değil memuriyet maaşları ile, farklı rejimlerin bulunması sebebiyle, kendi aralarında dahi ahenkli ve âdil bir seviyede değildir. Muhtelif rejimlerle emekliye ayrılan, aynı durumda bulunan kişilerin emekli maaşları arasında büyük farklar vardır. Bu fark ve ayrılıkların giderilmesini, emekli aylıklarının memuriyet maaşlariyle dengeli ve ahenkli bir seviyeye getirilmesini, memuriyete girişlerindeki yaşları dolayısiyle emeklilik haklarından faydalanamıyanların, kanunun kapsamına alınmalarını, iştirakçilerden, şahsi durumları itibariyle çalışamıyacak halde olanların, elverişli şartlarla emekliliklerinin sağlanmasını temenni ediyoruz. Kimsesiz emekli, dul ve yetimler için de, Batıdaki örnekleri nevinden dinlenme ve ihtiyarlık evleri, nakdî ve aynî ihtiyaçlarını karşılamak üzere ofisler ve kooperatifler kurulmasını ve toplumumuzun idarî yükünü omuzlarında taşıyan memurlarımızın, mümkün olduğu ölçüde, kolaylıkla ev sahibi kılınmalarını, üzerinde önemle durulması gereken konular olarak görüyoruz.

Devlet Malzeme Ofisine gelince, Ofisin, özel sektörle rekabete girişmesinin önlenmesi gerekmektedir. Özel sektör tesislerinin kapasitelerinin yüksek olduğu dallarda, Devlet Malzeme Ofisinin yeni yatırımlara girişmesinin, özellikle, yüksek kapasiteli özel sektör matbaalarının karşısında bu alanda, yeni yatırımların yapılarak sermaye israfına gidilmesinin aleyhindeyiz. Devlet Malzeme Ofisinin yatırımlarının, kendi alanında, ithalâtı önleme amacını gütmesini, prodüktivitelerinin yüksek olmasını ve özel sektörün karşısında bulunmamasını temenni ediyoruz.

Yukardan beri arz ettiğimiz samimî ve yapıcı tenkid ve temennilerimizin, aynı duygularla karşılanacağı ümidi içerisinde, Yüüsek Meclisimizin değerli üyelerini, Maliye Bakanlığının seçkin elemanlarını, Grupum adına, en derin saygılarımla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bugünkü programımızda, yalnız Maliye Bütçesinin görüşülmesi vardır. Maliye bütçesinin görüşülmesi kısa zamanda biteceğe benzemektedir. Programımızın «not» kısmında işaret ettiğimiz gibi, saat 18 den evvel günlük program biterse, bir gün sonraki programa geçebiliriz. Onun için biz, bütçenin tümünü bugün bitirmeye gayret edeceğiz. Bu bakımdan, bütçe üzerinde konuşacak grup sözcüsü arkadaşların hazırlıklı bulunmalarını, bütçe oylanacağına göre bütün arkadaşlarımızın öğleden sonra, belki gece, burada hazır bulunmalarını rica ediyoruz.

Millet Partisi Grupu adına Sayın Kâmil İnal.

M. P. MECLİS GRUPU ADINA KÂMİL İNAL (Bolu) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlar, Millet Partisi Grupu adına Maliye Bakanlığı bütçesi üzerinde görüş ve temennilerimizi arz edeceğiz.

Maliye Bakanlığının vazifelerini umumi olarak şöyle sıralıyabiliriz :

1. Devlet masraflarını karşılıyacak gelir kaynaklarını bulmak, gelirleri toplamak,

2. Devlet mallarının idare ve hesaplarına ait kayıtları tutmak,

3. Para, kredi ve borçlanmalara ait görevleri ifa etmek,

4. Milletlerarası İktisadi İş Birliği ve dış yardımlar hususunda malî müesseselerle temaslarda bulunmak ve bu münasebetleri düzenlemekle görevlidir. Yani para denen vasıtayı iyi kullanabildiği takdirde memleketin iktisadi ve sosyal hayatını arzulanan yola sevk etmek iyi kullanılmadığı takdirde, iktisadi ve sosyal yönden duraklama, hattâ gerilemenin olacağı hesaba katılmalıdır.

Muhterem arkadaşlar,

Hükümet programında, beş yıllık kalkınma plânında her yılki bütçelerimizde hep tasarruftan bahsedilir. Bundan şu netice çıkar : Demek ki, bütçelerimizde israflar var. Bunlar önlenmelidir. Misal 1963 yılı bütçe kanun tasarısının Bakanlıkların 301 ve 302 nci bölüm ve 10 ncu madlelerine dikkatlice bakıp bu bölümlerde konan kırtasiye masraflarını toplarsak 8 milyona yakın bir para çıkar. Bu da Hükümetin kırtasiyeciliğin içine düşmüş olduğunun delilidir. Alınacak bir kararla, yazışmalarda kullanı-

lan kâğıtların ebadında küçücük bir değişiklikle, 3 veya 4 milyon lira tasarruf edilir. Buna benzer misallerimizi çoğaltmak mümkündür. Plânlı çalışma devresine girdiğimiz şu anda bu gibi israflardan sakınmalıyız.

Hükümet teşkilâtını fuzuli formaliteye bağlıyan, vergi Usul Kanunu, Muhasebei Umumiye Kanunu, Artırma eksiltme ve Teşkilât kanunlarının biran evvel değiştirilmesi lâzımdır.

Sayın Maliye Bakanının 1958 Maliye Bakanlığı bütçesinde yaptığı konuşmalarda aylık ve ücret kanunlarımızın dağınık mevzuat içerisinde olduğunu, bunun düzeltilmesine derhal geçilmelidir; diyor. Hakikaten doğru söz. Geçmişte müdafaası yapılan bu kanunların yeni baştan tanzim edilerek Yüce Meclisimize gelmiş olmalıydı. Bakanlık vazifeleri geçicidir. O makamın mesuliyetini üzerine alanlar memlekete faydalı buldukları düşünce ve prensiplerini kanun haline getirdikleri an uzun yıllar değişmiyen prensipleri koymuş olurlar. Eğer Hükümet olarak yurdumuzda sosyal adalet gerçekleştirilmek isteniyorsa, ilk önce bir kanunla düzenlenebilecek olan memurlar arasındaki adaletsizliği gidermelidir. Aynı fakülteden veya aynı meslek okulundan mezun olanlar arasında maddi ve mânevi yönden uçurum denecek kadar farklar vardır. Bunun yanında üç yıllık terfi süresini doldurup terfiye iki defa veya üç defa hak kazandığı halde 3 bin küsur memur kadrosuzluk yüzünden terfi farklarını alamamaktadırlar. Halen kadro aylığının iki üst derecesini veren mevzuatın bir veya iki üstünü daha alabilecek şekilde tanzim edilen kanuna Sayın Bakan bu durum aylık mevzuatımızı bozar diye cevap verdi, bu durum önceden bozulmuş. Bu gibi aksaklıkların biran evvel giderilmesini temenni ederiz.

Devlet gelir ve giderlerinin muntazam olarak kontrolu yapılamıyor. Devlet daireleri harcamalarını bütçe yılının son aylarına geldiğinde paramız yanmasın diye hatalı bir yol takibi sebebinden israfa gidiliyor. Acaba tenkis edilen para gümrükten dışarıya mı çıkıyor, bu sakat zihniyetin değişmesi için gerekli tedbirler alınmalıdır.

Muhterem arkadaşlar,

Merkez Bankası bütçelerine göre tedavüldeki para devamlı artmaktadır. 1958 de 3 milyar 479 milyon 1959 da 3 milyar 389 milyon 1961 de 4 milyar 483 milyon 1962 de 5 milyar 777 891 332 lira 1958 den bu yana 1,5 milyar lira yükselme oluyor. Bu yükselme millî gelirle oranlı olarak yükseldiğinde zararlı olmıyabilir. Fakat millî gelir yerinde sayarsa bu durum tehlikeli olur. Yurdumuzda millî gelirin dağılışı anormal durumlar arz etmektedir. İşte beş yıllık kalkınma plânında da bu durum işaret edildiği halde, vergi reform kanunları ile bunlar tanzim edilecek, prensibine bağlanacak diye işaret edilmişti. Bu durum yeniden bozulma yoluna sokulmuştur. Misal: Yeni ihdas edilen vergiler vasıtalı vergiler lehinde bir artış yaratmıştır. Bu durum modern vergi anlayışı ile taban tabana zıttır. Vergi reformu dediğimiz zaman sosyal adalete uygun olmalıydı yeni yapılan zamlar bir vergi reformu değildir. Akar yakıta yapılan zamlar bütün fiyatlara tesir edecektir. Şu bilinen bir hakikattir ki vatandaşımızın % 70 şi vergi dışındadır. Yani kendi geçim sıkıntısından kurtulup vergi verme durumuna getirilmemiştir. İşte yeni ihdas edilen vergiler ve zamların bu kütleye intikali iyi olmıyacaktır.

Yurdumuzdaki işsizliğin günden güne artması, piyasanın durgunluğu buna karşılık tedavüldeki para miktarının artması bize şunu göstermektedir. Para istihsal çoğaltıcı hedefe varmadan yarı yoldan vergi adı altında geriye çevriliyor geri çevrilen milyarlar hakikaten 5 yıllık kalkınma plânı gereğince istihsali çoğaltıcı hedefe yöneltiliyor, fakat 1962 bütçesinde yatırım için ayrılan miktarlar elemansızlık yüzünden bir miktarı harcanamadı denilmektedir. 1963 yılında geçen yılın üç misline yaklaşan yatırımların yapılmaması acaba iktisadi hayatımıza ne gibi zararlar getireceği hesaba katılmış mıdır?

Maliye Bakanlığı Devletin malî politikasını tesbit eden ve yürüten bir Bakanlık olması itibariyle Maliye Bakanlığı bütçesinde yardımlar yekûnu 1962 de 433 milyon iken bu yıl 568 392 688 yani geçen yıldan 135 milyon lira bir artış vardır. Devlet olarak yardıma muhtaçolduğumuz şu anda, bir yerden toplayıp bir yere dağıtırken bu hususu biraz daha inceleyip prensipler koymak suretiyle esaslara bağlamak daha iyi olur kanaatindeyiz.

6400 sayılı Kanunla kurulan Devlet Malzeme Ofisi kendisine verilen vazifelerin ancak bir kısmını yapabilmektedir, deniliyor. Geri kalan vazifeleri yapabilmesi için sermaye ve personel temin olunup teşkilât ve tesisler kuruldukça onları da yapabilecektir, diye izahı yapılıyor. Devletin, hususi teşebbüs tarafından yapılan ve yapılması mümkün halde olan matbaacılığa el atması 30 un üstünde olan resmî sektör matbaasını işletmesi 5 yıllık kalkın plânındaki karma ekonomi prensibini zedelemektedir.

Plândaki hedefler yönünden hareket edildiğinde memlekete daha faydalı olur kanaatindeyiz.

Türkiye Cumhuriyeti Emekli Sandığı Kuruluş ve gayesine ulaşamamaktadır. Sandık, âmme sektörü memur ve daimî hizmetlilerin sosyal emniyetlerini temin ve çeşitli emeklilik hükümlerinin bir elden idaresi maksadiyle kurulmuştur.

Sandık sosyal emniyet nizamının beynelmilel sahada kaydetmekte olduğu inkişafları göz önünde tutarak yeniden tanzim edilip aşağıdaki hususların bir an evvel etütlerini bitirmelidir.

1. İştirakçilerden çalışamıyacak duruma gelenleri daha müsait şartlarla emeklilik haklarından faydalandırılması,

2. İleri yaşlarda memuriyete intisapları dolayısiyle emeklilik haklarından faydalanamıyanların, Emeklilik Statüsüne ithali,

3. Emekli, mâlûl, dul ve yetim aylıklarının memuriyet aylıkları ile ahenkli bir seviyeye yükseltilmesi,

4. Kimsesiz emekli, dul ve yetimler için medeni memleketlerde olduğu gibi birtakım özel tesisler kurulmalıdır.

Amortisman ve Kredi Sandığının 6115 sayılı Kanunun Sandığa vermiş olduğu vazifeleri tam olarak yapabilmesi için kuruluş gayeleri dışına çıkmadan başarmasını temenni ederiz.

Devlet borçları :

Bunları şu şekilde sıralıyabiliriz :

1. Devlet borçları,
2. Katma bütçeli idareler ve kamu kurumları, borçları,
3. Kamu iktisadi teşebbüsleri borçları,
4. Mahallî idareler maliyelerinin borçları,
5. Memleket ekonomisinin dış aleme borçları.

Devlet iç borçlarını orta ve uzun vadeli olarak ayırdığımızda durum şöyle olmaktadır.

1.	Orta vadeli borçlar	75 477 706
2.	Uzun vâdelilet	8 689 593 143

Bu borçlara Hazine kefaletleri ve amortisman ve Kredi Sandığının tahvillerini kattığımızda iç borcun yekûnu 9 970 665 964 e yükselmektedir. Uzun vâdeli borçların toplamı olan 8 765 070 849 liralık kısmı iç konsolidasyon operasyonu ile ilgilidir. İktisadi Devlet Teşekküllerinin 5 722 762 469 liralık borçları İç Konsolidasyon Kanunu gereğince karara bağlanmış olması iyidir.

Bu borçların tamamı Hazinece devralınmış borçlu teşekküllere Hazine tahvili verilmiştir. Bunlar da % 1/2 yarım faizli ve yüz yılda ödenecek şekilde tanziminden iyi neticeler elde edilebilir.

Dış borçlarımız eldeki bilgilere göre 30 Eylül 1962 tarih itibariyle şöyledir.

		Dolâr
1.	Bütçe borçları	590 512 460
2.	Hazine kefaletlerinden	54 830 600
3.	Kredili ithalâttan	276 955 411
4.	Dış konsolidasyondan	350 438 874
5.	Banker borçlarından	63 666 000

Toplam olarak 1 336 401 345 dolâr bunun karşılığı olan 12 027 612 105 liradır. Dış borçlarımıza göre batan durum şudur. Vâdelerin kısalığı ve faizlerin yüksek oluşu iyi değildir. Hükümet bu gibi kredilerin vâdelerini uzatmak veya faiz durumlarını kalkınmak için çırpınan ekonomimizin seyrine paralel olarak getirmeye çalışmalıdır.

Yeniden teminine uğraştığımız kredilerin uzun vâdeli ve az faizli olması şarttır. Bu durum bize yardım edecek dostlarımıza anlatılmalıdır.

Bütçe açığımızı dış yardımlarla kapatmak durumunda olduğumuz şu anda kendi kaynaklarımızı en iyi şekilde kullanılmasını temenni eder, Millet Partisi Meclis Grupu adına 1963 Maliye Bakanlığı bütçesinin memleket ve milletimize hayırlı olmasını diler hepinizi saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — C. K. M. P. Grupu adına Sayın Keskin.

C. K. M. P. MECLİS GRUPU ADINA ŞABAN KESKİN (Çankırı) — Sayın Başkan, muhterem arkadaşlarım;

C. K. M. P. Meclis Grupu adına Maliye Bakanlığı bütçesi hakkındaki görüş ve temennilerimizi arz edeceğim.

Yüksek malûmunuz olduğu veçhile Maliye Bakanlığı, Devletin gelir kaynaklarını bulmak, giderlerin tediyelerini temin etmek, Devlet mallarının idare ve hesaplarına ait kayıtları tutmak, para, kredi ve borçlanmalara ait görevleri ifa etmek gibi çok mühim ve ağır bir yükün altında bulunmaktadır. Bir başka deyimle, Maliye Bakanlığının ana görevi Devlet mekanizmasının işlemesini sağlıyacak parayı temin etmek ve sarfını sağlamaktır. İktisaden az gelişmiş bir memleket oluşumuz, gelir kaynaklarımızın kısır ve mahdudoluşu, milletçe bir kalkınma çabası içinde bulunuşumuz ve bu durumu beş yıllık bir kalkınma plânına bağlamış olmamız Maliye Bakanlığının memleket çapında taşıdığı büyük önemi, daha da artırmaktadır.

Bakanlığın hayati ehemmiyeti haiz yüklenmiş olduğu görevleri başarabilmesi için, bâzı yenilikleri benimsemesi, bâzı enerjik ve olumlu davranışları sağlaması ve bilhassa gelir ve giderler arasındaki muvazeneyi temin etmesi lâzımdır. Yani, Bakanlık gelir konusunda da, gider konusunda da geçmiş yılların tecrübelerinden de istifade ederek, tatbikatta çok daha dikkatli çok daha yapıcı davranmak mecburiyetini duymalıdır. Maliye Bakanlığının başarısı kalkınma plânının başarıya ulaşması demek olacağı için, Bakanlık ve mensuplarının yeni bir ruh ve yeni bir çalışma sistemi içinde bulunmaları gerekmektedir.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu bakımdan biz, daha ziyade tatbikatla ilgili hususlara temas etmek, teşkilâtın dikkatini bu noktaya çekmek istiyoruz. (Alkışlar)

Evvelâ Maliyenin ve onun bâzı mensuplarının gelir mevzuundaki çok önemli addettiğimiz bâzı hatalı davranışlarına temas etmek istiyoruz. Malûmunuz olduğu veçhile, Maliye gelirlerini muhtelif kaynaklardan temin eder ve bu görevini yaparken pek çok vatandaşla, mükellefle karşı karşıya kalır. İşte, temas etmek istediğimiz ana nokta Maliye ile mükellef arasındaki ahenksizlik ve vergi ahlâkının zedelenmiş halidir.

Vergi mevzuunda mükellefler her nedense bir korku, bir ürkeklik içindedirler. Haklı da olsa, haksız da olsa bir endişeden, bir huzursuzluktan kendilerini kurtaramaz haldedirler. Bu hava, çoğunlukla gelirleri az olan, küçük ticaret ve sanat erbabı üzerine çökmektedir. Zira bu gibi mükellefler yeni mükellefiyet altına girmeleri ve umumi kültür seviyelerinin yok denecek kadar az olması karşısında daima bir hata ve bir usulsüzlük yapmanın vehmi ve endişesi içinde bulunmaktadırlar. Acaba maliye memuru bir hata bulur da beni cezalandırır mı? Cezalandırırsa bu parayı nasıl öderim. Maliye memurunun karşısına çıksam beni azarlar mı? Gibi kuruntu ve düşünceler pek çok esnaf ve küçük sanat erbabını rahatsız etmektedir. Aslında vergi kaçıranlar mevzuatı iyi bildikleri için açık kapı bırakmadan işlerini görebilen, büyük gelirler arasındadır.

Bakanlık mensupları, Maliye Vekilinden tutunuz da en küçük Maliye odacısına kadar yapıcı bir zihniyet taşıma mecburiyeti altında olduklarını bilmelidirler. Yıkıcı ve sert konuşmalar, ister Vekilden gelsin, ister lâlettâyin bir maliye memurundan gelsin müllefler üzerinde açtığı yara derin ve öldürücü olmaktadır. İlk koalisyonun Sayın Maliye Vekilinin yapmış olduğu ağır konuşmaların memleket ekonomisinde ve mükellefler üzerinde açtığı yaralar henüz kapanmamıştır.

Mükellefler üzerinde yaratılan ürkeklik ve korku havası maalesef henüz silinmemiştir. Kalkınma gayretinde olan bir milletin kalkınma hızını hiçbir faktör, mesul bir Maliye Bakanının ölçüsüz beyanları kadar tahribedemez. Dünyanın her memleketinde olduğu gibi bizde de vergi kaçıranlar bulunabilir. Bizde de yanlış beyanlarda bulunanlar olabilir ve vardır da. Ama bunların önlenmesi, bütün mükellefleri itham edecek şekilde, halk nazarında iyi niyetli mükellefleri dahi küçük düşürecek beyanlarda bulunmakla sağlanamaz. Bu beyanların zararı vardır, faydası yoktur. Biz, bu gibi mesnetsiz ve yıkıcı beyanlar kimden ve nereden gelirse gelsin daima karşısındayız. Biz mükellefi Hazineyi besliyen ona hayatiyet veren lüzumlu unsurlar olarak telâkki ediyoruz. Onları, miktar-

larının azalmasını değil, çoğalmasını arzu ediyoruz.

İyi bir tüccar ticarethanesine gelen müşterisine nasıl iyi bir muamele yaparsa, maliyecilerin de mükelleflere aynı muameleyi yapmasını arzu ederiz. Maliye dairesine işi için gelen bir mükellef azarlanırsa, saatlerce kapıda bekletilirse, bugün git yarın gel denilirse, mükellef elbette maliyeden, Devletten korkar ve çekinir. Bir maliyeci düşününüz, karşısına aldığı mükellefin öz niyetlerini bilmeden muamelelerinde daima kötü niyet araması, daima bu gözle bakması isabetli bir hareket olmasa gerek. Aksi sabit olmadan mükellefleri itham etmek, takdir ederseniz Maliyece benimsenen bir tutum olmasa gerek. Çok kere vergi komisyonlarında, vergi incelemelerinde Maliye temsilcilerinin daima ve daima mükellef haklı olsun, haksız olsun mükellefin aleyhinde karar istihsali için çaba göstermeleri büyük haksızlık ve hatadır.

Üzülerek arz edelim ki, hatalı bir zihniyetin içinde olmanın tabiî bir sonucu olarak, pek çok maliyecinin, maliye memurunun her ne pahasına olursa olsun, mükellef aleyhinde çalışmanın vazifesi olduğu inancını taşımaları ve bu yönde vazife görmeleridir.

Aziz arkadaşlarım,

Biraz evvel de arz etmeye çalıştığım gibi Maliyeci mükellefi haklı olduğu yerde korumalı, haksız olduğu yerde ikaz etmeli, iyi niyetli değilse kanunun eline o zaman vermeli, bunun dışında yapılacak her türlü sübjektif davranışlar teessüsünü istediğimiz vergi ahlâkını yok edeceği gibi gelir membalarını da kurutabilir.

Dikkat edilirse vergi cezalarının büyük ekseriyeti kusur, usulsüzlük gibi şekle taallûk eden ve kötü niyet taşımıyan noksanlıklardır. Bunda da başlıca âmil olan faktör mükelleflerin umumi kültür seviyelerinin düşüklüğü ve mevzuatın yeniliği, kanunların sık sık değişmesi ve umumi gelirlerin azlığıdır.

Hülasa olarak diyebiliriz ki, mükellef ile temas halinde olan maliyecilerin, mevzuatı iyi bilmeleri, mükelleflere âzami kolaylığı göstermeleri, mükellefleri korkutacak, endişeye sevk edecek lüzumsuz davranışlardan çekinmeleri, maliye kapılarına gelen mükelleflerin azarlanmamaları, saatlerce bekletilmemeleri, haklı olduğu yerlerde mükellef hakkını teslim etmeleri ve hattâ teşvik için muameleleri düzgün ve dürüst mükellefleri her hangi bir şekilde takdir ve taltif edecek davranışlarda bulunmalıdırlar.

Mahdut olan hesap uzmanlarının umumiyetle geliri giderinden az ufak mükelleflerle vakit geçirmelerine meydan vermemelidir. Büyük iş merkezlerinde büyük tüccarların 5 - 10 senedir kontroldan geçmiyen hesapları vardır. Bu bakımdan mahdut olan kontrol cihazını genişletmekte ve verimli sahalarda değerlendirmekte fayda vardır.

Muhterem arkadaşlarım,

Son günlerde Yüce Meclisten geçirilen Vergi Reform kanunlarının pek dar bir zamanda alelacele geçirilişini isabetli bulmaya imkân yoktur.

Vergi kanunları gibi, büyük önem taşıyan kanunların daha geniş zamanda müzakere edilmesinde büyük faydalar olacağı açıktır. Alelâcele geçirilen kanunlar sık sık değişmeye mahkûmdur. Bilhassa Vergi Usul Kanununda değişmesinde fayda umulan bâzı önemli hükümlerinin henüz ıslah edilmemesi isabetsizdir.

Gelirler mevzuunda tatbikatla ilgili mevzuat aksaklıklara bu kadar değdikten sonra dün de bugün de şikâyet konusu olan ve fakat bir türlü önlenemiyen harcamalarla ilgili hususlara da temas etmek istiyoruz. Malûmunuz olduğu veçhile Türkiye'mizin gelir kaynakları hem az ve hem de kısırdır. Bunun içindir ki, Meclisçe kabul edilen Kalkınma Plânının iç finansmanını temin için son geçirilen vergi reform kanunları ile aslında ağır olan halkın vergi verme yükü daha da ağırlaştırılmıştır. Bunun mânası kalkınma çabasında olan Hükümete halkın fedakârane yardımını ve desteğini sağlamaktır. İşte bu kadar zor şartlar altında temin edilen Devlet gelirlerinin, sarfında da en az bu kadar dikkat ve itina göstermek mecburiyeti karşısındayız. Temin edilen paralar acaba yerlerine sarfedilebiliyor mu? Bütün Devlet harcamalarında bir tasarruf zihniyeti bir lüksten kaçınma zihniyeti var mıdır? Kanaatimiz odur ki, parayı yerine sarf etmek, bir kuruşu dahi israf etmemek, parayı temin etmekten çok daha önemlidir. Hemen hemen bütün daireler, her sene bütçelerini bir sene evvelkinden daha fazla gösterme ve o şekilde kanunlaştırma gayreti içindedirler. Bunlar için de, zaruri ihtiyaç ve

hizmetlerden dolayı artması gereken para talepleri olduğu gibi, hiç de önem taşımadığı halde sırf fazla para koparabilme gayreti ve zihniyeti ile fazla talep edilen paralar da mevcuttur ve çoktur. Bizim üzerinde durmak istediğimiz nokta da budur. Yıl sonlarında görürüz, yıl içinde sarf edilemiyen paraların yıl sonunda mutlaka sarfı için çeşitli aktarmalar, çeşitli formüllerle artan bu paraların sarfı sağlanır, bu sarfı sağlamakta bir başarı sayılır.

Öyle garip bir tutum içerisindeyiz ki, bir taraftan dış yardım bekleriz, bir taraftan dâhilde yeni vergiler ihdas ederiz. Para azlığından, gelir azlığından yakınırız, ama lüzumsuz harcamaların da önünü alamayız. Çifte sekreter çalıştıran müdürler Türkiye'dedir. Bir odada masadan çok, işten çok memur Türkiye'dedir. Mesai saatlerinde, ayak ayak üstüne atıp karşısında vatandaş boynu bükük iş için beklerken, gazete okuyan, çene çalan memurlar, memureler Türkiye'dedir. Dairelerde işler çok ağır yürümektedir. Kırtasiyecilik, lüzumsuz formaliteler işleri aksatmaktadır. Genel bütçenin yarıdan fazlası memur ve müstahdemlere verildiği halde yapılan işin hacmi çok küçüktür. Sonuç verimsizdir. Bir personel şişkinliğinin olduğu hepimizin kabul ettiği bir gerçektir. Personeller arasında, aldıkları paralar bakımından bir huzursuzluk, bir adaletsizlik olduğu Hükümetin de kabul ettiği bir vâkıadır. Bugün bir kısım memurlar ek görev, yolluk, tazminat gibi çeşitli isimler altında çifte maaşlar alırlarken, pekçok memurlar mukadderatlarını kifayetsiz olan bareme bağlamış bulunmaktadırlar. Bu bakımdan üzerinde çalışmalar yapıldığı söylenen Personel Kanununun bir an evvel Meclise sevk edilmesini candan temenni etmekteyiz.

Bütün resmî devaire tasarruf zihniyeti, az para ile çok iş görme zihniyeti yerleştirilmelidir. Bunu bir eğitim, bir iman ve bir ahlâk meselesi olduğunu kabul etmek ve beşerî faaliyetlerin baş unsuru olan insanın ruh ve vicdanında bu havayı yaratacak davranışlarda bulunmak gerekir. Çok zaman şahit oluyoruz, 100 kuruşluk iş için 1 000 kuruşluk masraftan çekinilmemektedir. Devlet mallarının iyi kullanılmadığını, Devlet benden, bizden zengindir, zihniyetini pekçok kimselerde yer etmiş olduğunu üzülerek müşahede ediyoruz.

Geçmiş yıllarda geniş tenkid konusu olan resmî araba saltanatı, bugün de dünkü cazibesinden bir şey kaybetmemiştir. Politik mülâhazalarla çok kere vekillerin, umum müdürlerin ve sair politik mevkilerdeki kimselerin kullandıkları arabalar göze batar ve polemik mevzuu yapılır. Ama unutulmamalıdır ki, mahdudolan büyük kademeler dışında ve pek çok devlet sektörünün emrindeki yüzlerce arabaların durumları gözlerden, murakabeden uzak bulunmaktadır. Sık sık müdürlerin, şeflerin iş bahanesiyle, toplantı bahanesiyle veya icadedilen vazifelerle vilâyetlerdekiler büyük şehirlere, kazadakiler vilâyetlere bir tek şahısları için Devlet arabasını kullanmaktan çekinmezler. 5 lira otobüs parası ödemeyi, yüz liraya mal olacak devlet arabasına binmeyi tercih ederler.

İktisadi Devlet Teşekküllerinin Maliyeye yük olmakta yarış halinde olduklarını bilmiyen kalmamıştır. Bugün İktisadi Devlet Teşekküllerini de plânın benimsediği perensipler ve ruh dâhilinde cesur bir operasyona tabi tutmak mecburiyetiyle karşı karşıya bulunuyoruz. Bu teşekküllerin, suratle âmme karakteri taşıyanlarla, taşımıyanları tefrik etmek ve ona göre her iki kesimde kalan bu teşekkülleri memleketin bugünkü gerçeklerine göre yeniden düzenlemek ve memleket ekonomisinde aktif bir hale getirmek ve pek çoğunu da tasfiye etmek durumu plânda âmir hükümleri cümlesindendir. Plânın ve bütçenin, özel sektöre mi, Devlet sektörüne mi daha fazla önem verdiği şeklindeki tereddüt ve tartışmaları kesin olarak silmek ve fiilen iki sektöre de önem verildiği gerçeğini su üzerine çıkartmak bugün işin kalkınmanın gerçekleşmesi bakımından bir mecburiyet olmuştur.

Şikâyet konusu olmakta devam eden tasarruf bonolarının, piyasada işe yarar hale getirilmesi, daha iyi bir nizama sokulması, durgun olan piyasanın açılmasında hizmet görecek hale getirilmesi için, gerekli kanunların, gerekli tadillerin, getirilmesini de lüzumlu görüyoruz.

Binlerce emekli, dul ve yetimin mukadderatlarını bağladıkları Emekli Sandığının gün geçtikçe endişe veren durumu bir an evvel ıslah edilmelidir. Devlet Malzeme Ofisi faaliyet sahasını genişletirken özel kişilerin haklarına tecavüz etmemeyi prensibolarak kabul etmelidir.

Bankalar bugün çok pahalı olarak vermektedirler. Pek çok esnaf, küçük sanat erbabı bankaların çok ağır olan faiz hadleri karşısında zor durumlarda kalmışlardır. O kadar ki, bugün pek çok esnaf bankalara sadece faiz parası kazanır duruma gelmişlerdir. Kalkınma halinde olan bir memlekette faiz hadlerinin % 10,5 gibi yüksek bir seviyede oluşu çok isabetsizdir. Bu % 10,5 faiz miktarı son tâdil edilen Gider Vergisi Kanunu ile % 11 in üzerine çıkmıştır. Aslında % 11 dahi ağır olduğu halde tatbikatta bu nisbet mevcut mevzuatın cevaz vermesinden dolayı % 18, % 20 gibi çok daha ağır nisbetlere çıkmaktadır. Bu hal böyle devam ettiği takdirde orta derecede iş yapanlar piyasadan silinecektir. Piyasanın hareketlenmesi sağlanamıyacaktır. Muhterem Maliye Bakanlığının Ticaret Bakanlığı ile bu işe bir çâre bulmaları âcil bir zaruret olarak kendini göstermektedir.

C. K. M. P. Meclis Grupu adına arz etmeye çalıştığımız temennilerimizin dikkate alınmasını diler, Maliye Bakanlığı ve diğer bütün bütçelerin memleketimiz için hayırlı sonuçlar getirmesini temenni eder, Yüce Heyetinizi, Maliye Bakanlığı mensuplarını hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — C. H. P. Grupu adına Sayın İslimyeli.

C. H. P. GRUPU ADINA FENNÎ İSLİMYELİ (Balıkesir) — Muhterem Başkan, değerli milletvekilleri;

C. H. P. Grupu adına Maliye Bakanlığı 1963 bütçesi üzerinde görüş ve düşüncelerimizi arz ediyorum.

Malûm bulunduğu üzere 1963 yılı bütçesinin başlıca özelliği, plânlı kalkınma devresinin ilk bütçesi olmasıdır.

Türk toplumunun bizzat seçtiği idare şekli olan demokrasi düzeni içinde hızla kalkınma kararı, kısa bir müddet evvel yüksek Meclisinizce kabul edilen 5 yıllık kalkınma plânı ile bâzı esaslara ve prensiplere bağlanmış ve memleketimizin realitesinden kuvvet alan bu plânın hedefleri, dünya milletleri önünde tesçil ve ilân edilmiş bulunmaktadır. Şüphesiz ki, mâzideki kalkınma gayretlerinden, acı tecrübelerden mülhem alan bu politika, ana hedefleri ile, iktisadi istikrarın idamesi suretiyle gelişme yolunda olan Türk ekonomisinin iç ve dış kaynakların verdiği imkân nisbetinde kalkındırılmasını istihdaf etmektedir. Bu bakımdan, plânın icrası safhasında en büyük vazife, plân esaslarına uygun bütçelerin ihzarı, iç ve dış finansman meselesinin halli ve nihayet malî ve iktisadi politikanın istikrar içinde gelişmesiyle yakın ilgisi itibariyle Maliye Bakanlığına ait bulunmaktadır.

Son yıllarda Türkiye'de iktisadi faaliyetlerin umumi seyri, kamu harcamalarının, ekonomik faaliyetler içinde hususi ehemmiyette bir yeri olduğunu göstermiştir. Mâzideki tutumun, âmme maliyesinin iktisadi politikanın bir vasıtası olarak kullanılması imkânlarını tahdidetmiş bulunmasına rağmen, plân hedeflerine müteveccih olarak hazırlanmış bulunan 1963 yılı bütçesinin, iktisadi hayatımıza şekil ve düzen verilmesine âmil olacağını düşünmekteyiz. Gerçekten, âmme maliyesinin iktisadi hayatımıza müessir olabilmesi, millî bütçe rakamlarının, dünya iktisadi konjöktörünün ve nihayet iktisadi müşirlerin yakinen takibedilmesine; diğer bir deyimle paraya, krediye, yatırımlara, dış ticaret ve tediye muvazenesine mütaallik hususlarda ahenkli tedbirler alınmasına bağlı bulunmaktadır.

Pek yakın bir tarihte plânsız, programsız ve aşırı bir eğimserlik havası içinde enflâsyonist kaynaklara dayanılarak girişilen teşebbüslerin, ekonomimizi ve maliyemizi geçilmesi zor, dar boğazlara sürüklediği ve bu sebeple ekonomimizin dengeden çıktığı hepimizce malûm bir gerçektir.

Nihayet 4 Ağustos 1958 kararları ile getirilmek istenen istikrar tedbirleri ile de, iktisadi hayatımızda durgun bir devrenin başladığı ve mütaakıp siyasi dolaylarla bu durgunluğun gittikçe ağırlaştığı, yine bilinen bir keyfiyettir.

Muhterem milletvekilleri;

1962 bütçesinin ilk aylarından itibaren girişilen iktisadi ve malî çabanın başlıca özelliği, bir taraftan duran, durgunlaşan piyasanın canlanmasına ve hareketlenmesine, diğer taraftan, ağırlaşan istihsal ve istihdam temposuna dinamik bir hüviyet vermeye müteveccih gayretler yanında, iktisadi ve malî istikrarın muhafazası olmuştur.

Sözlerime başlarken, muhtelif istikametlerden türlü maksatlarla gelen çabalara rağmen, demokratik düzen ve iktisadi istikrar içinde sürekli bir iktisadi nizam kurmak maksadiyle Hükümetimizce girişilen gayretlerin ve cesaretle alınan malî tedbirlerin muvaffakiyetini, C. H. P. Grupu olarak gönülden temenni etmekteyiz.

Muhterem milletvekilleri,

1962 malî yılında; malî ve iktisadi hayatımızı ilgilendiren bâzı konular üzerinde önemli çalışmalar yapılmıştır. Kalkınma plânının finanse edilmesine müteveccih olarak, cesaret ve azimle başlanılan bu çalışmalar üzerinde kısaca durmak lüzumunu duymaktayız:

Türk toplumunun demokrasi ilkelerine uygun ve istikrarlı bir düzen içinde kalkınabilmesi için, sağlam finansman kaynaklarına dayanılması; diğer bir deyimle plânlı kalkınmanın enflâsyona düşmeden tahakkuk ettirilmesi gerekmektedir.

Millî kalkınmamızı tahakkuk ettirmek üzere fedakârlığa çağırıldığımız şu anda müracaat edilecek en emin ve sağlam kaynak, müsait şartlarla elde edilen dış yardımlar ve halk tasarrufları yanında adil ölçüler içinde alınan vergidir.

Bu itibarla Yüksek Mecliste yakın bir tarihte müzakere ve kabul edilen Gelir, Kurumlar ve Vergi Usul ve Veraset ve İntikal Vergisi kanunları ile malî sistemimizin fiskal yönü yanında, sosyal ve ekonomik fonksiyonlarını daha mükemmel tarza ifa edecek bir hale ifrağ edilmiş olmasını memnuniyetle karşılamaktayız.

Gelir Vergisi, Kurumlar Vergisi ve Usul kanunları ile getirilen yeni hükümlerle, özel teşebbüsün millî geliri en fazla artıracak sahalara yöneleceğine ve yabancı sermayenin celbine âmil olacağına kaani bulunmaktayız. Yine bu sebeple, vergi sistemimizin iktisadi gelişmeyi engelliyen tesirlerinin hafifletilmesi yanında, sosyal ve iktisadi gelişmeyi aktif bir surette destekliyen yönünün ele alınması sebebiyle Maliyenin vergicilik anlayışında da bir inkılâp yaratma yoluna girdiğini söyliyebiliriz.

Muhterem arkadaşlarım,

Bu noktadaki sözlerimizi bitirmeden evvel Maliye Bakanlığının, vergi hasılatını artıracak yönden, vergi tatbikatının modern vergiciliğin gerektirdiği genişlik ve anlayışla yürütülecek şekilde organize edilmesi lüzumuna kaani bulunduğumuzu ifade etmek isteriz.

Maliye Bakanlığının, tatbikatta başarıya ulaşabilmesi için, halkta vergi fikrinin kuvvetlenmesini, vergi ahlâkının teessüsünü ve nihayet mükellefe yaklaşmasını sağlıyacak şekilde gayret göstermesi lüzumuna kaaniiz. Diğer taraftan mükellefe gösterilen kolaylıklara mukabil, Maliye Bakanlığının vergi ziyaını önliyecek tedbirlere tevessül etmesini ve vergi murakabesinin temelli bir reforma tabi tutulmasını zaruri görmekteyiz. Bu maksatla; Maliye Bakanlığı Gelirler Genel Müdürlüğü servislerinin takviye edilmesini, mahallî teşkilâta vergi murakabesi esasına göre yeni bir şekil verilmesini, serbest hesap uzmanları veya malîye müşavirleri müessesesinin bir an evvel kurulmasını lüzumlu görüyoruz.

Muhterem milletvekilleri,

Kalkınma plânlarının en sağlam finansman kaynağının bütçe varidatı yanında halk tasarrufu olduğuna biraz evvel temas etmiştik.

Gerçekten iktisaden geri kalmış ekonomilerde yatırımların munhasıran bütçe varidatı ile tahakkuk ettirilmesi imkânsızdır. Özel teşebbüsün küçük tasarruf erbabı ile iş birliği yapması, diğer bir ifade ile halk tasarruflarının yatırımlara tevecchüh halinde enflâsyonist tesirlere karşı bir garanti temin edileceği gibi, özel teşebbüsün sosyal mülâhazalara yer vermesi imkânı da sağlanmış olacaktır. Türkiyemizin bu tekamül safhasına süratle yaklaşmasını teminen, sermaye piyasasının teşkilâtlandırılmasına müteallik çalışmaların bir an evvel ikmalini temenni etmekteyiz.

Muhterem milletvekilleri,

Maliye Bakanlığı 1962 bütçesi dolayısiyle kambiyo mevzuatımızda mevcut mudil ve sert hükümlerin tadili lüzumuna işaret etmiştik. Türk parasının kıymetinin korunması hakkında, 1962 yılının Ağustos ayında çıkarılan 17 sayılı Kararın, dövizle tediyede turistlere tanınan kolaylıklara, döviz tahsis ve transferine mütedair verginin Merkez Bankasına terk edilmesine mütaallik hükümlerinin, ticaret ve turizm alanındaki akisleri gerçekten pek müspet olmuştur. Ancak, bu kararın 36 ncı maddesi ile hariçte mukim şahısları Merkez Bankasın-

da bloke edilen paralarının dış turizmle ilgili yatırımlara tahsisinde, gerek yabancı sermayeyi gerekse turizmin teşvik komitelerinin sürat ve suhuletle iş görmesini sağlıyacak tedbirlere ihtiyaç bulunduğu meydandadır.

Sayın milletvekilleri,

Maliye Bakanlığı gelir bütçesi ve malî politikası ile ilgili görüşlerimizi bu suretle kısaca açıkladıktan sonra, Devlet masraflarımıza dair bâzı hususlara temas edeceğiz.

Tesbit edilen kalkınma hızının sağlanabilmesi ve Devlet gelirlerindeki artışın büyük kısmının yatırımlara tevcihi için, istihlâk mahiyeti arz eden kamu harcamalarının belli sınırlar içinde tutulmasını ve nihayet nüfusumuzdaki artış ölçüsünü aşmamasını zaruri görürüz.

Bütçenin iktisadi istikrar âmili olabilmesinin, gelir ve gider kalemleri arasında muvazene sağlanmasına bağlı bulunduğu malûmdur. Gelir menbaı gösterilmeksizin sayın milletvekilleri ve senatörleri tarafından yapılacak masraf artırıcı tekliflerin bütçe açığına ve dolayısiyle enflâsyona müncer olması ise, her zaman için ihtimal dahilindedir. Bu itibarla, Anayasamızın 94 ncü maddesi ruhuna aykırı düşen bu kabil masraf artırıcı tekliflerden kaçınılması, grupumuzun başlıca temennileri arasındadır. Diğer taraftan, Yüksek Meclisin ve aynı zamanda bütçe ve malî kontrol genel müdürlüğünün bütçe tatbikatı ve giderleri üzerinde müessir bir şekilde kontroluna imkân verecek ve aynı zamanda bütçe müzakerelerinin daha salim ve teknik bir mecrada devamını temin edecek yeni bir sistemin tesisi lüzumuna kaani bulunmaktayız.

Değerli milletvekilleri,

Devletin yanıbaşında ona yardımcı olarak faaliyette bulunan köy hükmü şahsiyetinin, belediyelerin ve özel idarelerin Devlet bütçesine yük olmadan kendilerinden beklenilen hizmetleri ifa edebilmeleri, plânlı kalkınma devresinde büyük bir önem taşımaktadır. Bu idarelerin gelir kaynaklarının ele alınması ve bu arada ağır borç altında bulunan belediyelerin borçlarının konsolide edilmesini sağlıyacak radikal tedbirlerin alınmasını lâzım ve zaruri görmekteyiz.

Sözlerimize son vermeden evvel Devletin taahhütleri ile ilgili bir noktayı açıklamak isteriz.

Malî takatlerinin üstünde yatırımlara ve plâsmanlara zorlanmaları sebebiyle enflâsyoncu kaynaklara müracaat zorunda kalan İktisadi Devlet Teşekkülleri ve diğer kamu idareleri borçlarının 154 sayılı Kanunla tahkim ve tasfiye ameliyesine tabi tuulması, malî politikamızda cesaretle alınmış müspet bir karar olmuştur. Bu kanun gereğince, Hazinece tekabbül edilen borçların, 1963 yılı taksitinin ve aynı şekilde muhtelif kanunlarla Ziraat Bankası sermayesine ilâve edilmek üzere Maliye ve Ziraat Bakanlıkları bütçelerine konması gereken tahsisatlara, önümüzdeki yıllara ait bütçelerde tam olarak yer vermek suretiyle, Devletin taahhütlerini ifa etmesi sağlanmalıdır.

Temenni ederiz ki Hükümet, 1963 yılı bütçe tatbikatında temin edici varidat fazlalığı veya bütçe tasarrufları ile kanuni ödemelerini yapmak imkânını Yüksek Meclise bir münakale kanunu tasarısı ile intikal ettirsin ve bu suretle yegâne zirai kredi müessesesi olan Ziraat Bankasına, uzun vâdeli plâsmanlarını karşılayacak müstakar bir kaynak bahşetsin.

Muhterem milletvekilletri,

Milletlerin hayatında pek yakın sayılabilecek bir tarihte, Osmanlı Devletinin yıkıntıları üzerinde Batıya yönelmiş bir toplumun temellerini kurmak ve halkının asgari ölçüde geçim ihtiyaçlarını sağlamak çabasına giren memleketimiz, çok kıt imkânlarla ve fakat büyük bir millî heyecan içinde işe başlamıştı..

Bu defa, demokratik düzen içinde sosyal yapı ve iktisadi yönden girişilen plânlı kalkınma devresinde, milletimizin aynı heyecanla yapacağı yeni hamlelere Yüksek Meclisin rehber ve örnek olacağına inanmaktayız.

1963 yılı bütçesinin bu bakımdan memleketimiz için hayırlı bir dönüm noktası olmasını diler, Bakana ve Bakanlık erkânına başarılar temenni ederiz.

Hürmetlerimizle. (Alkışlar)

BAŞKAN — Y. T. Partisi Meclis Grupu adına Sayın Necmettin Küçüker. Grup sözcülerini bitirip tatil vereceğim.

Y. T. P. MECLİS GRUPU ADINA NECMETTİN KÜÇÜKER (Gümüşane) — Muhterem Başkanım, aziz arkadaşlarım;

Y. T. P. Meclis Grupu adına Maliye Bakanlığı 1963 bütçe tasarısı hakkında ki tenkid

ve temennilerini arz etmek üzere söz almış bulunuyorum.

Devlet teşkilâtı içinde ki, önemi, diğer bakanlıklara nazaran büyük bir özellik taşıyan Maliye Bakanlığının halihazırdaki teşkilâtı; 1936 yılında çıkarılan 2996 sayılı Kanunla kurulmuştur. Teşkilâtın, bu günün rasyonel ihtiyaçlarına cevap verebilecek bir istikâmette ıslahı ve bakanlığın rantabl çalışmasını temin edebilecek bir reformun yapılması artık bir emri tabiî haline gelmiştir.

Milletlerarası İktisadi İş Birliği ve dış yardımlar hususunda yabancı devletlerle, milletlerarası teşekkül ve malî müesseselerle temaslarda bulunmak gibi önemli vazifeleri de tekabbül eden bu vekâlette, günün ihtiyaçlarına cevap verebilecek hususiyle müessir bir murakabe ve kontrol sisteminin tesisi şiddetle kendisini hissettirmektedir. Halihazır teftiş ve hesap uzmanları kurullarının kadrolarını takviye edecek kanun tasarısının B. M. M. ne sevk edildiği; diğer dairelerin de ihtiyaçlarını karşılıyacak çalışmalara girişilmesini ve bunu temin edecek kanun tasarılarının yakın bir zamanda Yüksek Meclise intikal ettirilmesini beklemekteyiz. Bakanlık bünyesinde bu kanunlarla temin edilecek reform sayesinde, diğer bakanlıklarla bâzı kere meydana gelen vazife ve salâhiyet arasındaki tedahüllerin önlenmesi mümkün olacaktır.

Muhterem arkadaşlar,

Bütçe tatbikatı ile ilgili iki noktaya temas etmek zarureti vardır:

Bunlardan birincisi, masrafçı dairelerin yıl sonlarında kalan tahsisat bakıyelerini, mutlaka sarf etmesi şeklinde tecelli eden davranışlarıdır. Bakanlığın bu hususta daha katî ve önleyici tedbirler almasının lüzumuna işaret etmek isteriz.

Diğer bir husus; tahsisat harici masraf yapılması kanunen menedildiği halde, masrafçı dairelerin bu hususu emrivâkiler yapmak suretiyle ihmal ettikleri ve Meclisi birtakım ek ödenek talepleriyle karşı karşıya bıraktıklarını müşahede etmekteyiz.

Bu nevi hareketlerin mutlaka önlenmesini gerektiren tedbirlerin alınması iktiza eder.

Vergicileğimizin iktisadi, malî ve sosyal bakımlardan arz ettiği noksanlıkları göz önüne alarak; bakanlığın Kalkınma Plânımızın tatbikatiyle ilgili birtakım vergi tasarıları hazırlıyarak Meclisten geçirdiği Yüce Heyetinizce bilinmektedir.

Memleketimizin GATT'la mutabık kalarak 1961 yılında kanuni ve ahdî gümrük tarifemize zamanın icaplarına ve iktisadi şartlarımıza uygun bir veçhe verdiği malûmunuzdur. Genel Anlaşma hükümlerine göre tâviz müzakerelerine mevzu teşkil eden bu tarife, 1962 yılında kesin şeklini almış ve 17 Ağustosta yürürlüğe girmiştir.

GATT'ın başlıca gayeleri arasında; üye memleketlerin hayat seviyesini yükeltmek, tam istihdamı gerçekleştirmek, dünyada mevcut kaynakları değerlendirmek, istihsali ve mal mübadelelerini geliştirmek ve iktisadi gelişmeyi teşvik etmek gibi mütalâa edilen hedeflerin memleketimizde de; kalkınma plânımızın gerçekleşmesine mâtuf vergi reform hareketiyle tahakkuk edeceğine inanıyoruz.

Bütün temenniyatımız vergi reform ve zam tasarılarının kanunlaşması sonunda 1 754 milyon liralık ilâve varidat tahminlerinin realize edilmesidir. Bu itibarla büyük bir vazife ve mesuliyet duygusu ile mücehhez bulunan bakanlık merkez ve taşra teşkilâtının bu vergilerin tarh ve tahsilinde, kendisine muhatap tutacağı mükellefi daima iyi muameleye müstağrak kılması ve onu karşısında bir dost telâkki etmesidir.

Şuna inanıyoruz ki; 1962 yılının 2 nci yarısından itibaren ileri için ümit verici bir canlılık gösteren memleketimizde âmme hizmetlerinin ifası için gerekli cari masrafların karşılanması, muhtacolduğumuz ve şartların gerektirdiği yatırımların gerçekleştirilmesi ve böylece plânlı devrenin finansman ihtiyacı, milletçe büyük fedakârlık yapmamızı zaruret haline getirmektedir.

Aziz arkadaşlarım :

Maliye Bakanlığına bağlı bâzı mühim teşekküllerin durumuna da temas etmek isteriz.

Devlet Malzeme Ofisi : Burada iş programlarının gecikmesinde en büyük âmil, vazife ve mesuliyetini müdrik personele salâhiyet verilmesinde kıskanç davranılmasıdır. En tabiî günlük işlerin intacı bile, ta... formalitenin nerede ise Müdürler Kuruluna kadar dayanması, mübayaanın munhasıran merkez müdürlerinden mürekkep tek bir komisyonca ida-

mesi malların zamanında tedarikini zorlaştırmakta ve bu yüzden alımlar gecikmetke, stoklar ve çeşitler tamamlanamamaktadır.

Öteden beri bu teşkilâtta yüksek dereceli kadrolara yer verilmemesi, vasıflı ve mütehassıs elemanlardan lâyıkı şekilde istifadeyi mümkün kılmamaktadır. Teftiş, kontrol ve ticaret müdürlüğü kadroların kalifiye elemanlarla takviyesi şayanı arzudur. Bununla beraber, bütün mevzularında standardizasyon sağlamak üzere, T. Standartları Enstitüsü ve İCA Teşkilâtiyle Ofisin temasa geçtiğini ve biri matbaa, diğeri de standardizasyon mevzuularında olmak üzere iki yabancı müşavirin celbi hususunda teşebbüse girişilmesini memnunlukla karşılıyoruz.

Malların zamanında şubelere sevkini ve müşterilerin emirlerine âmade bulundurur bir organizasyonun bu zamana kadar kurulmaması rasyonel çalışma ile asla bağdaşamıyan bir davranıştır. Bahusus müşterilerin taleplerini karşılıyacak seviyede stok çeşit ve limitlerinin muhafaza ve idamesinde hassasiyet gösterilmesi elzemdir.

İstanbul'da bulunan bir kısım atelyelerin 4 yıldan beri İzmit'e nakillerinin intacedilmemesini 20 nci asırda ki «sürat» mefhumu ile ne derece bağdaştırılıyor, bunun takdirini bakanlığın idrakine bırakıyoruz.

T. C. Emekli Sandığı : 400 binden fazla iştirakçisi bulunan Emekli Sandığının malî durumu derhal âcil tedbirler alınmasına lüzum göstermektedir. 67 bin emekli, dul ve yetim için Sandığın ihtiyat miktarı 4 267 776 240 lira olması gerekirken, bu miktar 2 252 101 309 liraya inmiştir. Emekli miktarı her gün artmakta bulunduğuna göre bu açığın da gittikçe büyüyeceği şüphesizdir.

Sandığın ilgili mütehasssısları ile milletlerarası çalışma bürosu müşavirlerinin yaptığı etütler sonunda, bu anormal vaziyetin ıslahının, ancak kesenek ve karşılıklar tutarının % 21 e çıkarılması ile mümkün olabileceği tesbit olunmuştur.

Buna göre Hükümetin mevzuu hassasiyetle tetkik ederek gerekli tedbirleri alması temenni olunur.

Sandığın, 5434 sayılı Kanunun geçici 19 ncu maddesi ile ilgili alacaklarına ait devir muamelerinin 1 . 7 . 1950 ye kadar tamamlanması icabederken, bu sonuçlandırılmamıştır. Bu itibarla Sandığın alâkalı makamlar nezdinde teşebbüse geçerek bakıye devir muamelesinin bir an evvel intacının temini şayanı tavsiyedir.

İstanbul'da Eminönü ve Vatan Caddesindeki arsalar ile Tarabya otel sahası için İstanbul Belediyesine 1956 - 1960 yıllarında 5,2 milyon lira avans verildiği malûmunuzdur. Fakat tapuların bir kısmı temin edilmemiştir. Bu tapuların da bir an önce alınmasını temenni ederiz.

Diğer taraftan T. C. Emekli Sandığı ile bu Sandığın iştirakleri olan Ankara İmar Emlâk A. Ş. ve Emek Sineması LTD. Şirketi tarafından 1959 yılında 10 yıl süre ile kurulan Emek İşletme LTD. Şirketinin vaziyetine de kısaca temas etmek isteriz.

Şirket Ulus İş Hanı, Bursa Santral Garajı ve Eskişehir'deki Porsuk İş Hanını ve Şubat ortalarına kadar da Porsuk Otelinin işletilmesiyle meşgul olmuştur. (Bilâhara bu otelin işletilmesinde zarar etmesi dolayısiyle vazgeçilmiş ve Millî Savunma Bakanlığına satılmıştır.)

Bu şirkete ait temennilerimiz şunlardır : Kiracılar tarafından kira bedellerinin tenzili için yapılan itirazlardan mütevellit ihtilâfların devam edegelmekte bulunduğu bir vâkıadır. Bunların salâhiyetli merciler nezdinde takip ve neticelendirilmesi ve kiraların bir an evvel sağlanması şayanı arzudur.

Otel, garaj ve dükkânlardan mürekkep Bursa Santral Garajının; alt ve üst katlarının kamyon ve binek otolarına tahsis edilen garaj kısmının, bu vesait sahiplerince rağbet edilmemesi sebepleri üzerinde durulması gerektiğine kaaniiz.

Şirketin ve işletmelerin sevk ve idaresiyle ilgili hususlar hakkında rasyonel bir yönetmeliğin lüzumuna inanıyoruz.

Sayın milletvekilleri :

T. C. Emekli Sandığının büyükçe hissedar bulunduğu ve 1958 yılında kurulan Emek Sinema Ltd. Şirketine de bir göz atmak icabeder.

Plânlı bir devreye girdiğimiz ve özel teşebbüsün, bu memleketin kalkınmasında önemli rolünü kabul ettiğimiz bir zamanda, Devletin sinema ve filim işletmeciliğine kadar sokularak bununla meşgul olmasını müspet mütalâa edemiyeceğiz.

Bu itibarla T. C. Emekli Sandığının bu işten tamamen elini çekmesini ve yerini özel teşebbüse terk etmesini bugün memleketimizin realiteleri bakımından muvafık görmekteyiz.

Maliye Bakanlığına bağlı, ve 6115 sayılı Kanunun icabı olarak memleket ekonomisinde mühim bir yer işgal eden Devlet İktisadi Teşebbüsleri ve benzeri müesseselerin uzun vâdeli yatırım projelerinin finansmanına kaynaklarını tahsis etmiş bulunan Amortisman ve Kredi Sandığının kısaca üzerinde durmak isteriz.

İç finansman fonu ile ilgili görevler, İktisadi Koordinasyon Heyetinin lâğvından sonra Maliye Bakanlığı tarafından ifa edilmekte ise de; umumiyetle Devlet idare, müessese ve teşekküllerinin uzun vâdeli yatırım projelerini geniş çapta finanse eden Amortisman ve Kredi Sandığında iç finansman fonundan tahsisler yapmaya salâhiyetli merci mevzuunun ihtiyaç ve realiteler gözönünde bulundurulmak suretiyle yeniden ele alınmasına inanıyoruz.

İç finansman fonu talimatnamesine mugayir tatbikata son verilmesi gerekmektedir. Dahilî talimatnamelerin idare komitesinden geçirilmeden tatbikata konulmaması lüzumuna işaret etmek isteriz.

Arsa bedeli olarak İstanbul Belediyesine ödenip yapılması mutasavver Maliye sitesinin inşasından vazgeçilmesi üzerine belediye zimmetinde kalan ve faizleriyle birlikte 4 milyona baliğ olan Sandık alacağının bu zamana kadar sürüncemede bulunmasını uygun görmüyoruz.

Keza ariyere anlaşmalarına istinaden deplokajlı ihracattan Maliye Bakanlığı namına Sandıkça alınması gereken dövizlerle ilgili ve deblokaj kuru ile resmî kur arasındaki farklardan husule gelen 11,5 milyona yakın Sandık alacağının bir an önce tasfiyesini temenni etmekteyiz.

Mer'î mevzuata göre ayrılan ihtiyatlar karşılığında Devlet ve Sandık tahvillerinin muhafazası mecburiyetine riayet edilip edilmediğini kontrol edebilmek üzere Sandığın gerekli kanuni salâhiyetle teçhiz edilmesi lüzumuna inanıyoruz.

Son defa olarak şu noktayı da işaret etmek isteriz :

Maliye Bakanlığının merkez ve bilhassa taşra teşkilâtı içerisinde yıllarca 20 - 25 ve 30 lira maaş ile vazife görenlerin yekûnu bir hayli kabarıktır. Bunların büyük bir kısmı kadrosuzluk yüzünden senelerce terfi edememektedirler.

Kendilerinin lâyık oldukları barem derecelerine çıkarılmalarını bu cefakâr ve mağdur memurlar haklı olarak beklemektedirler.

Rasyonel çalışmaya müessir olabileceğine inandığımız terfi hususunda Sayın Maliye Vekili Beyefendinin hassasiyet göstereceğinden emin bulunmaktayız.

Muhterem arkadaşlarım;

Bu suretle Y. T. P. Meclis Grupunun Maliye Bakanlığı Bütçesi hakkındaki görüş ve temennilerini zamanın müsaadesi nisbetinde arz ve ifade etmiş bulunuyoruz.

Bu bütçenin memleket ve milletimize hayırlı ve tatbikatın verimli olmasını diler, Yüce Heyetinizi ve Bakanlık teşkilâtının güzide mensuplarını saygıyla selâmlarım. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar; şahısları adına pek az sayıda arkadaşımız söz almış bulunmaktadır. Müsaade ederseniz, bu arkadaşlarımız da konuşsunlar, öğleden sonraki celsede sayın Bakan konuşurlar. («Muvafık» sesleri)

Sayın Sadık Tekin Müftüoğlu. (Yok sesleri)

Sayın Kadri Özek.

KADRİ ÖZEK (İzmir) — Muhterem arkadaşlarım; bütçenin tümü üzerinde konuşan hatip arkadaşlarımızdan Cumhuriyet Halk Partisi Grupu adına konuşan İbrahim Öktem arkadaşımızın bir fikrini burada tekrar etmekte fayda mülâhaza ediyorum.

Filhakika muhterem grup sözcüsü derler ki, «devlet hizmeti vergi tahsil etmeden mümkün olur» fikrini yürütenler, sadece politik demogoji içinde kalmaktan başka bir mâna ifade etmezler.

Çok doğrudur, muhterem arkadaşlarım; Devlet, vergi tahsil etmeden hizmet ifa edemez. Ancak, verginin kimlerden tahsil edilmesi lâzımgeldiği mevzuuna, bendeniz bütçenin tümü üzerinde de görüşlerimi muhterem Heyetinize arz ederken, temas etmiş idim.

Muhterem arkadaşlarım; sayın Maliye Vekili arkadaşım, benim bütçenin tümü üzerindeki bâzı ehemmiyetli bulduğum temaslarımı bir lâtife ile cevaplandırmak suretiyle geçiştirdiler.

Memleketimizde bir vergi reformunun yapılmak istendiği hakikati doğuyor. Yalnız vergi reformunun, bir müddet önce Mecliste müzakere edilip kabul edilen kanunlarla tahakkuk ettiğini iddia etmek, tamamen hilâfı hakikat bir fikre sahip olmak mânasını ifade edeceği kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım; vergi adaletinin mevcudiyetinden bahsedilmek için, evvelemirde kanunlarla hassaten vasıtasız olarak ihdas olunan vergilerin hakiki mükellefleri tarafından ödenmesini temin edecek birtakım iktisadi tedbirlerle beraber gelmek demektir. Aksi takdirde vergi adaletinin getirilen vasıtasız vergiler kanunlariyle temin edileceğini düşünmek mümkün değildir.

Sayın Maliye Vekili arkadaşımdan soruyorum, bu yeni ihdas edilen vergilerle, fiyat istikrarını temin etmek mümkün oluyor mu? Yani bu vergiler esas müstehlike inikâsı mümkün olur mu, olmaz mı? Şayet müstehlike inikâs edecek olursa, biraz önce konuşan bir hatip arkadaşımızın beyan ettikleri gibi memlekette vergi dışında bulunan yüzde 30 nisbetindeki mükellef değil; tamamen bunun aksi, yüzde 70 nisbetindeki müstehlik, vergiye tabi oluyor, diğer taraftan vergi mükellefi olan, kazancı nisbetinde vergi ödemek durumunda bulunan hakiki mükellef, verginin inikâsı sebebiyle vazifesi sadece müstehlik ile Hazine arasında bir vergi tahsildarı olmaktan ileri gitmiyor. Benim şahsi kanaatim bu. Çünkü fiyat istikrarını temin edemediğimizden dolayı, kazancı sebebiyle kendisine vergi tahmil edilen kişi vergi ödememekte, sadece bu verginin inikas ettiği müstehlikle Devlet arasında bir tahsildar durumunda bulunmaktadır.

Muhterem arkadaşlarım, Zirai Vergiye kısaca temas etmek isterim.

BAŞKAN — Sayın Özek bir dakikanız kaldı.

KADRİ ÖZEK (Devamla) — Muhterem Reis Bey, affınıza mağruren usul hakkında konuşmak mecburiyetindeyim.

BAŞKAN — Konuşurken usul hakkında söz almak olmaz.

KADRİ ÖZEK (Devamla) — Asıl grup sözcüleri İçtüzük muvacehesinde daima ruçhanlıdır. Muhterem arkadaşlarım, Zirai Vergi mevzuunda da zirai reformdan bahsederken, bu reformla vergi azaltıcı bir tesir olamaması için âzami dikkatte bulunmak lâzımgeldiği kanaatindeyim.

BAŞKAN — Bir dakikanız kaldı.

KADRİ ÖZEK (Devamla) — Arkadaşlar bir dakika içerisinde bu kadar mühim bir mevzu nasıl ifade edilir, bilmiyorum.

Maliyenin bilhassa hizmetini yürüten memur ve âmir arkadaşlardan bir istirhamda bulunacağım.

Muhterem arkadaşlar, burada geçen bir hâdiseyi misal olarak vermeden geçemiyeceğim. Filhakika, Hazine daima nef'i Hazine mülâhazasiyle kendi anlayışına göre tefsir eder.

Muhterem arkadaşlarım, biz bunun aksini iddia etmiyoruz. Çünkü, burada bir müddet evvel cereyan eden bir hâdiseyi tekrarlıyacağım. Başkâtip ve zabıt kâtipleri ve bu kanun da tadadedilen memurlara verilmesi gerekli tazminata mütedair olan kanunun müzakeresi sırasında bu kanunun yarın tatbikatta bâzı aksaklıklar yaratacağı mülâhazasiyle o gün Bütçe Komisyonu sözcüsü bulunan Sayın İlyas Seçkin arkadaşımızdan Başkanlık Divanına vermiş olduğum bir takrir sebebiyle bir sual soracağımı beyan ettim. Kendileri kürsüye geldiler, kendilerine tevcih ettiğim sual şu oldu. Bu kanunda tadadedilen memurlar yarın her hangi bir sebeple kendi kadrolarını muhafaza etmekle beraber, bir başka vazifede âmirinin gördüğü lüzum üzerine istihdam edilir ve bu kadroyu muhafaza ederlerse bu tazminatlarını alacaklar mıdır, almıyacaklar mıdır? Diye bir sual tevcih ettim. Bu suale müspet cevap vermediler. Yani hasbelicap Başkâtip vazifesini ifa eden, fakat başka kadroyu taşıyan bir adliye müfettişi arkadaşımızın da tazminat alabileceğini sarahatle beyan ettiler. ve Muhterem Heyetinizce bu kanun burada müzakere edilmek sureti ile kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, hukukta bir prensip vardır. Kanun, lâfzı ile ve ruhu ile temas ettiği her meselede meridir diye bir hukuk kaidesi vardır. Buna rağmen, bugün Maliye Bakanlığı bu tazminatları bir kısım memurlara vermekten içtinabetmektedir. Bu hatanın da düzeltilmesini temenni eder, bütçelerinin hayırlı ve uğurlu olmasını dilerim. Hürmetlerimle.

BAŞKAN — Sayın Fahir Giritlioğlu, «Vazgeç» sesleri)

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Edirne) — Özür dilerim arkadaşlarım, bütçenin bu kısmında yapılan bâzı ikazlara karşı benim burada konuşmamam gerekirdi. Fakat, lüzumlu hissettiğim için, arz edeceğim.

Muhterem arkadaşlarım, Maliye Bakanlığının bütçesini ele alarak Devletin umumi politikası üzerinde bir zihniyeti belirtmek için evvelâ Devlet Malzeme Ofisine temas etmek isterim. 1954 senesinde hususi bir kanunla kurulan Devlet Malzeme Ofisi aynı vazifeyi Maliye Vekâletine bağlı bir umum müdürlük olarak 1930 yılından evvelden bu yana yürütegelmekte idi. Ankara vilâyeti ve çevresinin resmî dairelerine ait malzemeleri tedarik etmekten ibaret bulunan Ankara bölgesi Ofis Dairesini misal olarak alacağım.

1954 yılında Devlet Malzeme Ofisi Kanunu çıkmadan evvel bu vazife 11 kişilik elemanla yürütülüyordu. Ofis Kanunu çıktıktan sonra 1955 te bu 11 kişilik eleman 23 e çıktı. Bugün 87 kişidir. Demek ki, Maliye Vekâleti kendi kadrosuyla aynı işi 11 kişiye yaptırırken, katiyen arada fark yoktur, diyelim ki, iki misli iş arttı, ki bu vaziyet karşısında iki misli bir artma olamaz, bugün bu işler 87 kişi ile görülmektedir. Bu, kötü bir misal.. Aynı dairenin bir ikinci kötü misalini daha sizlere söylemek isterim:

Sayın Maliye Vekili Ferid Melen'in iltimas ile girmiş memurları gözlerimle gördüğüm için esef duyuyorum. Bunu da huzurlarınızda ifade etmek mecburiyetindeyim. (Soldan alkışlar)

Üçüncü bir misal: Devlet Malzeme Ofisi ki en ucuz malzemeyi en iyi kaliteli malzemeyi Devlet dairelerine getirmekle mükellef olduğu halde Malzeme Ofisi maalesef demode malları getirmiş ve bugün Ankara çevresinde, raporu gözümle gördüm, % 30 nisbetinde malları daireleri olmadığından, demode olduğu için, bu mallar Malzeme Ofisinde dura gelmektedir. Meselâ tahta hokkayı, divit ve kalemi hiçbir daire almıyor.

İkinci tipik misali Emekli Sandığından vermek isterim. Emekli Sandığı 1949 da kuruldu, 12 senelik mazisi vardır. İştirakçilerin Emekli Sandığına 1949 yılından bugüne kadar ödediği paranın yekûnu üç buçuk milyar Türk lirasıdır. Emekli Sandığının bu üç buçuk milyar liradan mâlûliyeti ve emeklilikten dolayı iade ettiği paranın yekûnu ise, 1 milyar 200 milyon liradır. Şu halde, Emekli Sandığının elinde, 2 milyar 300 milyon lira paranın bulunagelmesi lâzımdır. Basit bir hesapla arz ediyorum. Bugün Emekli Sandığı, bu kürsüden bu ifadeyi söylemek ayıp olacak ama, çok müteessir olduğum için arza mecburum; Emekli Sandığı sermayeyi kediye yüklemiş durumdadır.

Muhterem arkadaşlarım; Emekli Sandığının borçlarını ödemesi için, 154 sayılı Kanuna istinaden Maliye 670 milyon lira ödemek mecburiyetinde kalmıştır. Emekli Sandığı, büyük binalar yapar, büyük inşaat yapar fakat 30 sene Emekli Sandığında emekliliğini bekliyen 400 bine yakın memurunun, iştirakçisinin 10 ar bin liralık, 15 er binliralık, 5 er binliralık mesken kredisini vermek suretiyle küçük mesken inşaatına doğru gitmez. Kanaatimce bu Anayasanın geniş mânada tefsiri meselesidir. Sosyal Devlet, ancak bu karakteri benimsemekle olur.

Muhterem arkadaşlarım; eğer Reis Bey müsaade ederlerse Maliye Bakanından bir tek sual soracağım. Özür dilerim efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

FAHİR GİRİTLİOĞLU (Devamla) — Efendim, sormak istediğim sual şudur : Malûmuâliniz Bütçe Komisyonunda Maliye Vekâleti bütçesi, en sonra konuşuluyor. Halbuki, elimize gelen tasarıda Maliye Bakanlığı bütçesi öne alınmıştır. Halbuki burada müzakere edilirken bu bakanlık bütçesi en sonra, diğer devlet daireleri bütçeleri daha evvel görüşülmektedir. Muhtemeldir ki, Bütçe Komisyonunda Maliye bütçesinin hususiyetlerini bilmeyen arkadaşlarımız, diğer Devlet dairelerinin bütçeleri konuşulurken belki bu noktaya dikkat etmediler, belki de ben yanlış anladım. Ortada bir tezat gördüğüm için Sayın Bakandan sormak isterim. Elimizdeki tasarının Maliye Bakanlığı bütçesine ait 251 nci sayfasında, bu sayfasında, 711 nci bölümde 14 500 000 liralık bir meblâğ vardır. Bu para gerek şehirlerde, gerek köylerde dernekler tarafından yapılacak hayratlar için Vakıflar İdaresine verilecek para olarak gösterilmiştir. Tipik mânasiyle köylerde ve kasabalarda, dernekler tarafından yapılacak hayrattan murad, camiler olsa gerek. Fakat, Vakıflar bütçesinin buna dair faslında bu 14 milyon liranın intikal ettiğine dair bir şey yok. Yalnız, Vakıflar bütçesinde, 716 ncı fasılda 4 milyon 114 bin liralık dernek-

lere yardım mevzuu vardır. Buradan anladığıma göre, Vakıflar İdaresinin cami yaptırmak için verdiği 14 milyon lirayı, Vakıflar diğer umumi masraflarına mı sarf etmiştir? Yoksa,bu 14 milyon lira Maliye Vekâleti bütçesinde gösterildiği şekilde derneklerin hayra ait işler için sarf edilme mecburiyeti yok mudur? Bunu Sayın Bakanın izah buyurmasını rica edeceğim efendim. Zamanınızı aldım özür dilerim.

BAŞKAN — Sayın Tahsin Demiray. Yoklar.

Sayın Kenan Esengin?.. Yoklar.

Sayın Bahtiyar Vural.

BAHTİYAR VURAL (Kars) — Vazgeçtim, efendim.

BAŞKAN — Efendim, şahısları adına söz alan arkadaşlarımız bitmiştir. Şimdi komisyon ve Hükümet söz isterlerse söz vereceğim. Fakat bu artık öğleden sonra mümkün olacak...

Saat 14,30 da toplanmak üzere Birleşime ara veriyorum.

Kapanma saati : 13,33

ÜÇÜNCÜ OTURUM

Açılma saati : 14,30

BAŞKAN — Fuad Sirmen

KÂTİPLER : Vefa Tanır (Konya), Rıza Polat (Ağrı)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, görüşmelere devam ediyoruz. Söz Sayın Maliye Bakanındır.

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Muhterem milletvekilleri, Maliye Bakanlığı bütçesi münasebetiyle konuşan arkadaşlarımızın ileri sürdükleri meselelerin mühim bir kısmına, bütçenin umumi müzakeresi sırasında temas edildiği için cevap arz etmiştim. İzin verirseniz bunları tekrar etmeden sadece açık kalmış noktalar hakkında mâruzatta bulunmak suretiyle konuşmamı tamamlıyacağım.

Bu defa konuşma sırasını, iktidar partileri adına yapılan konuşmaları başa almak suretiyle yapacağım.

Cumhuriyet Halk Partisi adına konuşan değerli arkadaşım Fennî İslimyeli'nin temas ettiği mühim konulardan birkaçına işaret edeceğim. Değerli arkadaşım, vergi tatbikatının modern devletçilik anlayışına uygun bir şekilde organize edilmesi lüzumunu ileri sürmektedir. Maliye Bakanlığı olarak biz de bu fikre iştirak ediyoruz. Hakikaten uzun zamandan beri ele alınmamış olan Maliye Teşkilâtının, bugün artık ele alınıp yeniden organize edilmesine şiddetle ihtiyaç vardır. Bu kanaatledir ki, bir müddetten beri geniş şekilde çalışmalara başlanmıştır. Ve bu çalışmaların neticesinde hazırlanmakta olan tasarılar yüksek heyetinize arz edilecektir.

Yine değerli arkadaşımız vergi ziyaı hususunda vergi murakabesinin şiddetlendirilmesini ileri sürdüler. Biz de aynı kanaate iştirak halindeyiz. Bu sebepledir ki, hesap uzmanlığı teşkilâtının kadrosunu genişleten bir kanun tasarısını yüksek huzurunuza getirdik. Maliye Teşkilâtının kadrosunu da genişletiyoruz. Bunun yanıbaşında ufak beyannameleri, küçük vergi tetkiklerini yapacak tâli bir murakabe organı da kurmak üzereyiz. Buna ait kanun tasarısı yakında yüksek huzuruna getirilecektir.

Yine, mükellefe kolaylık ve mükellefe rehberlik yapmak üzere kurulacak serbest hesap uzmanlığına ait tasarıyı hazırlamış bulunuyoruz. Pek kısa zamanda, Meclisin tatilden dönüşünü müteakıp yüksek huzurunuza getireceğiz.

Değerli arkadaşım sermaye piyasasının korunmasına ait çalışmaların bir an evvel bitirilmesini temenni ettiler. Bu çalışmaların bir safhası bitmiştir. Borsalar kanun tasarısı hazırlanmış ve yüksek huzurunuza sunulmuştur. İkinci safhası da bitirilmek üzeredir. Buna ait mevzuat ve tedbirler de yine yüksek heyetinize arz edilecektir.

Kambiyo mevzuatı hususunda yine esaslı bir çalışma mevcuttur. 17 sayılı karar biliyorsunuz, geniş nisbette bir ferahlık getirmiştir. Bunu daha çok inkişaf ettirmek, bilhassa bâzı fonların yabancılar tarafından yatırımda kullanılmasına imkân vermek için tedbirler almaktayız. Ayrıca Türk Parasının Kıymetini Koruma Kanunu yerine (ki, bunun zaman zaman Anayasaya aykırı olduğu ileri sürülmektedir.) yeni ve geniş ve Türk parasını korumaya mütaallik esaslı hükümler ihtiva eden bir tasarı hazırlamış bulunuyoruz. Bunu da pek yakında yüksek huzurunuza arz edeceğiz.

Değerli arkadaşım, mahalli idarelerin durumuna temas etti. Bütçenin umumi müzakeresinde de arz ettiğim gibi mahalli idarelerin durumu, kelimenin tam mânasiyle acınacak bir halde bulunmaktadır. Devlet, İsmet Sezgin arkadaşımın işaret ettiği gibi elâstiki vergileri, verimli vergileri kendisine almış ve bunlara daha çok donmuş varidat kaynakları bırakmıştır. Meselâ bina, arazi gibi... Zaman içinde hizmet genişlemiş, para değeri de düştüğünden hizmetin maliyeti de artmış, buna tekabül eden varidat ise, bir türlü yükselmemiş, ve masrafları daima çok geriden takibetmiştir. Bu konuda Hükümetiniz programında ele alınmıştır. Meseleyi esaslı bir tetkik mevzuu yaptık. Bir mahalli idareler finansman reformunun esaslarını hazırladık. Buna ait tasarılar üzerinde çalışmaktayız. Bunu da nihayet bir ay içinde yüksek heyetinize takdim edeceğiz. Bu suretle mahallî idarelerin kaynakları geniş nisbette artış olacak ve mahallî idareler kendilerine mevdu hizmetleri yerine getirmek imkânını elde edeceklerdir.

Bu arada iki mühim ameliye daha yapmak istiyoruz. Bugün anormal halde duran bir teşkilât vardır, özel idare teşkilâtı. Özel idare teşkilâtını Maliye teşkilâtı ile birleştirmek ve varidatını Maliyeye tahsil ettirmek ve muhasebesini de yine Maliyeye yaptırmak suretiyle, uzun zamandan beri, Fransa'da tatbik edilen bir sistemi memleketimize getirmek suretiyle hem geniş tasarruf yapmak imkânını elde etmiş, hem de hususi idarelerin vasıflı memurlardan faydalanması imkânını hazırlamış olacağız. Bir ayrı prensip meselesi de, mahallî idarelere tevzi sistemini getiriyoruz. Bütçelerini Maliye murakabe edecektir, hizmetlerinin karşılığının konulup konulmadığını tesbit edecektir ve mahallî idarelerin bütçesinde açık olursa, bunu umumi muvazeneden temin edilecek kaynaklarla meydana getireceği bir fondan karşılayacaktır. Bunlar hiçbir suretle nâçar vaziyette kalmıyacaktır.

Yine değerli arkadaşım, İktisadi Devlet Teşekküllerinin borçlarının konsolidasyonundan bahsetti ve bunun cesur bir karar olduğunu ileri sürdü. Bu arada Ziraat Bankasına verilen tahsisatın 1962 yılında kesilmiş olduğunu ileri sürdüler. Bu hususun 1963 senesinde tekerrür etmemesini istediler.

Biz Ziraat Bankası için 1962 yılında konulmuş olan tahsisatın tamamını ödiyememiş olmanın teessürü içindeyiz. Fakat, daha evvel arz ettiğim gibi, 1962 gelirleri maalesef bir milyarın üstünde bir noksanla tahakkuk etmektedir. Bu sebeple, 1962 bütçesini açıksız kapatmak hiç olmazsa gayet az bir açıkla kapatmak için Hükümetiniz büyük gayretler sarf etmiş ve bütçe üzerinde büyük ameliyeler yapmaya mecbur olmuştur. Çünkü her şeyden evvel istikrarı muhafaza etmek şarttır. Bizim malî meselelerimizin, ekonomimizin, meselelerinin başında bu gelir. Yalnız Hükümet Ziraat Bankasına bunun çok üstünde imkânlar temin etmiştir. Amerika'dan sağlanan yardım fonlarını vermiştir. Ayrıca bu sene reeskont imkânları da genişlemiştir. 1963 te Ziraat Bankasına temin edilen yeni kredi imkânı 700 milyon lira fazladır.

Aslında zirai kredi meselesi, ne bu şekilde Hükümetin temin ettiği cüzi ve ne de bütçeden verilecek para ile karşılanamıyacak mahiyettedir. Mütehassısların yaptıkları hesaplara göre, 6 milyar liralık zirai krediye ihtiyaç vardır. Bunun ancak üçte birini Ziraat Bankası sağlamak durumundadır. Zaten Ziraat Bankasınca da verilmiş olan kredilerin yarısına yakın bir miktarı donmuş vaziyettedir. Ayrıca Yüksek Heyetiniz de bunun büyük bir kısmını taksitlere bağlamak suretiyle bir kanunla tecil etmek

üzere bulunuyor. Ziraat Bankasının vazifesini yapabilmesi için daha geniş imkânlar aramak zorundayız. Bilhassa Ziraat Bankasına yapılacak mevduatı çoğaltmak ve mevduat yollarını açmaya ihtiyaç vardır. Buna bir başlangıç olmak üzere bu yıl Hükümet kredi kooperatiflerinin mevduat kabul etmelerine izin verdi. Köylere kadar yayılmış olan kredi kooperatiflerine biz mevduat kabul ettirmeyi ve köylü vatandaşların da mevduat yapmasını alıştırabilirsek, köylerde çekmece içinde şurada burada kalan paraları alıp, zirai kredide yine köylüye vermek suretiyle nemalandırmak imkânını bulacağız.

Yeni Türkiye Partisi Meclis Grupu adına konuşan değerli arkadaşımız Necmettin Küçüker'in işaret ettikleri birkaç noktaya temas edeyim. Teşkilât kanunumuzun 1936 da çıktığını ve bir revizyona ihtiyacı olduğuna arkadaşımız da işaret ediyorlar. Biz de aynı kanaatteyiz, tekrar etmiyeyim. Yalnız bu arada şunu arz edeyim, yakında getirilecek olan teşkilât kanununa müzaheret göstermelerini rica ederim.

Teftiş ve hesap uzmanları kadrolarının, ve diğer kadroların genişletilmesini temenni ediyorlar. Arz ettiğim gibi biz diğer kadroları genişletmekten ziyade, memuru çoğaltmak yerine, çalışma metodunu ıslah ederek rasyonel çalışma metotlarını getirmek ve mevcut memurları ikdar etmek ve yetiştirmek suretiyle daha iyi netice elde edileceğine kaaniim. Binaenaleyh getirilecek Teşkilât Kanunumuzda daha çok bu hedefe yöneltileceğiz.

Masrafçı dairelerinin yıl sonunda tahsisat bakıyelerini kullanmaları hususundaki davranışlarından arkadaşlarım acı acı şikâyet ettiler. Bundan izin verirseniz Hükümetin bir üyesi ve Maliye Bakanı olarak ben de şikâyetçi olacağım. Hakikaten masrafçı dairelerimizde böyle bir anlayış vardır. Bu şundan doğmaktadır. Herkes daha çok kendi işinin yürümesini istemektedir. Binaenaleyh, bunları, Devletin umumi durumundan ziyade kendi işleri ilgilendirmektedir. Mevzuubahis husus bundan doğmaktadır. Bunun bir bakıma tabiî karşılanması lâzımgelir. Fakat, önleyici tedbirlerin de alınmasında kusur etmemek şarttır. Bugünkü, sistemde Maliye Bakanlığının bunu durdurmaya hiçbir yetkisi yoktur. Masrafçı daireler masraflarını tahakkuk ettirirler, Divana vize ettirdikten sonra getirirler Maliye Bakanlığının vazifesi bunu ödemekten ibarettir. Bu yüzden son birkaç gün içinde maliye dairelerine büyük tahacüm olmuştur. Bâzı masrafları da hemen tediye edemiyoruz, bu bir şikâyet konusu da olabilir. Maliye Vekâletinin yapacağı şey kendi nakit imkânlarına göre bunları sıraya koymak ve tediye için gün tâyin etmekten ibarettir, yoksa masrafçı dairelerin masrafları tevkif etme yetkisi yoktur. 1962 Bütçe Kanununda 4 er aylık devreler zarfında tahsisatlar üzerinde bir tasarruf yapmaya imkân verilmişti. Fakat bu yıl Bütçe Komisyonunuz Maliye Bakanından bu yetkiyi de esirgemiştir. O maddeyi de çıkarmıştır. Bu anda tamamen yetkisizdir. Yeni getirilecek olan Muhasebei Umumiye Kanununda bu durumu göz önünde bulundurarak bunlara ait hükümlerin tedvinine ihtiyaç olduğuna biz de kaaniiz.

Tahsisat harici masrafın önlenmesi hususundaki arkadaşımızın temennisine biz de iştirak ediyoruz. Buna ait de bâzı hükümler koymak lâzımdır. Devlet birçok emrivakilerle karşılaşıyor. Yüksek Meclisiniz bu nevi masrafları kabul etmek zorunda kalmaktadır. Hiç olmazsa bunları yapanlara bir ceza tâyin etmek lâzımdır ki, bunlar tekerrür etmesin.

Muhterem arkadaşım Malzeme Ofisine temas ettiler, bu hususta kosuşan arkadaşların birçoğu temas etti. Malzeme Ofisi Devlet adına mübayaaları toptan ve bir elden yapmak için kurulmuştur. Vaktiyle Kırtasiye Umum Müdürlüğü şeklinde iken, yalnız kırtasiye tedariki için kurulmuş bir daire idi. Bilâhara genişletilmiş, Devletçe satınalınacak kırtasiye, malzeme, demirbaş ve saire gibi malzemenin bu daire vasıtasiyle alınması kabul edilmiştir ve bugünkü teşekkül bu maksatla meydana gelmiştir. Böyle teşekküller birçok memleketlerde vardır. Bunun Devletçilik tatbikatiyle, liberalizmle, hususi teşekkülle bir ilgisi yoktur. Devlet ya mubayaaları mevcut teşkilâtı vasıtasiyle yapar, satınalma heyetleri kurarak onlar vasıtasiyle yapar veyahut da bunları merkezîleştirir, bütün mübayaalar merkezî daire tarafından yapılır ki, ekonomik olanı da budur. Pek tabiî olarak Devlet mümkün olduğu kadar ucuz ve sağlam malzeme almak ister. Sizlerin arzunuz da budur. Bu durumda böyle bir teşekküle ihtiyaç vardır ve kurulmasında da isabet edilmiştir.

Bugün de bu teşekkül bu vazifesini yapmaya çalışmaktadır.

Malzeme Ofisi ayrıca Devletin bâzı matbaacılık işlerini de yapmaktadır. Eskiden 20-30 a yakın matbaa vardı Devletin elinde, Prodüktiviteyi artırmak için bu matbaaların makinaları bugün bir araya toplanmıya çalışılmaktadır. Bu da Devletin müstacel matbaacılık ihtiyaçlarını karşılıyacaktır. Böyle bir teşekkülün meydana getirilmesinden matbaacılar şikâyet etmişlerdir. Sık sık Bakanlığımıza, bu matbaanın kurulmaması için müracaatta bulunmuşlardır. Arz ettiğim gibi kurulmakta olan matbaa yeni bir matbaa değildir. Dağınık şekilde bulunan makinaların bir araya getirilmesi suretiyle, daha rantabl bir çalışmayı temin edecek bir müessesedir.

İkincisi, Devletin âcil matbaacılık ihtiyaçları da olmaktadır. Bunları piyasaya eksiltme suretiyle, ihale suretiyle yaptırmak, hizmeti aksatmaktadır. Benim şahsan kendi dairemin müstacel işleri oluyor. Vergi cetvellerini ihale ediyorsunuz, yeni kanunlar Martta yürürlüğe girecektir. Mütaahhidin zamanında vecibesini yerine getirmemesi yüzünden bütün tatbikat duracak, iş içinden çıkılmaz bir hal alacaktır. Bu gibi durumlarda Devletin elinde bu ihtiyaçları karşılıyacak şekilde bir müessesesi olması lâzımdır. Yine Devletin gizli işleri olmaktadır, haritaları mevcuttur. Bunlar için de Devletin kendi elinde bir matbaaya ihtiyacı vardır. Bu matbaa kurulmuş olsa dahi Devletin ihtiyacından % 15-20 sini karşılıyabilecektir. Yine dışarıya geniş mikyasta iş verecektir. Bunu matbaacılarımıza söyledim. Ama ısrar ediyorlar, hattâ birçok arkadaşlara da müracaat ettiklerini sanıyorum.

Bir arkadaşımız Devlet Malzeme Ofisinin kadrosundan şikâyet etti ve bir mukayese yaptı, o yaptığı mukayese pek yerinde değildir. Çünkü Malzeme Ofisi onun ele aldığı tarihte sadece bir kırtasiye ofisi halinde idi. Şimdi birçok malzemeyi mubayaa eder hale gelmiştir. O vakitki mubayaaları 15 milyon idi, bugün 70 milyonu aşmıştır. Kadrosunda zaman zaman işçi olarak artışlar olmaktadır. Muayyen bir rakamı da esas olarak ele almamak lâzımdır. Bunun da sebebi işçilerin bir kısmı mevsimlik olmaktadır. Buna rağmen kadroda hakikaten bir şişkinlik varsa bunu da tetkik edip ortadan kaldırmak elbette vazifemiz olacaktır.

Malzeme Ofisindeki işlerin ağır gitmesi, bâzı formalitelerin yer alması... Hep üzerinde durulacak meselelerdir. Arkadaşımın bu mütalâalarını not ettim, hepsi üzerinde çalışmalar yapacağız. Hakikaten bunlar iyi, mâkbul şeyler değil, müdafaa etmeye hiçbir zaman tevessül etmem. Giderilmesi lâzımgelen noktalardır. Varsa bunları gidermek vazifemizdir.

Bir arkadaşımız, İstanbul'daki atelyenin, İzmit'e nakli işinin 4 yıldan beri tahakkuk etmemiş olmasından şikâyet etti. Zannediyorum ki, arkadaşım bu malûmatı 1960 - 1961 yılına ait raporda görmüştür. Bu nakil işi çoktan tamamlanmıştır. Binaenaleyh, bugünün meselesi değildir. Zamanı geçmiş bir raporu okudukları için hataya düşüyorlar.

Emekli Sandığının durumuna da arkadaşlar temas ettiler. Emekli Sandığının bilhassa riyazi ihtiyat bakımından iyi durumda olmadığını Bütçe Encümeni ve Senatoda da arz ettim. Burada da tekrar etmeden geçemiyeceğim. Emekli Sandığı ilk kuruluşunda bir aktüer hesabına dayanılarak kurulmuştur. Ondan sonra çıkan birçok kanunlarla karşılık verilmeden bu müesseseye yeni mükellefiyetler tahmil edildi. Bu arada emekli maaşları artırılmış, birçok zümrelerin emekliliği ithal edilmiştir. Kıdem tashihleri yapılmıştır. Bütün bunlar Emekli Sandığının munzam külfetlerini artırmıştır. Buna mukabil Devlet, Emekli Sandığına bir kaynak vermemiştir. Hakikaten bugün 4 milyar 200 milyon olması lâzımgelen riyazi ihtiyatı, 2 milyar 200 milyon civarında bir açığı mevcuttur. Bunun da süratle kapanması lâzımdır. Aksi halde Emekli Sandığı 1980 veya 1982 yılında, yapılan hesaplara göre, o da karşılığı verilmeden, yeni bir yük yükletilmediği takdirde, bütün sermayesini tüketmiş olacaktır. Bu durumu ıslah etmek lâzımdır. Bunu personel nizamı ile birlikte, halletmek lâzımdır. Bu ıslahatın bir yolu aidatı çoğaltmaktır.

Aidat memur için bir mükellefiyet getirecektir, yeni bir yük getirecektir. Binaenaleyh memur maaşlarına zam yapılırken, yeni personel nizamı yürütülmeğe girdiği anda bu ikisini bir arada yürütmeyi düşünüyoruz. O vakit memur için de ağır olmıyacaktır. Esasen de buna ihtiyaç var. Çünkü, personel ni-

zamının esaslı hatları meydana çıkmadıkça, emeklilik meselesi üzerinde alınacak her karar muvakkat mahiyet arz eder. Her ikisini birlikte halletmek işin mahiyeti icabıdır. Bu sebeple ikisini birlikte halledeceğiz. Belki önümüzdeki devrede, faraza Ocak ayında mevcut kanundaki hüküm dolayısiyle memur vergilerinde bir ufak azalma meydana gelecektir. Belki o vakit bunun birinci kademesini tatbik etmek imkânını buluruz.

Arkadaşlarımız sinema meselesine de temas ettiler. Bu sinemalar Emekli Sandığınca işletilmek üzere yaptırılmamıştır. Fakat zamanla Emekli Sandığına yükletilmiş vazifelerdir. Emekli Sandığının fonlarından bir kısmını kanunen gayrimenkule yatırmaya mecburuz. Çünkü bu fonların sağlam şekilde plâse edilmesi mevzuubahistir. Emekli Sandığına yatırmaya mecbur olduğumuz % 20 nin üstündeki bir kısmını gayrimenkule yatırıyoruz. Bu arada memleketin turizmine hizmet olmak üzere de, daha çok turistik mahiyette oteller ve iş hanları yaptırıyor. Birçok tesisler bu anda yapılmaktadır. 1 - 2 sene içinde bunların bir çoğu işletmeye açılacaktır. Diğer kısmını da memleketin ekonomisinde, İktisadi Devlet Teşekküllerinin finansmanında kullanıyoruz. Veyahut bâzı bankalara bir finansman ihtiyatı olarak Emekli Sandığının fonlarını veriyoruz. Ve bunların hepsinde dikkat edilecek nokta, riski az olacaktır. Bütün sigortalarda prensip budur. Bu nevi fonların risksiz yerlere yatırılması şarttır. Fonların bilhassa enflâsyonlara karşı mahfuz olacak yerlere yatırmak şarttır. Memleketimizdeki tatbikat bu bakımdan hatalı bir tatbikat değildir. Hakikaten bu fonlar yerinde kullanılmaktadır. Bir, arkadaşımız emekli sandığı fonlariyle memur meskeni yapalım dedi. Emekli Sandığının kuruluş maksadı bu değildir, kanun kendisine böyle bir vazife vermemiştir. Bilâkis, arz ettiğim gibi, fonlarının sağlam, emin yerlere yatırılmasını emretmiştir. Sosyal meskenler gibi pek de sağlam sayılmıyacak sahalara Emekli Sandığının fonlarını geniş nisbette tahsis etmenin (az miktarda olabilir) mahzuru aşikârdır. O vakit bu müessesey i sarsmış, daha doğrusu tehlikeye sokmuş oluruz.

Muhterem bir arkadaşımız, Amortisman ve Kredi Sandığına temas ettiler. Muamelelerin finansman fonu talimatnamesine mugayyir olduğunu söylediler. Tetkik edeceğim bunu, ayrıca arsa bedeli olarak İstanbul Belediyesinin 4 milyonluk alacağının sürüncemede kalmış olmasından bahsettiler. Bu meseleyi biliyorum. Millî Savunma Bakanlığı ile bu hususta bir takas muamelesi yapılmaktadır. Millî Savunma bu parayı bize bütçesinden ödiyecektir. C. K. M. P. adına konuşan Sayın Şaban Keskin arkadaşımız, bakanlık mensublarının yeni bir ruh ve çalışma içinde bulunmalarını temenni ettiler.

Muhterem arkadaşlarım, huzurunuzda bu vesileyle bana bir teşekkür vazifesi düşüyor. Hakikaten bugün başında bulunduğum Maliye Teşkilâtı, öteden beri olduğu gibi bugün de, Devlet Teşkilâtı içinde en ağır yük almış bir teşkilâttır. Maliyeci arkadaşların vazifelerini yapmak için her tarafta canla başla çalışmış olduklarını hepimiz görmekteyiz. Bana Bakanlık teklif edildiği zaman, kendimi yeterli saymıyordum. Fakat Maliyeye gelmekten çekinmedim. Çünkü, çalışmalarını yakinen bildiğim için oradaki arkadaşlarımın beni behemahal muvaffak edeceklerine emindim. Bu sebeple Maliyeyi kabul ettim. Bugün elde ettiğimiz başarılı netice ve muvaffakiyetler varsa, bunların tamamı bu arkadaşlarımın eseridir. Kendilerine huzurunuzda şükranlarımı arz etmeği vazife sayarım. (Alkışlar)

Memur ve mükellef münasebetinin önemi üzerinde şahsan ben de durmaktayım. Bir zamanlar memur olarak çalıştım, bir zamanlar da mükellef ve mükellefleri temsil eden bir insan olarak çalıştım. Bu meselelerin ehemmiyetini müdrikim. Eskiden, vergilerin hepsini memur tahakkuk ettirir ve tahsil ederdi. Yeni ve modern vergilerde durum değişmiştir. Yeni vergilerde bu vazifelerin tamamı mükelleflere yükletilmiştir. Bugün, mükellef kendi kazancını kendisi hesap ve tesbit eder, vesikalarını hazırlar bilânçosunu çıkarır, beyannamesini hazırlar, bunları ve parasını götürür, Vergi dairesine öder. Başından sonuna kadar vergiyi tarh etmek, tahakkuk ettirmek, hattâ cibayet vazifesi de mükellefe düşmektedir.. Bâzı ahvalde Devlet mükellefi meselâ stopajla vazifelendirmektedir. Çalıştırdığı işçilere ait stopajı o

yapar, memurunun vergilerini keser ve mesuliyeti dâhilinde vergi dairesine yatırır. Bu durumda Maliye memuruna düşen daha çok, yol göstericilik vazifesidir. Böyle olmak lâzımdır.

Biz maliye memurunun bu vazifeyi bihakkın yerine getirmesi için bütün gayretimizi sarf etmekteyiz ve yeni Teşkilât Kanunumuzda bilhassa bu vazifenin önemi üzerinde duracağız ve buna ait hükümler getireceğiz. Daha bugünden birçok danışma bürolarımız vardır. Mükellefler gelirler, kendi konularında danışmada bulunurlar ve yeni reform kanunları tatbika girdiği zaman bu danışma bürolarını daha da çoğaltacağız. Bilhassa memurlarımızın mükellefe güleryüz göstermelerini temin için şahsan ben elimden geleni yapmaktayım. Hattâ bu yüzden, mükellefe iyi muamele yapmadığı sebebiyle, vazifesi başından aldığım memur arkadaşlarım da mevcuttur; munhasıran bu sebeple.

Arkadaşımız, tasarruf mevzuuna temas ettiler. Bu konuda bütçenin tümü üzerinde konuşurken geniş malûmat arz ettim, tekrar rahatsız etmiyeyim.

Tasarruf bonoları üzerindeki düşüncelerine gelince; Yüksek Meclise bir kanun tasarısı takdim ettik. Tasarruf bonoları tatbikatından Maliye olarak biz de şikâyetçiyiz. Fakat, bu anda bunu bütçeden söküp atmaya da imkân yoktur. Bir zaman daha yürütmeye mecburuz. Belki, ileride vatandaş alışırsa ihtiyari hale getirilebilir. O vakit faydalı olacaktır. Zaten Tasarruf bonoları bâzı memleketlerde ihtiyaridir. Bugün için sadece mahzurlarını izale etmeyi düşündük. Faraza 10 senelik müddeti 5 seneye indirdik. Ayrıca ufak küpürleri 100 liraya çıkardık. Ufak küpürler mukabilinde makbuz verilecektir. Bonoların başkasına devrini sureti katiyede menettik. Muhim bir noktayı da söyliyeyim, bunların Devletin iştiraki olan müesseselerin hisse senetleriyle değiştirilmesine imkân hazırladık, Hükümete bu hususta yetki istedik. İleride, birçok Devlet müesseselerinin hisse senetlerine vatandaşlar bu yoldan sahib olacaklardır.

Millet Partisi adına konuşan Sayın Kâmil İnal arkadaşımız da aynı mevzulara temas ettiler. Devlet bareminin bir an evvel getirilmesini temenni ettiler. Biliyorsunuz bu iş için Başbakanlığa bağlı ayrı bir Personel Dairesi kurulmuştur. Bu vazife artık Maliyenin değil, bu dairenindir. Personel Dairesi de, bütçenin umumi müzakerelerinde arz ettim, çalışmalarını son safhaya getirmiş; Hükümete raporlarını sunmuş ve bâzı prensipler teklif etmiştir. Hükümet bu prensipler üzerinde karara vardıktan sonra bunları tasarı haline getirip kısa zamanda Yüksek Meclise arz edecektir.

Arkadaşlarımız, Muhasebei Umumiye Kanununun, İhale Kanununun bir an evvel getirilmesini temenni ettiler. Bu kanunlar hazırdır. Pek kısa bir zamanda yüksek huzurunuza gelecektir.

Muhterem arkadaşım, yine Malzeme Ofisi, Emekli Sandığı ve emeklilik mevzuatı üzerinde durdular. Bu hususlarda, diğer arkadaşlara cevap arz ederken temas etmiştim.

Sayın İsmet Sezgin'in ileri sürdüğü noktaların bir kısmına cevap arz etmiş oluyorum. Arkadaşımız Teşkilât Kanununa temas ettiler arz ettim. Yine sayın arkadaşımız bütçede kontrolu üzerinde durdular, hakikaten bu bizim de çok ehemmiyet verdiğimiz bir noktadır. Bugün, Maliye Bakanlığı olarak bütçe üzerinde yaptığımız idari kontrol bir şeklî kontroldan ileri gitmemektedir. Vekâletler nezdindeki muhasebe müdürleri sadece vekâletlerin tahakkuk ettirdikleri masrafların bütçe tertibine uygun olup olmadığını tetkik ederler. Masrafın mahiyetine inerek ekonomik celbeden tetkika ihtiyaç vardır. Huzurunuza getireceğimiz yeni Muhasebei Umumiye Kanununda bütçe kontrolörlüğü ihdas etmek suretiyle bu ekonomik tetkikleri yapma durumuna gireceğiz.

Bir vekâlet ertesi yıl bir tahsisat isterken bu tahsisatın yerinde olup olmadığını, harcamasına imkân bulunup bulunmadığını bizim oradaki mümessilimiz tetkik edip Maliye Vekâletini tenvir edebilmelidir ki, Maliye Vekâleti bütçeler üzerinde gereği gibi tetkik ve murakabe vazifesini yapabilsin.

Muhterem arkadaşımız vergi politikasına da temas ettiler. Artık bunu tekrar münakaşaya ihtiyaç yok, zannediyorum. Vergi kanunlarının Büyük Millet Meclisi kabul etti ve bunların bir kısmı da dünden itibaren yürürlüğe girdi. Bir kısmı da bir iki gün zarfında yürürlüğe girecektir.

Muhterem arkadaşlarımız bunun reform olmadığını, vasıtalı vergilere daha çok yükle-

nilmiş olduğunu, vergi adaletinin düzeltilmesi yerine bilâkis, bozulmuş olduğu hususunda görüşlerini muhafaza etmiş oluyorlar. Biz de aynı şekilde görüşlerimizi muhafaza ediyoruz. Biz bilâkis yeni reform ile vergi adaletine biraz daha yaklaşma imkânlarını elde ettiğimize kaaniiz.

Yalnız, şunu arz edeyim ki, vergi reformu bitmiş değildir. Sadece kanun tasarılarının birinci grupunu Yüksek Huzurunuza getirdik ve kabul buyurdunuz. Bunun arkasında, encümenlerde görüşülmekte olan kanunlar mevcuttur ve gelmek üzere olan tasarılar vardır. Bunlara da işaret ettim. Mahallî İdareler Vergi Reformu Kanunu gibi. Yalnız şunu işaret etmek istiyorum, mahallî idareler vergi reform kanunu hariç diğer geri kalan kanunlar tanzim edici kanunlardır, yeni mükellefiyet getirmiyen kanunlardır. Şimdiden arz edeyim ki, korku gelmesin.

Değerli arkadaşım, mahallî idarelerin borçları üzerinde de durdu. Gerekçede de arz ettik, bütçe nutkunda da işaret etmiştim. Mahallî idareleri bugün müşkülâta sevk eden sebeplerden birisi de borçlarıdır. Birçokları bu borçların faizlerini dahi bütçelerinden ödeyememektedirler, öderlerse kendileri çok sarsılmaktadır. Biz, bunu da, tıpkı İktisadi Devlet teşekküllerinin borçları gibi, (yani mahallî idarelerin birbirlerine veyahut da resmî teşekküllere, Hazineye olan borçlarını) konsolide etmek istiyoruz. Buna ait bilgi topluyoruz. Zannederim bir milyarın üzerindeki kısmı 50 veya 100 sene vâdeli bir borç haline getirecek ve bunu Hazine deruhde edecektir.

Değerli arkadaşım 13 sayılı kanuna temas etti. Bu pürpzlü bir meseledir. 13 sayılı Kanun, devletin iktisadi dış münasebetlerini tanzim eden bir kanundur. İkinci Dünya Harbinden sonra, Amerika müttefik memleketlere yardım etmeye başlayınca, bunlar kendi aralarında yardımlaşmaya karar verince, Hariciyenin yanıbaşında, her memleketin dış teşkilâtının yanıbaşında bir de iktisadi heyetler kurulmasına başlandı. Amerikan Elçiliğinin yanında Amerika İktisadi İş Birliği kuruldu. Başka memleketlerde buna karşılık teşkilât kuruldu. Bizde de, o vakit Amerika İktisadi İş Birliği Teşkilâtına karşısında bu vazife Devlet Bakanlığına vazife verilmişti. Bilâhara, Devlet Bakanlığı ilga edilerek, bu bakanlığa verilen vazifelerin dışarı ile ilgili olan kısmı Dışişleri Bakanlığına, diğer kısmı Maliye Bakanlığına verildi. Bir zaman böyle devam etti. Bilâhara biraz daha genişletildi, Maliye Bakanlığının memleket içi ekonomiye ait vazifelerinden bir kısmı alınarak Hariciyeye verildi. Arkadaşımızın da tavsif ettiği gibi, bu sefer Dışişleri Bakanlığı memleketin ekonomisini tanzim etmeye başladı. Nihayet İnkılâptan sonra Millî Birlik Hükümeti zamanında kabul edilen 13 sayılı Kanunla bu vazife Hariciyeden alınarak tekrar Maliyeye devredildi. Hazine Umum Müdürlüğü bir İktisadi İş Birliği idaresi haline getirilmiş oldu. Halen bu vazife Maliye Bakanlığı tarafından tedvir edilmektedir. Maliye Bakanlığının temas zaruretinde bulunduğu yerlerde teşkilâtı vardır. Amerika İş Birliği teşkilâtı ile temas etmek üzere orada bir misyonumuz mevcuttur. Dünya Bankası ve Para Fonu teşkilâtı ve Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilâtları ile temas temin etmek üzere Paris'te bir teşkilâtımız vardır. Avrupa İktisadi İş Birliği teşkilâtı ve son zamanlarda kurulan Konsorsiyomla temas etmek üzere ve buna müvazi bir teşkilât da Bonn'da mevcuttur.

Hariciye zamanında mı daha iyi çalışılıyordu, yoksa şimdi mi daha iyi çalışılıyor? Bunu Yüksek Heyetinizde münakaşa etmek istemiyorum.

Bu daha çok Hükümet içinde konuşulması lâzımgelen bir konudur. Hükümetin tetkik etmekte olduğu bir konudur. Hangisi daha uygunsa, bu teşkilâtı nerede tutmak, memlekete daha faydalı olursa, elbette o yapılacaktır. Biz bu teşkilâtımız vasıtasiyle bugün için muvaffakiyetli neticeler aldığımıza da kaaniiz. Zannediyorum yabancıların kanaati de bu teşkilâtın faydalı olduğu merkezindedir. Şimdilik bunu ifade edebilirim.

Muhterem Kadri Özek arkadaşımız vergi reformundan bahsettiler. İzin verirseniz, tatbikatın sonunu bekliyelim. Kadri Özek arkadaşımız mı haklı, yoksa bizim beyanlarımız mı doğru çıkacak, onları tatbikat gösterecektir. Arkadaşımız bir kanun hükmünün tatbikatından şikâyet ettiler. Bu meseleyi, bana da söylemişlerdi. Tetkik edeceğiz, tatbikatta, mahzurlu bir nokta varsa düzelteceğiz. Bu işten şikâ-

yetçi olanların, arzu ettikleri takdirde kaza organlarına baş vurmalarını tavsiye ederiz.

Fahir Giritlioğlu arkadaşımızın Devlet Malzeme Ofisine ait suallerine cevap arz ettim. Muhterem arkadaşımız bir de, Vakıflar bütçesi için konulmuş olan tahsisatın karşılığını bulamadığından bahsettiler. Maliye Bakanlığının 741 nci faslı da hayrata yardım olmak üzere, 14 500 000 lira var. İki yerde bunun karşılığı mevcuttur. Birisi 710 ncı fasılda (derneklere ve köylerde ve sair yerlerde yapılacak camilere yardım) etmek üzere, 4 750 lira, ayrıca âbideler onarımı için de 741 e 10 ncu bölümde 10 milyon lira vardır. İkisinin yekûnunun, Maliyeye verilen tahsisata tekabül ettiğini görürler. Sadece 250 bin liralık bir fark vardır, o da umumi bir yardımdır.

Muhterem arkadaşımın bir sözüne de temas etmeden geçmiyeceğim. «Ferid Melen'in iltiması ile girmiş memurlar gördüm» dediler.

Bana müracaat eden insanlar, iş arayan gençler vardır. Bu gençlere zaman zaman şu daireye gidin, bu daireye gidin dediğim ve tâyin ettirdiğim vâkidır. Ama, muhterem arkadaşım bunlar arasında bana mensup tek şahıs gösteremez, bir yakınımı gösteremez. Gösterirse o zaman haklı olurlar. Saygılarımla. (Sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Sayın Melen sual sormak istiyorlar.

Buyurun.

EROL YILMAZ AKÇAL (Rize) — Konsorsiyumun yapacağı yardımların ne kadarı malzeme yardımı ne kadarı hibe ve ne kadarı ihracat kredisidir?

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Konsorsiyumun son toplantısına ait tebliğ bizim gazetelerde de intişar etti. Bildiğiniz gibi bu tebliğde Konsorsiyum, Türkiye'nin 250 milyon lira olarak tesbit edilmiş olan ihtiyaçlarına karşılık olmak üzere ceman 220,5 milyon dolâr verilmesini kabul etmiştir. Türkiye'nin mütebaki ihtiyacı da Mayıs ayı içinde karşılayacağını bir tebliğde işaret etmiştir. Yalnız o toplantılar hakkında şu anda elimde arkadaşımı tatmin edecek şekilde detaylı malûmat yoktur. Sadece memleketleri itibariyle verilecek yardımları kısmen kendi bilgimi de ilâve ederek şöylece arz edebilirim:

Belçika : 1 600 000 dolâr,

Kanada : 5 000 000 dolâr verecektir. Kanada'nın verdiği bu kredi karşılığında Kanada'dan mal mübayaa edilecektir.

Fransa : 15 000 000 dolâr verecek; müzakere henüz bitmemiştir. Daha çok malzeme yardımı teklif edilmektedir.

Almanya : 30 500 000 dolâr verecektir. Bunun 11 500 000 doları borç tecilidir, diğer kısmı kredidir.

İtalya : 10 000 000 dolâr verecektir, nakittir.

Lüksemburg : Kendi cüssesiyle 100 000 dolârla iştirak etmiştir. ve hattâ toplantıda, arkadaşlarımızın anlattığına göre, diğerlerini de ayıplamıştır. Ben küçük cüssemle yüz bin dolârla iştirak ediyorum, siz neye az veriyorsunuz, demiştir.

İrlânda 2,5 milyon dolâr verecektir. Bunun bir milyon dolârı nakittir.

İngiltere İngiliz malları satınalınması kaydiyle 8 milyon dolâr verecektir.

Amerika, 73 milyon dolâr verecektir. Biliyorsunuz Amerikan yardımları ile ancak Amerika'dan mubayaa yapılır. Ayrıca E. M. A. 50 milyon dolâr veriyor. ki, tamamen nakittir. A. İ. D. 25 milyon dolâr verecektir ve nakittir. Para Fonu 1,5 milyon dolâr verecektir, nakittir. Bu şekilde ceman 224 milyon 700 bin dolâr temin edilmiştir.

Arz ettiğim gibi, bunun 25 milyonluk kısmı da Mayıs toplantısında bir neticeye bağlanacaktır. Bunlara ait ikili müzakereler başlamak üzeredir. Almanya ve İngiltere'ye yarın veya öbür gün birer heyet göndereceğiz. Mukaveleleri imza edilecektir. Bir kısmı yapılmıştır. Para Fonu ile anlaşmayı imza ettik. E. M. A. Konseyi karar verdi, 15 Martta fiilen parayı almış olacağız. Hürmetlerimle.

REFET AKSOY (Ordu) — Alınacak malzeme kredisi piyasanın ihtiyacına göre mi, yoksa Hükümetin kendisinin tesbit edeceği ihtiyaçlara göre mi alınacaktır?

MALİYE BAKANI FERİD MELEN (Devamla) — Malzeme kredisi olarak yalnız Fransa'da tipik bir kredi vardır. Ötekiler serbestir. Sadece verdiği kredi mukabilinde malı o memleketten alacaksınız. İstediğiniz malı alabilirsiniz.

SEYFİ ÖZTÜRK (Eşkişehir) — Konsorsiyum tebliğinde, evvelce mukaveleye bağlanmış yardımların 1963 yılında yapılacak yardımdan hariç tutulduğu söylenmektedir. Bunlardan birisi silâhtarağa olmak üzere Sarıyar için verilmiş olan 35 milyon dolârdır. 1963 senesinde alınacak başka yardımlar var mı?

MALİYE BAKANI FERİD MELEN — Bu yıl alacağımız yardım aslında 399 milyon dolârdır. Bunların bir kısmı, sürplü yardımları olarak, 60 milyon dolârdır. Dün Ticaret Bakanımız mukavelesini imza etti. Ayrıca bundan evvel alınıp da henüz kullanılmamış krediler Silâhtrağa'ya ait, Adana'ya ait yardımlar da vardır. Bundan başka 1963 te kullanacağımız 68 milyon dolârlık kredi vardır. Bunlar da 1963 te kullanılacaktır. Bunları 250 milyon dolâra ilâve ederseniz yekûn 399 milyon dolâra yükselir. Aslında memleketimizin 1963 ihtiyacı 399 milyon dolârdır. Bunlar daha evvel temin edilmiş kredilerdir. Onun için zikretmiyoruz.

BAŞKAN — Komisyon.

KARMA BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Muhterem arkadaşlar,

Müzakeresi bitirilmek üzere bulunan bütçenin bâriz iki hususiyeti vardır :

1. Birisi plânlı devreye geçirişimizin ilk bütçesidir.

2. Diğeri bugüne kadar gelip geçen bütçelerin en dengelisidir. Gerek Yüce Senatoda, gerekse Millet Meclisinde dengenin muhafazası hususunda gösterilen itinaya, Karma Bütçe Komisyonu adına sonsuz teşekkürlerimi arz eylerim.

1963 yılı bütçelerinin, Beş Yıllık Kalkınma Plânımızın mecburi kıldığı cari masrafları ve yatırım harcamalarını derpiş eylediğini, malûmu ilâm kabilinden de olsa, tekraren ifade etmeyi faydalı buluruz.

Çok partili demokratik nizam içinde ve enflâsyona gitmeden kalkınma ve gelişmeyi sağlamak, hür ve medeni memleketlerin tahammül ve tahakkuk ettirebildikleri bir vâkıadır.

Türk Milleti, Büyük Millet Meclisi başta olmak üzere, diğer bütün müesseseleriyle bunda kararlı olduğunu dünya umumi efkârına açıklamış bulunmaktadır.

Katmalar dâhil, 12 563 530 124 liralık cari masraf ve yatırım harcamalarını kapsayan 1963 yılı bütçelerinin milletimiz ve memleketimiz için hayırlı olmasını temenni eder, tatbikında Hükümete başarı diler, Büyük Meclise sonsuz saygılarımızı sunarız. (Alkışlar)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, Maliye Bakanlığı bütçessinin tümü üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Bölümlere geçilmesini oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B.		Lira
	Birinci kısım - Ödenek ve benzeri özlük haklar	
101	Bakan ödeneği	12 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	İkinci kısım - Personel giderleri	
	I - Maaşlar ve ücretler	
201	Maaşlar	114 757 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
202	Ücretler	20 146 840
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
203	Geçici hizmetliler ücreti	1 147 360
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	II - Başka haklar	
206	4178 ve 4598 sayılı kanunlar gereğince yapılacak zam ve yardımlar	3 555 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
207	Ecnebi dil bilenlere 3656 sayılı Kanunun 5 nci maddesi gereğince ödenecek para mükâfatı	5 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
209	5434 sayılı Kanunun 14 ncü maddesinin (D) fıkrasiyle 34, 38 ve 39 ncu maddeleri gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	8 450 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
210	Temsil ödeneği	4 200
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
211	Makina servisinde mesai saati dışında çalıştırılacaklara verilecek ücret	25 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
218	4910 sayılı Kanunun 15 nci maddesi gereğince ödenecek kasa tazminatı	3 200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
220	6995 sayılı Kanun gereğince verilecek ödenek	817 800
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Üçüncü kısım - Yönetim giderleri	
301	Merkez daireleri büro giderleri	930 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
302	Vilâyetler büro giderleri	3 325 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
303	Basılı kâğıt ve defterler	3 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
304	Posta, telgraf ve telefon ücret ve giderleri	3 655 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
305	Kira bedeli	850 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
306	Giyecekler	160 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
307	Yolluklar	11 557 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
308	4598 sayılı Kanun gereğince ödenecek tedavi giderleri ve yollukları	788 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
309	Taşıt giderleri	47 500
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
310	Dış teşkilât giderleri	1 100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
312	Yugoslavya'da devletleştirilen Türk malları karşılığı verilecek tazminatın tevzii ile vazifeli komisyonun personel ve sair her çeşit giderleri	148 800
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Dördüncü kısım - Daire hizmetleri	
401	Matbaa giderleri	1 635 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
403	Temsil giderleri	140 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
407	Muhasebei Umumiye Kanununun 48 nci maddesini ilgilendiren giderler	19 500 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
408	Komisyonlar huzur ücretleri	925 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
417	Vergi tahsil giderleri	1 060 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
418	Hazine muameleleri giderleri	20 800 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
419	Millî mülkler muameleleri giderleri	1 605 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
420	4353 sayılı Kanunun 36 ncı maddesinin gerektirdiği giderler	764 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
422	3242, 5254 ve 6182 sayılı Kanunlar gereğince tohumluk işleri için T. C. Ziraat Banka-	

B.		Lira
	sına yapılacak ödemeler	40 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
423	5420, 5826 ve 6093 sayılı kanunlar gereğince yapılacak ödemeler karşılığı	140 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
424	Devlet binalarının yangına karşı emniyeti ve yangından korunma giderleri	400 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
426	İstihbarat arşivlerinin kurulmasiyle ilgili her çeşit giderler	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
446	6085 sayılı Kanunun 56 ncı maddesi gereğince sigorta fonu karşılığı	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
447	7126 sayılı Kanunun 37 nci maddesi gereğince sivil müdafaa fonu karşılığı	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
450	Üniversite ve yüksek okullarda okutulan öğrencilere verilecek burslar	400 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
451	Yayın giderleri	455 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
452	Staj giderleri	405 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
453	Milletlerarası münasebetlerin gerektirdiği giderler	4 457 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
456	Düşünülmiyen giderler	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
460	İhtiyat ödeneği	400 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
476	Kurs ve okullar genel giderleri	1 275 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
479	Muhasebe makinalarının her türlü bakım giderleri	30 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
488	Hazineye bağışlanan ziynet eşyasiyle Hazinede mevcut kıymetli ayniyatın değerlendirilmesi için bilirkişi ücret ve her çeşit giderleri	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
489	4. 8. 1958 tarihinden önce meri Kanun ve kararnameler hükümleri dairesinde yabancı memleketlere tahsil veya staj için gitmiş olanların geri kalan normal tahsil ve staj devreleriyle ilgili mûtat döviz istihkaklarına ait kur farkları	3 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
491	Bina ve arazi tahriri ile ilgili her çeşit giderler (Bu ödeneği ilgili tertiplere aktarmaya Maliye Bakanı yetkilidir)	1
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
492	Kıbrıs'a yapılan 500 bin sterlinlik yardım için Türkiye İş Bankasına ödenecek faiz ve kredilerle ilgili gider karşılıkları	1 458 129
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
493	213 sayılı Vergi Usul Kanununun 246 ncı maddesi gereğince muhtar ve ihtiyar kurulu üyelerine verilmesi gere-	

B.		Lira
	ken ücret	3 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Beşinci kısım - Borçlar	
501	Geçen yıl borçları	400 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
502	Eski yıllar borçları	210 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Altıncı kısım - Yardımlar	
601	Katma bütçeli idarelere yapılacak yardımlar	211 123 566
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
602	6987 sayılı Kanun gereğince Petrol Dairesine yardım	737 622
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
603	Belediye ve özel idarelere yapılacak ödemeler	109 200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
604	Hükümetçe ittihaz edilen tedbirler dolayısiyle zarara uğrıyan İktisadi Devlet Teşekkülleri ve benzeri müesseselere yapılacak yardımlar	195 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Diğer yardımlar	
605	Kızılay Kurumuna yardım	500 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
606	Çocuk Esirgeme Kurumuna yardım	375 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
607	Darüşşafakaya yardım	200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
608	Yurtlar için Türk Eğitim Derneğine yardım	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
609	Musevi Hastanesine yardım	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
610	Balıklı Rum Hastanesine yardım	120 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
611	Yedikule Ermeni Hastanesine yardım	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
612	Manisa'da Moris Şinasi Hastanesine yardım	80 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
613	İstanbul Esnaf Hastanesine yardım	150 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
614	Sağır, dilsiz ve körler derneklerine yardım (Tahsisler sağır, dilsiz ve kör dernekleri federasyonuna yapılır münferiden derneklere yapılmaz)	60 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
615	Şehitlikler İmar Derneğine yardım	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
616	Kazı işleri için Türk Tarih Kurumuna yardım	200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
617	Türk Hukuk Kurumuna yardım	10 000

BAŞKAN — Bu bölüm için verilmiş iki önerge var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

T. B. M. Meclisi bütçesinden tasarruf edilmiş olan 350 000 liradan bakiye kalan 40 000 liranın Maliye Bakanlığı 1963 yılı bütçesinin 617 nci (Türk Hukuk Kurumuna yardım) bölümüne eklenmesini arz ve teklif ederim.

Karma Bütçe Komisyonu
Başkanı
Hatay
Şekip İnal

Yüksek Başkanlığa

T. B. M. Meclisi bütçesinden tasarruf edilmiş bulunan 350 bin liralık ödenekten bakiye kalan

40 000 liranın, Maliye Bakanlığı bütçesinin 617 nci (Türk Hukuk Kurumuna yardım) bölümüne eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Adana	İzmir
Kemal Sarıibrahimoğlu	Arif Ertunga
Antalya	Çorum
İhsan Ataöv	Faruk Küreli
Ankara	Çankırı
Mustafa Kemal Erkovan	Şaban Keskin
Sinop	Erzincan
Mustafa Kaptan	Sadık Perinçek

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, her iki önergede aynı mahiyettedir; önergeleri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler.... Kabul edilmiştir. 617 nci bölümü bu ilâve ile tekrar okuyoruz.

B.		Lira
617	Türk Hukuk Kurumuna yardım	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
618	Türk Coğrafya Kurumuna yardım	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
619	Bâzı milletlerarası derneklere yardım	20 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
620	Milletlerarası Kızılhaç Komitesine yardım	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
621	Türk Göçmen ve Mülteciler Federasyonuna yardım	20 000

BAŞKAN — Bölüm hakkında bir önerge var okutuyorum.

Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

Orta - Asya'dan Orta - Avrupa'ya kadar Türk ülkelerinden Anavatana göç eden yüzbinlerce Türk ve bunların kültür yayımı ve yardımlaşma için kurdukları 9 dernek vardır. Bu derneklerin birleşmesi ile meydana gelen Türk Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonuna Maliye Bakanlığı bütçesinin 6 ncı kısım 621 nci bölümünde 20 000 lira yardım yapılmaktadır. Bu yardım federasyonun hizmetleri için pek az olduğundan aynı kısmın 644 ncü bölümünün 10, 20, 30 ncu maddelerinde üç talebe teşekkülüne yapılan 150 000 - 200 000 ve 150 000 lira yardımlardan onar bin lira indirilerek 30 000 liranın Türk Göçmen ve Mülteci Dernekleri Federasyonuna ilâvesini ve yardımın ellibin liraya çıkarılmasının oylanmasını teklif ederiz.

Gümüşane	Konya
Necmettin Küçüker	Kadircan Kaflı
İstanbul	Niğde
Tahsin Demiray	Asım Eren
Eskişehir	Yozgat
Seyfi Öztürk	İsmail Hakkı Akdoğan

BAŞKAN — Komisyon iştirak ediyorlar mı?

KOMİSYON SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Katılıyoruz, efendim.

BAŞKAN — Komisyon önergeye iştirak ediyor. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümü tekrar okuyoruz

B.		Lira
621	Türk Göçmen ve Mülteciler Federasyonuna yardım	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
622	Belediyelere yardım	11 950 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
623	Mevlâna Celâleddini Rumi'nin türbesi etrafının tarh ve tanzimi için Konya Belediyesine	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
624	Belediye hastaneleri umumi giderlerine yardım	400 000

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bu bölümde de bir önerge vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1963 yılı Maliye Bakanlığı bütçesinin 624 ncü (Belediye hastaneleri umumi giderlerine yardım) bölümünden 100 000 liranın indirilerek 631 nci (Yardım Severler Derneğine yardım) bölümüne ilâvesini arz ve teklif ederiz.

C. H. P. Grup Başkan V.	Y. T. P. Başkanı V.
Mardin	Erzncan
Vahap Dizdaroğlu	Sadık Perinçek

BAŞKAN — Komisyon.

KARMA BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — İştirak ediyoruz. (A. P. sıralarından «nereden iştirak ediyorsunuz» sesleri)

BAŞKAN — Komisyon önergeye iştirak ettiğini ifade etti. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmemiştir. (Sağdan, «anlaşılmadı Reis Bey» sesleri) Biz burada müşahade ettik; ısrar ediyorsanız tekrar oya sunarım. (Soldan gürültüler) Müsaade buyurun, gürültü etmeyin.

Önergeyi kabul edenler lûtfen ayağa kalksın. (Soldan gürültüler, «ilân ettiniz Sayın Başkan» sesleri) İlân ettim ama, ısrar ediliyor. (Soldan, «beş kişinin ayağa kalkması lâzım» sesleri)

Arkadaşlar, tekrar oya konulması hususunda ısrar ediyor musunuz?

ESAT KEMAL AYBAR (Mardin) — Israr ediyoruz. (Sağdan, «ısrar ediyoruz» sesleri ve ayağa kalkmalar)

BAŞKAN — Önergeyi bir kere daha okutup tekrar oyunuza sunacağım.

(Mardin Milletvekili Vahap Dizdaroğlu ve bir arkadaşının önergesi tekrar okundu.)

BAŞKAN — Önergeyi kabul edenler lûtfen işaret buyursunlar... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir.

Bölümü oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B.		Lira
625	Türk Ocağına yardım	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
626	Türk kültür derneklerine yardım	50 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
627	Kırkpınar güreşleri için Edirne Belediyesine yardım	25 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
628	Türkiye Harb Mâlûlü Gaziler Cemiyetine yardım	20 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
629	Adana'da Kuvayi Milliye Mücahit ve Gazileri Cemiyetine yardım	15 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
630	Darülâcezeye yardım	25 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
631	Yardımseverler Derneğine yardım	200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
632	Türk El Sanatları Tanıtma Derneğine	15 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
633	Türk Kanser Araştırma ve Savaş Kurumuna (inşaat ve teçhizat için)	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
634	Eski Muharipler Birliği Genel Merkezine	30 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
635	Kıbrıs Türk Kültür Derneği Merkez Komitesine yardım	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
636	Ankara Çocuk Sağlık Derneği	2 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
637	İstanbul Zeynep Kâmil Anne ve Çocuk Bakım Derneğine yardım	100 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
638	Göz Bankası Derneğine yardım	200 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
639	Çocuk Dostları Derneğine yardım	10 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
640	İstanbul Belediyesine yardım (istimlâk borçlarına karşılıktır)	25 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
641	Türk Dil Kurumuna yardım	75 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

642	Zekâca Geri Kalmış Çocukları Koruma Derneğine	10 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

643	Ankara Çocuk Bakım Derneğine yardım	100 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

644	Türkiye Gençlik teşekküllerine yardım	550 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Arkadaşlar, 644 ncü bölümden 30 bin lira indirilerek, bundan evvel kabul edilmiş olan önerge ile 30 bin lira Türk Göçmenler Dernekleri Federasyonu bölümüne ilâvesi kabul edilmiştir.. Musahhah şekli okutuyorum.

B.		Lira
644	Türk Gençlik Teşekküllerine yardım	520 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

645	İstanbul Sivil Genel Emekli Derneğine yardım	15 000

BAŞKAN — Arkadaşlar, bu bölüm hakkında bir teklif vardır, okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

Maliye Bakanlığının 1963 bütçesinin 645 nci bölümündeki ödeneğin çeşidi ibaresinin aşağıdaki şekilde tadilini arz ve teklif ederim.

Çorum
Hilmi İncesulu

Yeni şekil:

«İstanbul ve Ankara Sivil Genel Emekli derneklerine yardım»

BAŞKAN — Komisyon.

BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Katılıyoruz.

BAŞKAN — Komisyon katılıyor. Arkadaşlar, buradaki tadil miktar üzerinde değildir. Bölüme İstanbul'dan sonra «ve Ankara» kelimesinin ilâvesiyle Ankara Sivil Genel Emekli Derneğine yardım sağlamak için bir takrirdir. Oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Bölümü bu tashihle oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B.		Lira
646	Ankara Verem Savaş Derneğine yardım	10 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

647	Hacıbektaş'ı Turistik Bakımdan Güzelleştirme Derneğine	15 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

648	Türk Kooperatifçilik Kurumuna yardım	10 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

649	Türk Halk Oyunları ve Halk Türküleri Federasyonuna	25 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

650	İhtiyarlık Huzur Köşkleri Derneğine	5 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

651	Konya Cemiyeti Hayriye Derneğine	10 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

652	Polis Emekliler Derneğine	20 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

653	Maliye Memur ve Müstahdemleri Tutum ve Muavenet Sandığına (Memur ve müstahdemlerin öğle yemeklerine yardımda kullanılmak üzere)	300 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Yatırımlar

I - Onarımlar

701	Bina onarımı	3 500 000

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

703	Makina teçhizat onarımı	187 500

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

B.		Lira
	II - İstimlâk ve satınalmalar	
705	Kamulaştırma ve her nevi gayrimenkul satınalmalar	9 875 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	III - Transfer edilen yatırım fonları	
711	Katma bütçelere	1 626 909 557
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
712	İller Bankasının 1963 yılı iş ve plâsman programına giren kredi alma gücünü yitirmiş belediyelerinin hazine yardımı ile yapılabilecek işlerinin 1963 yılındaki sarfiyatını karşılamak üzere İller Bankasına	20 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
713	Türk Devrim Diyanet Sitesi Yaptırma Derneğine (Diyanet İşleri Başkanlığı binası inşaatı için)	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
714	İzmir Belediyesine (Tiyatro ve opera binası inşaatı için)	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
715	Sermayesine mahsuben İktisadi Teşekkül ve benzeri müesseselere yapılacak ödemeler	70 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
716	351 sayılı Kanunun 28 inci maddesi gereğince Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumuna	30 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
717	6086 sayılı Kanunun 30 ncu maddesi gereğince Turizm Kredi fonuna	2 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
718	Milletlerarası kurumlara yapılacak ödemeler	78 055 763
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
	IV - İştirakler	
722	Sermayesine mahsuben Ziraat Bankasına	25 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
723	3202 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi gereğince ihtiyat sermaye olarak Ziraat Bankasına	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
726	6854 sayılı Kanun gereğince sermayesine mahsuben Halk Bankasına	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
727	313 sayılı Kanun gereğince Ereğli Demir ve Çelik Fabrikalarına	150 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	IX - Makina ve teçhizat alımları ve esaslı onarımları	
781	Darphane için satınalınacak makina ve aletler	4 388 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
782	237 sayılı Kanun gereğince alınacak taşıtlar	45 138 101
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B — Devlet borçları bütçesi

BAŞKAN — Devlet borçları bütçesinin bölümlerine geçilmesini oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

	İkinci kısım - Personel giderleri	
	I - Aylık, ücret, ödenek ve benzeri özlük haklar	
801	Emekli, dul ve yetim aylık ve ödenekleri	240 850 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
802	Vatani hizmet aylıkları	2 150 420
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
	II - Başka haklar	
803	Mülga 551 sayılı Kanun gereğince mâlûllere verilecek arazi bedeli	32 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
804	5434 sayılı Kanun gereğince T. C. Emekli Sandığına yapılacak ödemeler	103 755 667
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
805	Mülga 1683 ve 4992 sayılı kanunlara göre ödenecek emekli ikramiyesi	6 600
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	Beşinci kısım	
	I - İç borçlar	
	A) Konsolide borçlar	
806	4057, 4275, 4625, 4938, 5072, 5185, 5382, 5864, 6218, 6583, 6764, 6804, 11, 154 ve 223 sayılı kanunlara istinaden yapılan istikrazlar	293 533 012
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	B - Dalgalı borçlar	
817	1513, 2248, 2354, 2701, 2808 ve 3523 sayılı kanunlar gereğince nakden ödenecek borçlarla kaldırılmış Hatay Devletinden devredilen borçlar	1 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
821	Hükme bağlı borçlar	4 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
822	6684 sayılı Kanun gereğince yapılacak ödemeler	1 132 090
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	II - Dış borçlar	
826	1375, 2745, 5676, 5824, 6336, 6377, 6849, 7005, 7019, 66, 315 ve 319 sayılı kanunlar gereğince temin olunan kredi ve istikrazlar	200 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

Birinci maddeyi tekrar okutuyorum.

1963 yılı Bütçe kanunu tasarısı

MADDE 1. — Devlet bütçesine giren dairelerin 1963 bütçe yılı yatırımlar dışında kalan giderleri için, bağlı (A/1) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 8 164 488 319 lira ve yatırım giderleri için de, bağlı (A/2) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 3 937 149 839 lira ödenek verilmiştir.

BAŞKAN — Arkadaşlar, maddeyi evvelce okunmuş ve bölümleri ayrı ayrı kabul edilmiş olan (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerle beraber oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

C — Gelir bütçesi

BAŞKAN — İkinci maddeyi okutuyorum.

MADDE 2. — Devlet bütçesine giren dairelerin 1963 Bütçe yılı giderlerine karşılık olan gelir, bağlı (B) işaretli cetvelde gösterildiği üzere 9 471 638 158 lirası normal kaynaklardan 2 630 000 000 lirası da diğer kaynaklardan olmak üzere ceman 12 101 638 158 lira tahmin edilmiştir.

BAŞKAN (B) cetvelinin bölümlerini okutuyorum.

B.		Lira
	I - Vergiler	
	A) İrat ve servet vergileri	
11	Gelir Vergisi	2 383 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
12	Kurumlar Vergisi	440 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
13	Binalardan alınan Savunma Vergisi	38 500 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
15	Veraset ve İntikal Vergisi	33 300 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
16	Hususi Otomobil Vergisi	33 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

B.		Lira
17	Mülga İrat ve Servet vergileri artıkları	3 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	B) Gider vergileri, Gümrük Vergisi, İstihlâk Vergisi ve Tekel gelirleri	
18	İstihsal Vergisi	2 279 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
19	Hizmet vergileri	449 660 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
20	Gümrük Vergisi	776 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
21	Tekel gelirleri	1 297 584 280
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
22	Şeker İstihlâk Vergisi	345 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
23	Mülga vasıtalı vergiler artıkları	1 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	C) Diğer vergiler varidatı (Resim ve harçlar)	
24	Resimler	597 665 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
25	Harçlar	235 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
26	Dış seyahat harcamalarından alınacak vergi	100 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	II - Devletçe idare edilen kurumlar hasılatı ve Devlet payları	
27	Devletçe idare edilen kurumlar hasılatı	66 675 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
28	Devlet payları	31 337 620
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
29	Muayyen masraflar karşılığı varidatlar	175 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	III - Devlet emvali varidatı	
30	Gayrimenkullerden alınan	23 930 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
31	Menkul mallar satış bedeli	14 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
32	Menkul kıymetler varidatı	152 602 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
33	Değerli kâğıtlar	8 500 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	IV - Çeşitli varidat ve cezalar	
34	Tavizlerden ve ikrazlardan geri alınanlar	20 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
35	Cezalar	44 500 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
36	Müteferrik varidat	98 209 258
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
	V - Özel gelirler ve fonlar	
37	Özel gelirler	2 445 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	
38	Özel fonlar	185 000 000
	BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.	

İkinci maddeyi tekrar okutuyorum.

(İkinci madde tekrar okundu.)

BAŞKAN — İkinci maddeyi şimdi okunan (B) cetveliyle beraber oylarınıza arz ediyo-

rum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3. — 1963 bütçe yılı içerisinde millî savunma ihtiyaçları için Birleşik Amerika'dan askerî yardım yoliyle veya sair suretlerle fiilen sağlanacak malzeme ve eşya bedellerini bir taraftan, bağlı (B) işaretli cetvelde bu adla açılacak bir bölüme gelir ve mukabilini Millî Savunma Bakanlığı bütçesinde açılacak hususi bir bölüme ödenek ve gider kaydetmeye Bakanlar Kurulu yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 4. — Yapılmış ve yapılacak bağıtlara dayanılarak 1963 yılı içinde kısa süreli avanslar almaya ve hesaplar açtırmaya ve en çok bir yıl süreli Hazine bonoları çıkarmaya ve banka ve ortaklıklarının Hazineye yatırmak istiyecekleri paraları alarak karşılığında Hazine bonoları vermeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Şu kadar ki, özel kanunların verdiği yetkiler dışında çıkarılacak Hazine bonoları 500 000 000 lirayı geçemez.

Hazinede bulunan millî esham ve tahviller karşılık gösterilmek suretiyle elde edilecek krediler veya bunların satış bedelleri ile uzun süreli Devlet tahvilleri satınalmaya ve Hazinenin iştiraki bulunan ortaklıklardaki sermaye hisselerini ödemeye veya Bakanlar Kurulu kararıyle bu türlü ortaklıkların hisse senetlerini satınalmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5. — 22 Ağustos 1960 tarihli ve 65 sayılı Kanunun 1 nci maddesine dayanılarak tesis edilen «Kambiyo karşılık fonu tasfiye hesabı» nın nakledildiği «Kambiyo karşılık fonu provizyon hesabı» nın bakıyesi ile 1567 sayılı Kanunun 6258 sayılı Kanunla değiştirilen 1 nci ve 16 Eylül 1960 tarihli ve 79 sayılı Kanunun 9 ncu maddelerine göre Bakanlar Kurulunun 2 . 6 . 1961 tarihli ve 5/1280 sayılı Kararı gereğince tesis edilen «İstikrar fonu» nun alacak bakıyeleri (B) cetvelinde açılan özel bölüme gelir kaydolunur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6. — Dairelerin, 30 . 6 . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanunun 19 ncu maddesine giren hizmetlileri ile aynı kanunun geçici 4 ncü maddesinde sözü geçen maaşlı memurları, bağlı (D) işaretli cetvelde, hayrat hademesine ait kadrolar da bağlı (S) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

3656 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince geçici mahiyetteki hizmetler için Bakanlar Kurulu kararıyle kadro alınabilecek tertipler bağlı (E) işaretli cetvelde gösterilmiştir. Bu kadrolar ertesi yıl bütçesi ile Türkiye Büyük Millet Meclisine sunulur.

Bunların eldeki kadrolara ek olmaması şarttır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 7. — 26 . 5 . 1927 tarihli ve 1050 sayılı Muhasebei Umumiye Kanununun 29 ncu maddesi gereğince:

a) Gelir çeşitlerinden her birinin dayandığı hükümleri gösteren (C) cetveli;

b) Kanunla bağlanmış vatani hizmet maaşlarını gösteren (Ç) cetveli;

c) Gelecek yıllara geçici yüklenmelere girişmeye yetki veren kanunları gösteren (G) cetveli;

ç) Maliye Bakanlığı bütçesinin 460 ncı (İhtiyat ödeneği) bölümünden aktarma yapılabilecek bölümleri gösteren (F) cetveli;

Bu kanuna bağlıdır.

BAŞKAN — Madde hakkında bir önerge var, okuyoruz.

Millet Meclisi Başkanlığına

1963 gelir bütçesiyle ilgili tasarılar Cumhuriyet Senatosunca kabul edilerek kanuniyet kesbetmiştir.

Aşağıda adları, kabul tarihleri ve numaraları gösterilen bu kanunların 1963 bütçesi (C/I) ve (C/II) cetvellerinin sonuna eklenmesini arz ve teklif ederiz.

Karma Bütçe Komisyonu
Başkanı
Şekip İnal

Kanunun adı	Kabul tarihi	Numarası
Damga Resmi Kanununun bâzı maddelerine ilâveler yapılmasına ve bu kanuna geçici bir madde eklenmesine dair Kanun	15 . 2 . 1963	185
6802 sayılı Gider vergileri Kanununun 33 ncü maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun	15 . 2 . 1963	186
Gider vergileri Kanununda bâzı değişiklikler yapılması, İstihsal ve Gümrük vergileri hadleri artırılmış olan akar yakıtların stok vergisine tabi tutulması hakkında Kanun	15 . 2 . 1963	187
7338 sayılı Veraset ve İntikal Vergisi Kanununun 10 ncu maddesinin değiştirilmesine ve muvakkat 1 nci maddesinin kaldırılmasına dair Kanun	15 . 2 . 1963	188
213 sayılı Vergi usul Kanununun 297 nci maddesinin değiştirilmesi hakkında Kanun	15 . 2 . 1963	189
Dış seyahat harcamaları Vergisi Kanunu	18 . 2 . 1963	196
Motorlu kara taşıtları Vergisi Kanunu	18 . 2 . 1963	197
Emlâk Alım Vergisi Kanunu	18 . 2 . 1963	198
5422 sayılı Kurumlar Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesine ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesine dair Kanun	18 . 2 . 1963	199
31 . 12 . 1960 tarihli ve 193 sayılı Gelir Vergisi Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi ve bir kısım hükümlerinin kaldırılması hakkında Kanun	19 . 2 . 1963	202
4 . 1 . 1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve bu kanuna bâzı hükümler eklenmesi hakkında Kanun	19 . 2 . 1963	205
Değerli Kâğıtlar Kanunu	21 . 2 . 1963	210

BAŞKAN — Önerge hakkında söz istiyen var mı? Yok.. Önergeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

7 nci maddenin (C) cetveline bu önergede yazılı hususlar ilâve edilmiştir. Yedinci maddeyi bu ilâvelerle birlikte oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 8. — Devlet gelirlerinin, hususi hükümlerine göre tarh ve tahsiline 1962 bütçe yılında da devam olunur.

Musul Petrollerinden müterakim 100 milyon liralık hisseden 1963 malî yılı içinde tahsil edilecek kısım, (B) işaretli cetvelin müteferrik varidat bölümüne irat kaydolunur.

BAŞKAN — Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 9. — Millî Eğitim Bakanlığı tarafından idare edilecek okul pansiyonları hakkındaki 6 . 7 . 1931 tarihli ve 1838 sayılı Kanunun bâzı maddelerini değiştiren 11 . 6 . 1932 tarihli ve 2005 sayılı Kanunun ikinci maddesi gereğince öğrencilerden 1963 yılı içerisinde alınacak ücretler bağlı (M) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı .. Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 10. — 11 . 6 1932 tarihli ve 2005 sayılı Kanunun 3 ncü maddesi gereğince her yıl Bütçe Kanununa bağlanması gereken kadrolar bağlı (N) işaretli cetvelde gösterilmiştir

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı? Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir

MADDE 11. — 6245 sayılı Harcırah Kanununun 33, 34, 45 ve 50 nci maddeleri gereğince her yıl Bütçe Kanunu ile tesbiti gereken misil, nisbet ve miktarlar, ilişik (H) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

Miktar ve nisbetleri bu cetvelde gösterilen yevmiye, tazminat ve yer değiştirme masrafları

1963 malî yılı içinde % 25 zamlı olarak ödenir.

Ancak,

a) 33 ncü maddenin (b) fıkrasının son bendi uygulanmamak üzere bu fıkranın şümulüne dâhil olanlardan maaş veya ücret tutarı 1 100 ve daha yukarı olanların yevmiyeleri 40 lira, tutarları bu hadden aşağı olanların yevmiyeleri de 35 lira üzerinden verilir.

b) 33 ncü maddenin (a) fıkrasında yazılı 6 lira asgari yevmiye miktarı 10 lira, belediye hudutları haricinde vazife gören defterdarlık kontrol memurları için bu miktar 18 lira, 37 nci maddede 4 lira olarak gösterilen asgari kurs yevmiyesi 8 lira olarak tesbit edilmiştir.

c) 29 ve 45 nci maddelerin 1 nci fıkralarında ve bu kanuna bağlı (I) sayılı cetvelin 1 nci sütunu ile (II) sayılı cetvelde yazılı 475 liralık tutar 950 liraya, (II) sayılı cetvelde yazılı 1 000 liralık tutar da 2 000 liraya yükseltilmiştir.

d) 34 ncü madde şümulüne girenlerin yurt dışı yevmiyelerine tatbik olunacak emsaller 4 . 8 . 1958 tarihinden evvel ellerine geçen döviz miktarını geçmemek üzere Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

Harcırah tesbitinde ve % 25 zammın tatbikinde bu maddeye bağlı (H) işaretli cetvelde gösterilen tutar ve miktarlar nazara alınır.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen.. Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 12. — 30 . 6 . 1939 tarihli ve 3656 sayılı Kanun ve ekleri ile çeşitli kuruluş kanunlarındaki kadrolardan, bağlı (L) işaretli cetvelde gösterilenler 1963 bütçe yılında kullanılamaz.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 13. — 7 . 6 . 1939 tarihli ve 3634 sayılı Millî Müdafaa Mükellefiyeti Kanununun 36 ncı maddesi gereğince millî müdafaa mükellefiyeti yolu ile alınacak hayvanların 1963 bütçe yılı alım değerleri, bağlı (O) işaretli cetvelde ve 38 nci madde gereğince alınacak motorlu taşıtların alım değerleri de, bağlı (P) işaretli cetvelde, 5 . 1 . 1961 tarihli ve 237 sayılı Kanunun 9 ncu maddesi gereğince kurumların satınalacakları taşıtların âzami satınalma bedelleri, bağlı (T) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Madde üzerinde söz istiyen yok... Oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Gider bölümlerinden yapılacak harcamalara ait formül, bağlı (R) işaretli cetvelde gösterilmiştir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen yok. Maddeyi oylarınıza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 15. — Geçen yıl borçları bölümlerindeki ödenek üstüne çıkan ve 1962 yılı bütçesinin aidolduğu tertibinde karşılığı bulunan borçlar, ilgili oldukları hizmet bölümlerinden bu bölümlere Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

1928 - 1961 bütçe yıllarına aidolup da Muhasebei Umumiye Kanununun 93 ncü maddesine göre zamanaşımına uğramamış ve karşılıkları yılları bütçelerinde bulunan borçlar 1963 yılı bütçesinin ilgili hizmet tertipleri veya 3 - 6 ncı kısım bölümleriyle yatırım bölümleri artıklarından eski yıllar borçları bölümlerine Maliye Bakanlığınca aktarılacak ödenekten ödenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?. Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 16. — 2 . 6 . 1929 tarihli ve 1513 sayılı Kanunla ilgili borçlardan ödenmesi gerekecek olanlarla evvelce, ödenmesi gerektiği halde bugüne kadar alacaklılarına verilemiyen tahvillerin karşılıkları 1963 bütçe yılında para ile ödenir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 17. — Katma bütçeli idarelerle umumi bütçe dışındaki daire ve müesseselerin umumi bütçeya dâhil dairelerce idare olunan her derecedeki yatılı okullarla ecnebi memleketlerde kendi hesaplarına okutturacakları öğrencileri için bütçelerine konulmuş olan ödeneklerden gerekli miktarları, bağlı (B) işaretli cetvelde gelir ve bu öğrencilerin her türlü giderleri ile ödeneklerine harcanmak üzere

bağlı (A/1) işaretli cetvelde mevcut veya yeniden açılacak bölüm ve maddelere ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı mezundur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen... Yok. Maddeyi oylarımıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 18. — 1963 bütçe yılı içinde millî savunma ihtiyacı için ecnebi memleketlerden getirtilecek ithalât umumi tarifesinin 27.10 numarasına giren (Akaryakıt ve madenî yağlar) Gümrük Resmi ve zamlariyle Rıhtım resimleri ve Hazineye, katma bütçeli idarelere, özel idare ve belediyelere ait her türlü vergi, Hazine hissesi, resim, hare ve zamlardan ve ardiye ücretlerinden ve dâhilde Belediye İstihlâk Resminden muaftır.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 19. — Yabancı devletler veya uluslararası kurumlardan, yapılmış ve yapılacak anlaşmalar gereğince belli hizmetler, taahhütler veya projeler için 1963 malî yılında sağlanacak imkânların Türk lirası karşılıkları ile malzeme ve hizmet bedellerini bir taraftan bütçeye gelir, diğer taraftan ilgili idareler tertiplerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Bütçe ihtiyaçlarına tahsis edilecek yardım ve kredi karşılıklarını (B) cetvelinde açılan özel bölümüne gelir kaydetmeye Maliye Bakanı mezundur.

BAŞKAN — Bu madde hakkında bir önerge var okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

1963 yılı Bütçe Kanununun 19 ncu maddesinin birinci fıkrasındaki (tertiplerine) kelimesi yerine (Bütçelerinden özel bölümlerine) ibaresinin ve ikinci fıkradaki (Kaydetmeye) kelimesinden sonra (ve harcanmıyan gelir ve ödenek bakıyelerini devretmiye cümlesinin ilâvesini arz ve teklif ederim.

Karma Bütçe
Komisyon Başkanı
Hatay
Şekip İnal

(«Komisyon izahat versin» sesleri.)

BAŞKAN — Buyurun komisyon.

KARMA BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Hariçten yapılan bağışlar, senesi içinde sarf edilemediği takdirde devredilebilmelerine imkân sağlamak için bu tashihatın yapılması teklif edilmiştir. Kabulünü rica ederiz.

BAŞKAN — Arkadaşlar, önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir

BAŞKAN — Maddeyi tadil edilen şekliyle tekrar okutuyorum.

MADDE 19. — Yabancı devletler veya uluslararası kurumlardan, yapılmış ve yapılacak anlaşmalar gereğince belli hizmetler, taahhütler veya projeler için 1963 malî yılında sağlanacak imkânların Türk lirası karşılıkları ile malzeme ve hizmet bedellerini bir taraftan bütçeye gelir, diğer taraftan ilgili idareler bütçelerinin özel bölümlerine ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

Bütçe ihtiyaçlarına tahsis edilecek yardım ve kredi karşılıkların. (B) cetvelinde açılan özel bölümüne gelir kaydetmeye ve harcanmıyan gelir ve ödenek bakiyelerini devretmiye Maliye Bakanı mezundur.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?.. Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

MADDE 20. — Maliye Bakanlığı, yukardaki maddede sözü geçen kaynaklardan, bağış veya istikraz suretiyle sağlanan imkânları İktisadi Devlet Teşekkülleri yatırımlarının finansmanında kulanabilir ve ekonominin çeşitli sektörlerinde gelişmeyi artırmak maksadı ile kamu kurumlarına ve bankalara belli gayelerle kredi açmaları için ikraz edebilir, veya bunlar nezdinde belli gayeleri olan fonlar kurabilir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen?... Olmadığına göre maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Madde kabul edilmiştir.

AMDDE 21. — a) 31 . 8 . 1956 tarihli ve 6831 sayılı Orman Kanununun 13 ve 64 ncü maddelerinin her yıl Tarım Bakanlığı bütçesine ve aynı kanunun 35 nci maddesinin her yıl Orman Genel Müdürlüğü bütçesine konulacak ödenek miktarlarına ait hükümleri;

b) Zirat Bankası Kanununda değişiklik yapılması hakkındaki 25 . 5 . 1955 tarihli ve 6617 sayılı Kanunun 1 nci maddesinin (C) fıkrası hükmü;

c) 9 . 6 . 1958 tarihli ve 7126 sayılı Sivil Müdafaa Kanununun 37 nci maddesinin (a) fıkrası hükmü;

ç) 15 . 5 . 1957 tarihli ve 6964 sayılı Ziraat Odaları ve Ziraat Odaları Birliği Kanununun geçici 3 ncü maddesi hükmü;

d) 16 . 8. 1961 tarihli ve 351 sayılı Yüksek Öğrenim ve Yurtlar Kurumu Kanununun 28 nci maddesinin (a) fıkrası hükmü;

e) 13 . 7 . 1956 tarihli ve 6802 sayılı Gider Vergileri Kanununun 66 ncı maddesi hükmü;

1963 Bütçe yılında bu kanuna bağlı (A/1) ve (A/2) işaretli cetvellerin ilgili tertiplerine konulmuş miktarlar dâhilinde tatbik olunur.

f) Muhafazasına lüzum kalmıyan evrak ve vesaikin imha edilmesi hakkındaki 26 . 3 . 1956 tarihli ve 6696 sayılı Kanun hükmü;

1963 Bütçe yılında tatbik olunmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen? Yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 22. — Sürekli görevle yabancı memleketlerde bulunan memurların 4 Ağustos 1958 tarihinden evvel 4991 sayılı Kanuna göre ellerine geçebilecek âzami dövviz miktarını aşmamak üzere mezkûr kanunun muaddel 1 nci maddesinde derpiş olunan emsaller 1963 malî yılı için Bakanlar Kurulunca tesbit olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen? Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 23. — 27 . 2 . 1959 tarihli ve 7236 sayılı Kanunun emekli keseneği ve karşılıkları hakkındaki muvakkat 2 nci maddesi hükmü 1963 malî yılında da tatbik olunur.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 24. — 8 . 5 . 1961 tarihli ve 299 sayılı Kanunla tasdik olunan (Nükleer enerji sahasında hukuki mesuliyete dair Sözleşme) nin 7 nci maddesi şümulü dâhilinde vukua gelecek hasar bedellerini karşılamak üzere gerekli ödeneği Başbakanlık bütçesinde açılacak bir tertibe kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 25. — 5 . 1 . 1961 tarihli ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanununun 76 ncı maddesinin (a) fıkrası gereğince Devlet bütçesinde yapılacak yardımlardan meslekî eğitim merkezi giderleri için 7 milyon lirayı geçmemek üzere Millî Eğitim Bakanlığınca tertibi uygun görülecek miktarı aynı Bakanlık bütçesinde mevcut veya bu maksatla yeniden açılacak bir tertibe nakil ve ödenek kaydetmeye Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Madde hakkında söz istiyen var mı?... Yok. Maddeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 26. — Bütçe Kanununa bağlı (A/2) işaretli cetvelin VI - Bina, hastane, okul, lojman ve garaj inşaatı ve esaslı onarımları; VII - Fabrika, imalâthane, çiftlik binaları, tamirhaneler, depolar v. s. : Satınalınması, yapımı ve onarımı;

VIII - Sosyal sermaye yatırımları ve esaslı onarımlar kısımlarına dâhil bölümler ile istimlâk ve satınalmalar bölümü arasında aktarma yapmaya Maliye Bakanı yetkilidir.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yoktur. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 27. — 2 . 6 . 1951 tarihli ve 5/1280 sayılı Kararname gereğince her türlü dış seyahatler ile yolcu ve bagaj bilet bedellerinden mütehassıl meblâğların transferi dolayısiyle yapılacak döviz satışlarından alınan istikrar fonuna katılma paylarının gelir bütçesinin 26 ncı «Dış seyahat harcamalarından alınacak vergi» bölümüne, yine aynı kararnameye müsteniden otomobil ve benzeri nakil vasıtalarından alınan istikrar fonuna katılma paylarının 38 nci bölümünün «istikrar fonu hesabından Hazineye yatırılacak miktar» adlı 11 nci maddesine, Merkez Bankasındaki 34 No. lu NATO hesabında tahassul eden miktarlardan Maliye Bakanlığınca tesbit olunacak kısmı ise 38 numaralı özel fonlar bölümüne «34 No. lu NATO hesabından Hazineye devrolunacak miktar» namı altındaki 13 ncü maddesine irat kaydolunur.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 28. — 6 Aralık 1960 tarihli ve 154 sayılı Kanunun 2, 3, 4, 5 ve 6 ncı maddeleri

uyarınca tahkime tabi tutulan miktarların 1963 malî yılı resümal ve faiz mürettebatından 1963 malî yılında ödeme yapılmaz.

BAŞKAN — Söz istiyen?... Yok. Maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 29. — Meclislerin teşkilât kanunlarının çıkarılmasına kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi 1963 yılı bütçesindeki müşterek bölümlerdeki maddelerde âmiri italık yetkisi Millet Meclisi Başkanlığına aittir. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi için ayrılmış bulunan bölüm ve maddelerle ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına bağlanan ve bağlanacak olan memur ve ücretlilere ait bölüm ve maddelerde âmiri italık yetkisi de Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına aittir.

Millet Meclisi mesaisini aksatmamak kayıt ve şartı ile, C. Senatosunun hizmetlerini yerine getirebilmek için ne miktar memur ve hizmetlilerin daha C. Senatosuna ayrılmasına iki Meclisin müşterek Başkanlık Divanları karar verir.

Halen C. Senatosu Başkanlığı emrinde bulunan memur ve hizmetlilerin niteliklerine ait bütün yetki ve tasarruflarla âmiri italık yetkisi C. Senatosu Başkanlığına aittir.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Söz istiyorum efendim.

BAŞKAN — Buyurun.

COŞKUN KIRCA (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, bu maddede teknik bakımdan üzerinde durulması gereken iki ufak, fakat, önemli nokta mevcuttur. Maddenin birinci fıkrası aynen şöyle başlıyor: «Meclislerin Teşkilât kanunlarının çıkarılmasına kadar» Bu ifadenin istilzam ettiği husus şudur ki; Millet Meclisinin ve Cumhuriyet Senatosunun, eğer bu metin kanunlaşırsa, ayrı ayrı Teşkilât Kanunları olmak gerekir. Halbuki, biz, Anayasa Komisyonunda, T. B. M. M. Teşkilâtı Kanunu konusunu tetkik ederken, son defa da Dışişleri Bakanlığı vasıtasiyle mahallinde yaptırdığımız tetkikat neticesinde tesbit etmiş bulunuyoruz ki; aynen bizim Anayasa sistemimizi tatbik eden yabancı memleketlerde ve aşağı - yukarı aynı Anayasa lâfızları dâhilinde çift meclisli sistemde, meclislerin teşkilâtlarının behemahal ayrı olmasını gerektiren bir Anayasa Hukuku kaidesi mevcut değildir. Anayasa bakımından uyulması gereken tek husus, teşkilât müşterek dahi olsa, meclislerin teşrii kararlarının müstakil vasfını muhafaza etmesinden ibarettir. Yaptığımız tetkikata nazaran Norveç, İsveç ve Avusturya'da çift meclislerin teşkilâtı müşterektir ve bundan güdülen maksat şudur: Aynı kanun iki meclis arasında mekike tabi olduğu zaman koordinasyonu sekreterya seviyesinde sağlamak ve bir de tasarruf mülâhazası...

Anayasa Komisyonunuz bu kanunu tetkik ederken aynı mülâhazalarla ve iki meclisin muhtariyetini mahfuz tutacak kayıtları getirmek suretiyle teşkilâtın müşterek olması prensibini kabul etmiş ve teklifleri bu şekilde Plân Komisyonuna sevk etmiş idi. Bu itibarla, (Meclislerin teşkilât kanunlarının çıkarılmasına kadar) ibaresinin yerine, «T. B. M. M. Teşkilâtına dair kanunun çıkarılmasına kadar», demek daha yerinde olur; bu formül bağlayıcı bir vasfı taşımaz. Bu hususta bendeniz, Turhan Bilgin, Cevad Odyakmaz ve Avni Akşit arkadaşlarımla birlikte bir takrir vermiş bulunuyorum; kabulünü istirham ederiz.

Diğer bir husus da, yine bu maddenin ikinci fıkrasının sonunda, «Millet Meclisi mesaisini aksatmamak kayıt ve şartiyle Cumhuriyet Senatosunun hizmetlerini yerine getirebilmek için ne miktar memur ve hizmetlilerin daha Cumhuriyet Senatosuna ayrılmasına iki Meclisin müşterek Başkanlık Divanları karar verir.» denmektedir. Şimdi, muhterem arkadaşlarım, gerçi Millet Meclisinin Başkanlık Divanıyle, Cumhuriyet Senatosunun Başkanlık Divanı zaman zaman bir arada toplanıp müşterek meseleleri görüşmektedirler. Ancak, bu toplantıların müşterek yapılması, tamamiyle mücadeleye dayanan bir husustur. Yoksa, Cumhuriyet Senatosunun Başkanlık Divanı ayrıdır, kendi bünyesi içinde karar ittihaz eder; Millet Meclisinin Başkanlık Divanı ayrıdır, kendi bünyesi içinde ayrı karar ittihaz eder. T. B. M. M. Birleşik toplantısiyle de ilgili olarak Millet Meclisi Başkanlık Divanı, Anayasa gereğince, tek başına yetkilidir. Bu itibarla, müşterek Başkanlık Divanı diye her hangi bir organ mevcut değildir. Bunu kabul ettiğimiz takdirde, yarın karşımıza Türkiye Büyük Millet Meclisi birleşik toplantısının Başkanlık Divanı vazifelerinin dahi, hiç değilse mücamele esasına binaen, müşterek Divana devredilebileceği yolunda, Anayasaya külliyen aykırı iddialar serd edil-

mesi ihtimali vardır. Bu itibarla bu fıkranın da şu şekilde tâdilini teklif ediyoruz; «Millet Meclisi mesaisini aksatmamak kayıt ve şartiyle Cumhuriyet Senatosunun hizmetlerini yerine getirebilmek için ne miktarda memur ve hizmetlilerin daha Cumhuriyet Senatosuna ayrılacağına iki Meclisin Başkanlık Divanlarının aralarında mutabık kalmak suretiyle karar verilir.»

Bu takriri de yine bendeniz, Turhan Bilgin, Cevad Odyakmaz ve Avni Akşit arkadaşlarımla birlikte verdim. Muhterem Komisyonun iltihakını ve Yüce Heyetinizin de iltifatını istirham ediyoruz.

BAŞKAN — Takrirleri okutuyorum.

Yüksek Başkanlığa

29 ncu maddenin 1 nci fıkrasının başındaki: «Meclislerin teşkilât kanunlarının çıkarılmasına kadar,» ibaresinin çıkarılmasını ve yerine: «Türkiye Büyük Millet Meclisi Teşkilâtına dair Kanunun çıkarılmasına kadar» ibaresinin konulmasını arz ve teklif ederiz.

İstanbul	Erzurum
Coşkun Kırca	Turhan Bilgin
Sivas	Malatya
Cevad Odyakmaz	Avni Akşit

Yüksek Başkanlığa

29 ncu maddenin 2 nci fıkrasının aşağıdaki şekilde değiştirilmesini arz ve teklif ederim :

«Millet Meclisi mesaisini aksatmamak kayıt ve şartı ile, Cumhuriyet Senatosunun hizmetlerini yerine getirebilmek için ne miktar memur ve hizmetlilerin daha Cumhuriyet Senatosuna ayrılacağına, iki Meclisin Başkanlık Divanlarının aralarında mutabık kalmaları suretiyle verilir.»

İstanbul	Erzurum
Coşkun Kırca	Turhan Bilgin
Sivas	Malatya
Cevad Odyakmaz	Avni Akşit

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, okunan iki takrirden birincisi, maddenin ilk fıkrasında bir tadili tazammun etmektedir. İkinci takrir ise, ikinci fıkradaki tadili tazammun etmektedir. Bu takrirleri ayrı ayrı okutup oylarınıza sunmadan Komisyonun mütalâasını alalım. Komisyon katılıyor mu efendim?

KARMA BÜTÇE KOMİSYONU SÖZCÜSÜ ARİF HİKMET ONAT (Ordu) — Takrirlere katılıyoruz efendim.

BAŞKAN — Evvelâ birinci takriri okutup oylarınıza sunacağım.

(Coşkun Kırca ve arkadaşlarının birinci takriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takriri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

İkinci takriri okutuyorum.

(Coşkun Kırca ve arkadaşlarının ikinci takriri tekrar okundu.)

BAŞKAN — Takriri oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Maddeyi kabul edilen takrirlere göre tekrar okutuyorum.

MADDE 29. — Türkiye Büyük Millet Meclisi Teşkilâtına dair Kanunun çıkarılmasına kadar, Türkiye Büyük Millet Meclisi 1963 yılı bütçesindeki müşterek bölümlerdeki maddelerde âmiri italık yetkisi Millet Meclisi Başkanlığına aittir. Cumhuriyet Senatosu ve Millet Meclisi için ayrılmış bulunan bölüm ve maddelerle ve Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına bağlanan ve bağlanacak olan memur ve ücretlilere ait bölüm ve maddelerde âmiri italık yetkisi de Cumhuriyet Senatosu Başkanlığına aittir.

Millet Meclisi mesaisini aksatmamak kayıt ve şartı ile C. Senatosunun hizmetlerini yerine getirebilmek için ne miktar memur ve hizmetlilerin daha C. Senatosuna ayrılacağını iki Meclisin Başkanlık Divanlarının aralarında mutabık kalmaları suretiyle karar verilir.

Halen C. Senatosu Başkanlığı emrinde bulunan memur ve hizmetlilerin niteliklerine ait bütün yetki ve tasarruflarla âmiri italık yetkisi C. Senatosu Başkanlığına aittir.

BAŞKAN — Maddeyi bu tashihlerle oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 30. — Bu kanun 1 Mart 1963 tarihinde yürürlüğe girer.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum; Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 31. — Bu kanunu Maliye Bakanı yürütür.

BAŞKAN — Maddeyi oyunuza sunuyorum: Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Muhterem arkadaşlar, bütçenin tümü açık oya sunulacaktır. Ancak tümü açık oya sunulmadan evvel yalnız Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Meclis Grupu adına Nurettin Ardıçoğlu söz istemiştir. Bundan başka şahısları adına beş arkadaş, Kasım Gülek, Kemal Badıllı, Adnan Aral, Seyfi Güneştan, Tahsin Demiray ve Şevki Güler arkadaşlarımız söz istemişlerdir.

İçtüzük hükümlerine göre kanunlar oylanmadan evvel ancak iki milletvekiline söz verilebilir, biri lehte, biri de aleyhte olmak üzere. Şimdi grupu adına söz istemiş olan arkadaşımıza soruyorum; lehte mi konuşacak, aleyhte mi? («Lehte» sesleri)

KASIM GÜLEK (Adana) — Usul hakkında söz istiyorum.

BAŞKAN — Buyurun.

KASIM GÜLEK (Adana) — Muhterem arkadaşlar, bütçe bittikten sonra iki milletvekiline söz verilir, biri lehte, biri aleyhte. Riyaset bunu, gruplar adına söz istiyen olursa, gruplar tercih edilir şeklinde tefsir etmektedir. Bize dağıtılan bütçe programında da, «Evvelden verilmiş bu karara göre, bütçe tasarısı hakkında grup sözcülerinin konuşmaları» diyor. Halbuki İçtüzük, (İki milletvekiline söz verilir.) demektedir. Şimdi, burada ancak iki milletvekiline söz verilir. Gruplardan bahis yok. Grupların tercih hakkı vardır, doğrudur. Ancak, bütçenin sonunda konuşacak birçok milletvekillerinin konuşma imkânı olsa, o vakit grupları adına söz istiyenlere tercih hakkı verilir. Burada zaten ancak iki kişi konuşabilecektir.

İçtüzük, tek parti devrinin İçtüzüğüdür, muhalefet partilerinin bulunmadığı zaman için hazırlanmıştır, henüz muhalefetli bir meclis için içtüzük hazır değildir. Ama o vakit de yine İçtüzükte gruptan bahis vardır.

Eğer maksat bütçenin sonunda grupun konuşması olsaydı, «Gruplara söz verilir.» derdi. İçtüzük hazırlanırken istenmiş ki, bütçe konuşmalarının sonunda gruplar adına konuşmaların dışında iki milleltvekiline imkân verilsin, iki milletvekili burada bütçenin tümü hakkında fikirlerini beyan edebilsinler. Şimdi Riyaset Divanının bu tefsirinin doğru olmadığı kanaatindeyim. Milletvekillerine söz vermenin yerinde olduğuna kaaniim. Bunun reye konulmasını rica ediyorum. Bu bakımdan söz istiyen arkadaşlardan iki milletvekiline söz verilmesinin daha doğru olacağının, oyunuza arzına ve bu şekilde arkadaşlarımın oy kullanmalarını istirham ederim. Saygılarımla.

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar; İçtüzüğün alâkalı maddesi malûmunuzdur, onun için okumuyorum. Geçen seneki tatbikatımız şöyle olmuştu; geçen seneki bütçenin tümü oylanırken o zaman Millet Meclisi sinesinde iki muhalif ve iki muvafık grup vardı ve Meclisin tasvibi ile 4 grupa da söz verildi ve bu 4 grup sözcüsü dışında ayrıca milletvekillerine söz verilmedi.

Yüce Meclis yetkilidir, söz istemiş olan grup sözcülerini takdim etmek yine İçtüzük icabıdır.

Şimdi, Yeni Türkiye Partisi Meclis Grupu adına da bir arkadaşımız söz istemiştir. Yüce heyetiniz, gruplardan söz istiyenlere söz verdikten sonra, ayrıca lehte ve aleyhte olmak üzere iki milletvekiline söz verilmesini kabul ederse, bir defaya mahsus olmak üzere o şekilde söz verilebilir.

Kasım Gülek arkadaşımız der ki, «Grup sözcülerinden sonra iki milletvekiline de, biri lehte biri aleyhte olmak üzere, söz verilsin.» Böyle bir teklifte bulunmuşlardır. Kendilerinin bu teklifini oyunuza sunacağım. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi bütçenin oylanmasından evvel sözü grupu adına ilk söz istemiş olan Nurettin Ardıçoğlu'na söz veriyorum. («Evvelâ muhalefete söz verin», sesleri.)

C. K. M. P. MECLİS GRUPU ADINA NURETTİN ARDIÇOĞLU (Elâzığ) — Muhterem arkadaşlar,

1963 bütçesinin kapanışı dolayısiyle Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi Meclis Grupunun fikirlerini ifade etmek üzere söz aldık. Konuşmamızın hemen başında yüksek heyetinizin bütçenin çıkmasındaki mesaisinin her bakımdan takdire lâyık bulunduğunu belirtmek isteriz. Burada çeşitli memleket meselelerini dile getiren vatansever beyanlar, bu meselelerin çözümlerini belirten çok kıymetli tavsiyeler dinledik. Bütün konuşmaların, bu memleketin «daha iyiye» gitmesi fikrinden mülhem bulunduğuna işaret etmeyi dahi zait sayarız.

Muhterem arkadaşlar,

Türk Parlâmentosunda bütçe müzakerelerinin özel bir ananesi vardır. Bu müzakerelerde yalnız kuru rakamlar üzerinde durulmaz. Aksine bu müzakereler bütün meselelerimizin genişliğine ve derinliğine konuşulup tartışıldığı bir hüviyet taşır. Yüksek Meclis, bu güzel ananenin devam ettiği ve hattâ geliştiği hakkında bu defa yeni bir misal vermiştir.

Arkadaşlar,

Memleketimizin hallini bekliyen çetin meseleleri vardır. Bütçe müzakerelerinin başında sayın İrfan Baran arkadaşımız tarafından dile getirilen grupumuzun görüşlerini belki fazla karamsar görenler olmuştur. Fakat biz karamsar değiliz, bütün siyasi hayatımızda iyimser olarak mücaddelemizi yapmışızdır. Fakat ayakta duran memleket meselelerinin çetinliğini bütün çıplaklığiyle ifade etmek de vazifemizdir. Bu meseleler, bu Meclisin, bu Meclisin Hükümetlerinin ihdas ettiği, sebep olduğu meselelerde değildir. Uzun devirlerin teressübatı üzerinde bulunduğumuz bir hakikattir. Biz, çoğu müzmin hale gelmiş dertleri Meclis ve Hükümetler olarak karşımızda bulduk.

Muhterem arkadaşlar;

Bundan 1200 yıl evvel bir Büyük Türk hükümdarının dediği gibi, bizler de Meclis ve Hükümetler olarak zengin bir milletin başına geçmedik, aksine «İçeride» İçeride aşı, dışarda içeceği bulunmıyan bir budunun başına geçtik. Bu Meclis ve Hükümetler hem de tarihin öyle bir merhalesinde vazife aldı ki, şartları herkesçe malûmdur. Bu, âdeta bir tarih dönemidir.

Meclisiniz ve Hükümetleriniz, bir rejim kurmak ve bu rejim içinde yoksul bir milleti kalkındırmak gibi büyük bir dâva ile karşı karşıyadır. Bunu bu Meclisin bütün üyeleri bütün heyecaniyle hissetmekte, idrak etmektedirler.

Arkadaşlar;

Yıllardır süren ve milletimize çok pahalıya mal olan, rejim mücadelesinin sonuçlanması bu Mecliste olacaktır. Yeni bir Anayasamız var. Bu Anayasanın ışığı altında demokratik müesseseleri ve demokratik hayatı bütün mevzuatı ile ve bütün icapları ile siz koruyorsunuz. Bu rejime inanmıyan bu Mecliste tek fert tasavvur edilemez. Rejimi tehlikeye düşürecek bir hareket nereden gelirse gelsin, bu Meclisin cesaretle, imanla onun karşısına çıkacağını da içte ve dışta herkesin bilmesi lâzımdır. Gerek Cumhuriyet Hükümetlerinin gerekse Yüksek Meclisin, rejime tasaddi edenleri tenkil edeceğini, buna kemaliyle muktedir olduğunu ve arkasında bütün bir milletin de bulunduğunu, ne cinsten olursa olsun bedbahtların ve maceracıların anlamış olması icabeder.

Bir intikal devrinin güçlükleri karşısında ye'se düşen ve «acaba bu rejim yürür mü» diye müteredditbâzı çevrelerde, bu Meclisin ve Hükümetlerinin icraatı karşısında, bu yeis ve tereddütlerini terk edeceklerdir. Bu memlekette demokratik rejimden başka yol olamıyacağını ancak bunun bu memleketi ayakta tutacağını ve muvaffak olacağını bugüne kadar aldığımız neticelerle gösterdik ve daha da gördükçe yeisten ve tereddütten kurtulacaklardır.

Muhterem arkadaşlar;

Rejimi tesis yolunda bugüne kadar katettiğimiz mesafeler büyüktür. Evvelâ çalışan bir Meclis, çalışan bir topluluksunuz. Bu Meclisin hizmetinde 30 yıldır saçını ağartmış bir ihtiyar memurla konuştuk. Bize dedi ki, bu Meclis, Birinci Büyük Millet Meclisi gibi çalışkan bir Meclistir. Bundan evvelki Meclisler birkaç yılda ortalama 100 toplantı yaparlardı. Bu Meclis ise bir yıldan daha az bir zamanda 157 toplantı yapmıştır. Yüksek Senatoyu katarsanız toplantı adedi 253 tür. Yalnız bu kadarla kalmıyor. Toplantılar normal mesaiden de uzundur. Son altı ay içinde yapılan fazla mesai 500 küsür saati bulmuştur.

Meclisiniz bu çalışmalarla neler yapıyor? Evvelâ rejimi kuruyor. Bugüne kadar bu Meclisten geçen kanunlar, her normal parlâmentoya nasip olmıyan temel kanunlardır. Anayasa Mahkemesini kurdunuz. Yüksek Hâkimler Kurulu Kanunu ile yeni adlî rejimin temelini attınız. Sonra Toplantı Kanununu çıkardınız. Hükümetleriniz de devamlı çalışarak rejimin ana kanunlarını hazırlamıştır. Ve hazırlıyor. Sendikalar Kanunu, Grev ve Toplu Sözleşme Kanunu, Devlet İktisadi Teşebbüslerinin Reorganizasyonu Kanunu, Personel Kanunu, Siyasi Partiler Kanunu, Mahallî Seçimler Kanunu, Toprak Reformu Kanunu tasarılar halinde ya Vekâletlerde son şeklini bulmak üzeredir. Ya Hükümettedir ya da Meclis komisyonlarına sunulmuş durumdadır.

Bu kanunları Türk milletine hediye edecek olan Yüksek Heyetiniz, hiç şüphe yok ki, asıl Kurucu Meclis olacaktır. Çünkü yeni Anayasanın getirdiği yeni sistemi memleket ölçüsünde bina edecektir.

Bu arada geçmiş devirlerin yaralarını sarmak yolunda olan ve derin şefkat hissi ile mütehalli bulunan Meclisiniz, bu alanda da gereğini bugüne kadar yapmıştır. Taahhütlerine harfi harfine sadık olan İkinci Karma Hükümetinizin getirdiği iki büyük Af Kanunu Yüce Heyetinizden çıkmıştır.

Muhterem arkadaşlar,

Bu Meclis ve onun hükümetleri, demokratik nizam içinde iktisadi ve sosyal kalkınma ilkesini kendine rehber saymıştır. Bu ilkede bu Meclisin tek bir kalb halinde birleştiğini de artık herkesin bilmesi lâzımdır. Teferruata ait münakaşalarımız ne olursa olsun, bu ilkeden fedakârlıkta bulunacak tek bir şahıs bu Meclisin sıralarında yoktur. Bunun için, çetin ve uzun bir mesai sonunda hazırlanan beş yıllık plânı bu Meclis kabul etmiştir.

Onun gerçekleşmesi yolunda imkânlarımızı seferber etmeyi Hükümetiniz cesaretle ele almıştır. Vergi reformu muhtelif tasarılar halinde hazırlanmıştır. Bir kısmı Meclisçe kabul edilmiştir. Bir kısmı da hemen önümüzde bir iki ay zarfında müzakerenize arz edilecektir.

Hükümetiniz, bu malî reformların temin edeceği imkânları cari masraflar için sizden istemiyor. Bu imkânları memleketin sosyal ve iktisadi kalkınması yolundaki plân için istemektedir ve bunlar kullanılacaktır. Hükümetiniz cesaretle bunları ele alıyor dedik. Tek bir misal olarak şunu söyliyeyim :

Bu memleketin zirai sektörde bir vergilendirme meselesi vardı ki, çok ahvalde halline seçim hesapları, parti hesapları engel oluyordu. Şimdi de bu basit ve kolay yola gidilebilirdi. Ama bu yolun yerine memleketin gerçek menfaatinin gösterdiği yol tercih edilmiştir.

Diğer taraftan gerek malî istikrar yolunda aşılan merhaleler ve kendi imkânlarımızı harekete geçirmek yolunda attığımız müspet adımlar sonundadır ki, memleketimizin bugünkü merhalede muhtacolduğu saklanmıyacak olan dış yardım gerçekleşme safhasına girmiştir. Konsorsiyumun son toplantısında varılan kararlara, bizler de bütün Türk vatandaşları da inşirahla muttali olduk. Konsorsiyuma üye devletlerin taahhütleriyle ve sair kaynaklarla tekemmül eden rakam 220 küsur milyon dolârdır. Buna 1963 yılı için evvelce anlaşması yapılmış yardımlar dâhil değildir. (Bu anlaşmaların portesinin ise biraz evvel bu kürsüden Sayın Maliye Bakanının ifade ettiği gibi ayrıca 68 milyon dolâr olduğunu ilâve edelim.

Muhterem arkadaşlar,

Bu memleketin muhalefet konusu olmıyacak bâzı meseleleri vardır. Dış yardım işi de bunlardan birisidir. Bu sebeple muhalefetteki bâzı arkadaşlarımız «Dış yardım işi müspet yürümedi. Müspet sonuç alınacağa da benzemiyor.» şeklindeki beyanlarını üzüntü ile karşıladığımızı ifade etmeden geçemiyeceğiz. Bu konuda muhalefetin siyasi polemik yapmaması, aksine «Türk Milleti yardıma ve müzaherete en lâyık millettir. Muhalefet bu konuda her zaman Hükümetin yanındadır.» demesi gerekir. Biz mazide en büyük baskı ve itisafları gördüğümüz zamanlarda dahi muhalif olarak böyle dedik. Hali hazırda ise bu hepimizin birleştiği «Demokratik nizam içinde kalkınma» düsturunun bilhassa icabıdır. Bu kalkınma için bütün bu yardım gereklidir ve hayatidir. Kurmak istediğimiz rejimin tam cihazlanması da buna sıkı sıkıya bağlıdır. Bu gerçeği kimsenin anlamakta güçlük çekmiyeceği de bir bedahettir.

Pek muhterem arkadaşlar,

Meclisinizin vazifeye başladığı günden itibaren ve hükümetlerinizin isabetli icraatiyle iktisadi hayatımızda belirmeye başlıyan müspet gelişmelere de röper noktalariyle burada temas etmek isteriz. Uzun ve yaygın bir enflâsyon devrinin ve ona inzimam eden ihtilâl devresi ihtilâtlarının teressübatını, çalışmalarınız yavaş yavaş izale etmektedir. Şimdi iddiasız söylenebilir ki, iktisadi hayatımız, normal bir çehreye bürünmektedir. İstikrar teessüs ettiği açık bir hakikattir. Canlılığa doğru yöneldiği de keza bir hakikattir. Hattâ birçok sahalarda bugüne kadar görülmemiş inkişaflara da şahidolmaktayız.

Son bir yılda emtia fiyatları bir istikrar ibresi üzerinde bulunmaktadır. Yine bu yıl içinde hayatın daha pahalandığı iddia edilemez. Önemli müşirlerden biri olarak telâkki edilen altın fi-

yatları son yıl içinde düşmüş ve aylardan beri de istikrar bulmuştur. 1962 Ocak ayında külçe altın 15,80 idi. Ağustostan beri 14 küsur civarına düşmüştür ve altı yedi aydır öyle devam etmektedir. Bankalarda kredi hacmı artmıştır.

1961 de sekiz milyar üçyüz küsur milyon olan kredi hacmı 1962 de dokuz milyar sekiz yüz küsur milyonu bulmuştur. Bir buçuk milyara yakın bir artış vardır. Bankalardaki mevduat da artmıştır. 1962 başında sekiz milyar ikiyüz küsur milyon mevduat vardı. Bu tarihten 11 ay sonra dokuz milyar ikiyüz küsur milyonu bulmuştur. Artış bir milyardan fazladır. Daha dikkate değer olanı bu artışın yarım milyar liraya yakın olarak vadeli mevduat sahasında olmasıdır. Bu, vatandaşın paraya, Hükümet politikasına güvenini ifade eder ve ekonominin gelişmesine, istikrarın vücuduna bir delildir.

İhracatta artıştır. 1961 e nazaran 1962 de artış yüzde on oranındadır ve 34,5 milyon dolârdır. Hattâ 1962 senesinde varılan bu seviye son dokuz yıl içinde ihracatımızın vardığı en üstün seviyedir.

Son günlerde sözü çok edilen zeytinyağı, son yılda 13 milyon dolâr tutarında ihraç edilmiştir. Halbuki bu seneye kadar ihraçedilen zeytinyağı tutarı bir milyon dolârı bile hiçbir zaman bulmamıştır.

Başlıca ihraç metalarından fındık, kentali 141 dolâr olarak mükemmel alıcı bulmaktadır. Halbuki 1960 ve 1961 de bu fiyat 118 - 122 dolâr arasında idi ve daha evvelce de. bu rakam geçilememiştir.

Muhterem arkadaşlar;

İktisadi hayatımızdaki müpet gelişmelere dair bir iki rakam daha vermeme müsaadenizi rica ederim.

Buğday fiyatları 1960 - 1961 kampanyasında 50 kuruştu. Bundan yani 1962 - 1963 kampanyasında 73 kuruştur ve buğday müstahsılı bundan memnundur.

Bu yıl pancar bedelleri müstahsıla taahhüdedilen tarihten 3 ay önce yani Ocak ayında tamamen ödenmiştir. Halbuki son altı yılda bu bedeller hep gecikme ile Temmuz ve Ağustos aylarında ödenirdi.

Bunların yanında şeker ve yağ istihlâkinin son birkaç ay içinde rekor denilecek şekilde arttığına da işaret etmek lâzımdır. Şeker istihlâki toplamı 1961 senesine nazaran 1962 de 30 bin ton fazladır. Bilhassa Ocak ayında 40 bin tona varan şeker istihlâki memleketimizde bugüne kadar erişilememiş bir seviyededir.

Sanayi sahasında, bilhassa mensucat ve inşaat malzemesi sahasında yıllardır şikâyet edilen stoklar erimiştir ve erimektedir. Fabrikatör veya ithalâtçının artık stoktan şikâyeti duyulmuyor. Hele inşaat malzemesinde bu stok normalin altına düşmüştür. Meselâ 1961 senesi son ayında 60 000 ton demir stoku vardı. 1963 başında ise, bu miktar bugüne kadar kaydedilmemiş bir seviyeye 29 000 tona düşmüştür.

Çok muhterem arkadaşlar;

Biraz evvel de işaret ettiğimiz gibi, bu rakamlar ve bu misaller bizim için röper noktalardır. Biz, bütün samimiyetimizle kaaniiz ki, memleket iyiye gitmektedir.

Yüksek Meclisin ve hangi partilerden kurulursa kurulsun onun hükümetlerinin mesaileri sonunda daha da iyiye gideceği hakkında inancımız tamdır. Demokratik rejimi kurmak ve bu rejim içinde aziz milletimizin saadet ve refahını sağlamak yolunda tarihin bu Meclise yüklediği müstesna vazifeyi şuurla ve heyecanla yerine getireceğinden biz eminiz.

Bu Meclisin mesuliyeti ağırdır buna karşılık şerefi de hiçbir şerefle ölçülemiyecek derecede yüksek olacaktır.

Hiç mübalâğa etmeden şunu kuvvetle ifade etmek isteriz ki, bu Meclisin muvaffakiyeti, rejimin muvaffakiyeti demek olacak, ve eğer muvaffak olamazsak bunun neticesi de memleketin istikbali bakımından iyi şeyler vait etmiyecektir. Bizler, bu şuurla, artık olumsuz münakaşalara, mazi olmuş hâdiselerin tartışılmasına memleketi bir ihtilâle götüren eski itiyat ve münaferetlere bu mukaddes çatı altında yer vermeden müstakbel Türkiye naçiz birer mimarı yolunda çalışmak mevkiindeyiz. Memleket ve tarih de bu Meclisten bunu bekliyor.

Buradaki muvaffakiyetimiz, her birimizin evlâdımıza bırakacağımız en büyük bir mirası olacaktır.

Hepinizi ayrı ayrı (Cumhuriyet Köylü Millet Partisi adına) en derin hürmetle selâmlar bütçenin aziz ve her iyi niyete lâyik Türk milletine uğurlu olmasını yürekten dileriz. (Sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Yeni Türkiye Partisi Meclis Grupu adına Sayın Ali Dizman.

Y. T. P. MECLİS GRUPU ADINA ALİ DİZMAN (Tokat) — Muhterem arkadaşlar, 1963 yılı bütçemiz, Bütçe Karma Komisyonu, C. Senatosu ve Meclisimizde aralıksız devam eden uzun bir çalışma neticesinde son şeklini almış ve bütün bu devre boyunca üzerinde çok kıymetli tenkidler yapılmıştır.

Hakkında son kararımızı vereceğimiz şu anda Y. T. P. Meclis Grupu realist bir görüşle tetkiki sonucunda; bütçenin geçen senelere nisbetle daha geniş imkânlı ve 1962 ortasında durgunluktan nisbeten kurtulan bir ekonomi muvacehesinde belirleri mâkul ölçülerle takdir edilmiş, gerek gelirler ve gerek giderler bölümünde modern bütçe anlayışı yolunda epeyce gayretler gösterilmiş, plânlı bir devrenin muvaffakiyetine hizmet etmek gayretinin müşahede edildiği büyük iddia taşımıyan ve fakat realitelerimiz muvacehesinde mâkul nisbette başarı vâdeden bir bütçe olduğu kanaatine varmıştır.

Kaldı ki; mühim olan bir nevi program olan bütçenin kâğıt üzerindeki mükemmeliyetinden ziyade bu programın tatbikındeki ciddiyet, çıkacak müşkülleri yenmedeki gayret ve kuvvet, netice olarak, icradaki faaliyettir. Bu mevzuda ise, Y. T. P. Meclis Grupu 1963 programının tetkikine geçilmeden evvel 1962 tatbikat neticelerini kontrol ve aksaklıkların nedenini tesbit etme yolunda ihdas edilen usulü bütçe tatbikatının başarıya ulaşmasında muhtacolduğu ciddiyet ve süratli çalışma gibi bir kısım gereklerin yerine getirilme garantisi olarak mütalâa etmektedir.

Bu gerekçe ile Y. T. P. Meclis Grupunun bütçeye beyaz oy kullanacağını arz eder, bütçemizin başarıya ulaşması ve 1963 bütçe yılının milletimiz için mesut bir inkişaf yılı olmasını Allahtan diler, hürmetlerimizi sunarız. (Alkışlar)

BAŞKAN — Adalet Partisi Meclis Grupu adına Sayın İhsan Gürsan,

A. P. MECLİS GRUPU ADINA İHSAN GÜRSAN (İzmir) — Millet Meclisinin değerli üyeleri, Muhterem Başkan,

Çok yorucu ve uzun süren bir çalışmadan sonra, müzakereleri Yüksek Meclisinizce tamamlanmak üzere bulunan 1963 malî yılı bütçe tasarıları son formaliteleri de tamamlandıktan sonra birkaç gün içinde kanuniyet iktisabedecektir. Adalet Partisi Meclis Grupu olarak temennimiz, 1963 malî yılı Bütçe Kanununun memleket için hayırlı ve özlenen iktisadi huzur ve istikrarı sağlamakta âmil olmasıdır.

Değerli arkadaşlarım; Adalet Partisi Meclis Grupu olarak, 1963 malî yılı bütçe tasarıları ve bu arada Hükümetin malî politikası üzerindeki görüş, düşünce ve kanaatlerimizi bütçenin tümü üzerindeki konuşmalar sırasında arz etmiştik. Bakanlık bütçelerinin müzakereleri sırasında da grup adına konuşan arkadaşlarımız, çeşitli memleket meseleleri üzerinde etraflı bir şekilde durarak bu mevzulara dair görüş ve düşüncelerimizi ayrıca arz ettiler. Muhterem Maliye Bakanı ve diğer ilgili bakanlar da cevaplarını, temas ettiğimiz mevzu ve meselelerin ehemmiyeti nisbetinde üzerlerinde esaslı bir şekilde durmak suretiyle verdiler. Ancak, Muhterem Maliye Bakanının konuşmalarında yer alan ve vuzuhlandırılmasında, değişmesinde fayda ve zaruret bulunan bir kısım mevzu ve meseleler üzerinde, cevap vermek ve büyük bir muhalefet partisi olarak konuşma hakkımızı kullanmak istediğimiz zaman, bu fırsat ve imkân maalesef verilmedi. Bu suretle de muhalefet ve iktidar münasebetlerinde, memleket nef'ine olarak inkişafını arzuladığımız iyi niyete dayanması gereken gidiş için hoş karşılanmıyan bir örnek verildi.

Bu konuşmamızda 1963 malî yılı bütçe tatbikatına ait son temennilerimizle birlikte, Sayın Bakanın cevaplarından bizi tatmin etmiyen kısımları üzerinde biraz duracağız ve bu arada da muhtelif bakanlıklar bütçelerinin müzakeresi sırasında müşahede ettiğimiz ve ehemmiyetli gördüğümüz bâzı hususlara da son defa olarak temas edeceğiz.

Sayın milletvekilleri, bütçenin tümü üzerindeki konuşmalarını yaparlerken gerek C. H. P. Sözcüsü Sayın Öktem, gerekse Sayın Ferid Melen A. P. nin Birinci Koalisyonda Hükümetin mesuliyetine ve dolayısiyle de 1962 yılı bütçesinin ve geçiş plânı hazırlanışının çalışmalarına ve üç aylık da tatbikatının mesuliyetine katıldığını ileri sürerek plân ve bütçe tatbikatını tenkidetmemizin yerinde bir hareket olamıyacağını ifade ettiler.

Muhterem Başbakan Yardımcısı Alican da, Devlet Plânlama Teşkilâtının bütçesi üzerindeki konuşmalarında aynı görüşü savundular.

Muhterem arkadaşlarım; şuurlu bir muhalefetin en esaslı vazifesi iktidarın tamamen veya büyük nisbette tasarruflarının neticesi olan ic-

raatının aksıyan veya takviye edilmeye muhtaç tarafları üzerinde durmak, objektif olsun, sübjektif olsun, müşahede ve incelemelerinin neticelerini millî iradenin tecelli ettiği Yüksek Meclisinizde arz ederek takdir ve kararları gene sizlere bırakmaktır.

Şunu bilhassa belirtmek isteriz ki, huzurunuzda 1963 malî yılı bütçe görüşmeleri münasebetiyle muhasebesi yapılmış olan geçmiş yılın 2 - 3 aylık bir devresindeki icraatına ve bu icraatın mesuliyetine katılmamız, büyük bir muhalefet partisi olarak en mukaddes ve esaslı vazifelerimiz arasında yer alan murakabe vazifemize ve serbestçe konuşma hakkımıza mâni olabilecek bir kuvvet ve mahiyet arz edemez. Bunu asla kabul ve tasvibedemeyiz. Muhterem Maliye Bakanının ve muhterem C. H. P. Sözcüsünün ve muhterem Alican'ın böylesine zaif bir mütalâayı nasıl serd edebildiklerine de hayret ediyoruz.

Esasında bir insanın kendi nefsini, kendi icraatını murakabe etmesi nasıl bir olgunluğun ve kemalin bir ifadesi ise, şuurlu ve vazifesini müdrik olarak hareket eden bir muhalefetin en başta gelen vazifesi de icabederse kendi kendisini murakabe ve tenkidedilmesi ve bu medeni cesareti kendisinde görebilmesidir.

Nasıl ki, birçok hususlarda koalisyon kanadına dâhil olan diğer partilerin sayın sözcüleri de bu çok önemli vazifeyi, muhalefet partisi olarak hareket eden, bizden çok daha ileri gitmek suretiyle yerine getirdiler ve tenkidlerini tevcih ettiler.

Diğer taraftan, gerek Sayın Alican ve Sayın Ferid Melen'e, gerekse Sayın Öktem'e şu cihetî de hatırlatmak isteriz. 1962 malî yılında Adalet Partisi Hükümet mesuliyetine sadece üç ay gibi kısa bir müddetle iştirak etmiştir. Bizim tenkidlerimiz ve ileri sürdüğümüz mütalâalar ne plân prensipleridir, ne de memleketin kalkınması hususunda plânda yer alan hedefleredir. Bizim tenkidlerimiz bunların tahakkuk edemiyen veya ettirilemiyen neticelerinedir.

Yalnız insaf buyurulsun 12 aylık bir tatbikat devresinin 9 ay gibi çok geniş ve tamamına yakın bir devresine ait icraatın mesuliyetine iştirak etmemiş olan bir muhalefet partisinin tahassul eden neticeler karşısında görüş, düşünüş ve mûtalarını arz etmesi en tabiî, en önde gelen vazifesi ve hakkıdır. Bu vazife ve hakkın kullanılmasının tenkidi de hiçbir şekilde mâkul ve makbul bir sebebe dayatılamaz.

Müsaade buyurulursa Muhterem Başbakan Yardımcısı Alican'ın 1962 malî yılı bütçe müzakereleri sırasında o zaman muhalefette olan partisinin sözcüsü olarak bütçenin tümü üzerinde yapmış olduğu konuşmanın bir kısmını aynen okuyacağım.

«1962 malî yılı bütçesini Yüksek Heyetinize takdim etmiş bulunan Karma Hükümetin taşıdığı hususi durumu da gözden uzak tutmamak lâzımdır. Hep bildiğimiz gibi, bu Hükümet 15 Ekim 1961 seçimlerini takiben Kasım ayı içinde kurulmuş ve programını 27 Kasım 1961 tarihinde Millet Meclisi ve Cumhuriyet Senatosuna sunarak 2 Aralık 1961 tarihinde Millet Meclisinden güven oyu almıştır.

Bir taraftan kuruluş, bir taraftan program hazırlıklariyle meşgul olan ve henüz Meclisin itimadını almadan bir bütçe hazırlayıp Türkiye Büyük Millet Meclisine sevk etmek mecburiyetinde kalan bir Hükümetin karşılaştığı müşkülâtı takdir etmek icabeder.

Kanaatimizce 1962 malî yılında Hükümet bütçe değil, sadece bütçeye gerekçe hazırlamak için vakit bulabilmiştir.»

Çok muhterem Alican'ın aynı zamanda (Sizin bozduklarınızı hep biz mi düzelteceğiz) şeklindeki siyasi olgunluğu ile telif edemediğimiz ifadesine veciz bir cevabı teşkil eden bu mütalâalarına ilâve edecek bir tek kelime bulamıyoruz. Takdir Yüce Heyetinizindir.

Muhterem milletvekilleri;

Adalet Partisi Meclis Grupu olarak 1963 malî yılı bütçesi üzerinde son konuşmayı yaparken bu bütçenin denkliği üzerinde de bir nebze durmak isteriz.

Bütçenin tümü üzerindeki konuşmalarımızda, gelir tahminlerindeki endişe verici hataların bütçenin denkliğine tesir icra eden mahiyetlerini belirtmiştir. Muhterem Bakan da verdiği cevaplarda bunu kabul buyurdular ve masraflardan % 12 gibi bir kısıntı tatbik etmek suretiyle açığın büyük nisbette kapatılmasının sağlandığını ifade ettiler. Ancak Sayın Melen, bütçede denkliğe tesir eden bir açık husule gelmişse, bu açığın mesuliyetine iştirak etmiş olduğumuz Hükümet tarafından hazırlanmış olan bütçenin hatalı tahminlerinin bir neticesi olduğunu ileri sürerek kendisinin taşıdığı siyasi hüviyetle de

telif edemediğimiz çok garip kusurdan kurtulma çabası gösterdiler. Muhterem Bakanın unutmaması lâzımgelirdi ki, Birinci Koalisyon Hükümetinin mesuliyetine C.H.P. de katılmıştır. İkinci Koalisyon Hükümetine de katıldıklarına göre, bu mesuliyetleri halen de devam etmektedir. Bu bakımdan hangi mülâhazanın tesiri altında fırsat buldukça, ortaya çıkan hataların mesuliyetini, Sayın Alican'ın da kabul ve ifade buyurdukları gibi, bütçenin hazırlanışındaki iştirak derecesi bir gerekçe yazmaktan ileri gitmemiş bir Hükümette vazife almış olan partimize yüklemeye çalışıyorlar ve bunda ne gibi fayda mülâhaza ediyorlar anlamıyoruz... Kaldı ki, bütçeler Maliye Bakanlığınca hazırlanır, Birinci Koalisyon Hükümetinde Bakanlık makamını ise Sayın Melen arkadaşımızın mensubolduğu partinin bir üyesi işgal ediyordu... Biraz evvel düşüncelerimizi etraflı bir şekilde arz etmiş olduğumuz için bu mevzuda daha fazla durmakta fayda mülâhaza etmiyoruz.

Değerli arkadaşlarım,

1962 malî yılı bütçesinin denklik bakımından karşımıza çıkan hüviyeti 1963 malî yılı bütçesinin tahminlerindeki isabeti ve denkliği mevzuunda bizi haklı olarak endişeye sevk etmektedir. Başbakan Yardımcısı Sayın Alican'ın geçen sene 1962 malî yılı Bütçe Kanunu üzerinde, partisinin Sözcüsü olarak ileri sürdüğü şu mütalâayı biz 1963 malî yılı bütçesi üzerindeki düşünce ve kanaatlerimizin bir ifadesi olarak aynen okuyoruz :

«İç ve dış borçlarla açıkları karşılanan bütçelerin denklikleri bahis mevzuu olamıyacağına göre, 1961-1962 bütçelerinin hukukan dahi denkliklerinin iddia alunamıyacağında şüphe yoktur. Bu itibarla, 1961 malî yılı bütçesinde olduğu gibi, 1962 malî yılı bütçesinin de Hükümet gerekçesinde ve Bütçe Kanunu tasarısında bir nevi denk bütçe hüviyetinde mütalâa olunmasını uygun mütalâa etmemekteyiz.»

Bu mütalâayı biz 1963 malî yılı bütçesi için de aynen vârit görmekte ve ayrıca gelir ve masraf tahminlerinde yapılan büyük hata payları dolayısiyle denkliğin büsbütün hüviyetini kaybedeceğinden endişe duymaktayız.

Muhterem arkadaşlarım ;

Her nedense vergi mevzuu ve vergi zamları üzerindeki tenkid ve mütalâalarımız, Başbakan Yardımcısı Sayın Alican ile Muhterem Maliye Bakanının ve Karma Komisyonun Muhterem Sözcüsü ile C.H.P. adına konuşan muhterem sözcülerin geniş çapta hassasiyet ve allerji göstermelerine sebeboldu. Zaman zaman da, sırf kalkınma plânının tahakkukunu mümkün kılmamak azmiyle vergi zamları üzerine tenkidlerimizi tevcih ettiğimiz iddia veya îma edildi.

Bu muhterem arkadaşlarımıza şunu sormak isteriz. Memleketin halen içinde bulunduğu durumu ve plân tatbikatının zaruri bir neticesi olan finansman ihtiyacını kendileri görüyorlar da biz mi görmüyoruz? Vasıtalı vergilere zam yapılmasını derpiş eden kanunların memleketin bugünkü iktisadi bünyesinin telkin ettiği hangi mucip sebeplere dayandığını sorduğumuz zaman da demogok mu oluyoruz?

Sayın Ferid Melen'e muhalefet zamanlarında partisi adına yaptıkları tenkidleri hatırlatırız. Hangisinde şimdi bize tavsiye ettikleri gibi, bir mürşit bir nasıh hüviyetine bürünerek tavsiyeler yapmışlar bir buket takdim eder gibi, etütler ve projeler hazırlıyarak muvaffakıyet temennileriyle Hükümete sunmuşlardır.

Biz belki bir etüt bir proje hazırlıyarak kendilerine takdim edemedik ama, gerek vergi kanunlarının gerekse 1963 malî yılı bütçe tasarılarının Karma Komisyondaki ve Yüksek Meclisimizdeki müzakerelerinde şuurlu ve olgun bir muhalefetin mümkün olduğu kadar özlenen güzel örnekleriyle süslü bir buket verebilmek için çok gayret sarf ettik. Sarf etmekte de devam edeceğiz.

Biz tenkidlerimizi memleket gerçeklerine uygun ve şuurlu bir muhalefetin olgunluğuyla yaptığımıza kaaniiz.

Biz diyoruz ki, vergi sistemleri üzerinde operasyonlara gidilirken, memleketin arz ettiği iktisadi manzaranın tahlil edilmesi ve tatbik edilecek vergi sistemine verilecek hüviyetin bu tahlillerden çıkacak neticeye göre tâyin edilmesi ilmî bir zarurettir. Ne Hükümetçe ne de Vergi Reform Komisyonunca bu kaideye riayet edilmediğine ve Muhterem Bakan tarafından da sorularımıza tatminkâr bir cevap verilmediğine göre, yeni vergi kanunlarının tatbikatından beklenilen neticelerin istihsaline imkân olmıyacaktır.

Biz diyoruz ki, bâzı bakımlardan kanaatimize göre eksiklik arz etse dahi, Vergi Reform Komisyonu Hükümete vergi sahasında yapılacak

ıslahat ve değişiklikler hakkında esaslı ve hakikaten değerli tavsiyelerde bulunmuştur. Ancak, Karma Hükümet komisyonca derpiş edilen reformun gayesini, temel hedeflerini kökünden sarsacak şekilde, sadece malî mülâhazalarla bu tavsiyelerden inhiraflar göstermekten çekinmemiş, sevk ettiği kanun teklifleri de bu bakımdan bir reform hüviyetini göstermekten çok uzak kalmıştır. İstediği zaman çalışmaların Vergi Reform Komisyonu tarafından yapıldığını ıskât edici bir mesnet olarak ileri sürmekten çekinmiyen Muhterem Bakan, tavsiyelerden neden inhiraf edildiğini sorduğumuz zaman, Bakanlık komisyonun görüşüne uymak zorunda değildir. Malî zaruretleri göz önünde tutmak icabeder demekle yetinmiştir.

Biz diyoruz ki, vergide sosyal adaleti sağlama prensibi verginin ekonomik fonksiyonlarından gereği gibi faydalanma prensibi kadar mühim belki de en başta gelenidir. Böyle olduğu halde, sadece malî zaruretler dolayısiyle düşük seviyeli gelir sahibi vatandaşların vergiye tabi tutulmasında ısrar gösterilmesi iddia edilen reform hedefleriyle nasıl telif edilebilmiştir?

Biz diyoruz ki, bir kısım vasıtalı vergilere zam yapılmasını derpiş eden kanun projeleri mahiyetleri itibariyle vergide reformu istihdaf eden çalışmalar içinde mütalâa edilemez. Muhterem Bakanın iddiasına rağmen, bunlar Vergi Reform Komisyonunca değil, Bakanlığın emir ve talimatı ile bir kısım hesap uzmanlarına yaptırılmıştır. Bu bakımdan bu zamlarda memleket realitelerinin ışığı altında yapılan ilim adamlariyle, meslekî teşekkül mensuplarının da katıldığı kolektif çalışmalarla beliren reform veya ıslahat hedefleri değil, Bakanlığın tek taraflı ve sadece fiskal neticeyi hedef tutan görüş ve isteği hâkim olmuştur. Bu şekildeki tasarruflarla da iktisadi istikrar sağlanamaz.

Ve nihayet diyoruz ki, biz de zaruretleri kendileri kadar görüyoruz, ancak bu zaruretler bizi, ne kadar cebir ve tazyik altında bulundurursa bulundursun, bir yönde görülen bir ihtiyacı giderip dengeyi tesis etmek isterken, memleketin içtimai ve iktisadi bünyesinde tahribat yapacak şekilde diğer yönlerde ilmin ve gerçeğin dışında vasıta ve yollara müracaat etmeye hakkımız yoktur.

Çok değerli arkadaşlarım;

Sayın Maliye Bakanı, Devlet borçları mevzuunda çok samimî temennilerden ibaret olan mütalâalarımızı, ne mânasiyle, ne de gayesiyle hiçbir alâka ve münasebeti olmadığı halde, politik bir atmosfer içerisine soktular ve geçmiş devrin muhasebe ve tenkidini bu atmosfer içinde, fakat sadece kendi görüşlerine göre yüksek huzurunuzda dile getirdiler. Biz Adalet Partisi Meclis Grupu olarak hiçbir şekilde bu hataya düşmiyeceğiz ve aynı atmosfer içerisinde gerçeklerden ayrılarak ve basiret ışığından uzak kalarak kendilerine cevap vermiyeceğiz, mâzi ve hal münakaşası yapmıyacağız. Çünkü, her zaman tekrarladığımız gibi, muhalefet ve iktidar münasebetlerinin arzulanan ölçüde memleket yararına netice verebilmesini, ancak siyasi ahlâk ve terbiyenin mevcudiyetinde, şuur ve olgunluğun hâkimiyetinde, çalışma ve gayretlerin memleket mesele ve dertleri üzerinde iktidariyle, muhalefetiyle birleşmesinde, teksif edilmesinde görmekteyiz.

Muhterem arkadaşlarım, 1961 - 1962 - 1963 malî yılları bütçe tasarılarında Devlet borçlarına dair verilen izahatın tetkikinden anladığımıza göre, 1961 yılında 116 milyon 532 bin dolârlık dış borç yapılmıştır. Buna 1962 de yapıldığını tahmin ettiğimiz 80 - 100 milyon dolârlık miktar ilâve edilirse, 1960 yılından itibaren 200 milyon dolâr civarında dış borçlanmaya gidilmiş olduğu anlaşılır.

Görülüyor ki, 1960 yılından itibaren geçen üç yıl içinde de 200 milyon doları aşan bir dış borçlanma ve üç milyar T.L. civarında da bir iç borçlanmaya gidilmiştir. Bu demektir ki, bu devre içerisinde ortalama her sene 70 milyon dolâr dış borç, bir milyar T.L. civarında iç borç yapılmıştır. 1963 yılında 250 milyon dolârlık bir dış borç yapılması derpiş edildiğine göre, görülüyor ki, mâzide olduğu gibi, dış ve iç borçlanma aynı zaruretlerle halen devam etmektedir ve edecektir de...

Çok muhterem milletvekilleri;

Bu yaptığımız muhasebe katî olarak ifade edelim ki, bizi iki devrin politik bir mülâhaza içinde mukayesesine ve Hükümeti tenkide hiçbir şekilde götüremez. Çünkü biz, kalkınma devresinde olan bir memleket olduğumuzu biliyor, iç kaynaklarımızın hâsılâ bakımından, kalkınma için muhtacolduğumuz finansmanı sağ-

lamaya imkân vermediği ve daha uzun bir müddet için de veremiyeceği ve bu bakımdan geniş ölçüde dış ve iç borçlanmaya gitmemizin zaruri olduğu inancını taşıyoruz. Mâzide olduğu gibi, şimdi de kalkınma çabası içerisinde bulunan Hükümetin bu yolda netice almak için gayret sarf etmesini memleket gerçeklerine uygun görüyor ve yerinde mütalâa ediyoruz Nitekim, Konsorsiyum kararlarının neticesini endişeyle takibetmemiz ve üzerinde durmamız da bunun açık bir delilidir.

Bizim bu mevzuda müşahedesinden üzüntü duyduğumuz cihet, halâ mâzi ve hal mukayese ve münakaşasının yapılması ve Hükümetin muvaffakıyet veya muvaffakıyetsizlik sebeplerini anlamadığımız bir ruh haleti içerisinde bu mukayeseden çıkardığı neticelere bağlamak ve kendisini bununla savunmak istemesidir.

Evvelki konuşmamızda temas ettiğimiz bir husu tekrarlamakta fayda mülâhaza ediyoruz. Siyasi olsun, içtimai olsun, terbiye, mesuliyet ve fazilet anlayışına sahibolan herkes olgunluğa ancak bu anlayışın idraki içinde erişir. Bizim temenni ettiğimiz de küçüklüklerin, komplekslerin tesiri altında kalınmıyarak, polemiğe sapılmıyarak siyasi ve içtimai terbiye ve mesuliyet duygusunun her şeyden üstün tutulmasıdır.

Bırakalım artık tarih olan yakın bir mâziyi ve o mâzinin artık tarih olan iyi veya kötü taraflarını. Bunların muhasebe ve mukayesesine devam etmek bizi memleket için yararlı olacak bir neticeye ulaştırmaz. İktidar olsun, muhalefet olsun, karşımızda hal için gayret bekliyen, büyük çalışma ve enerji sarfını istiyen sonsuz memleket meseleleri ve dertleri var. Taşıdığımız mesuliyetin mânasını müdrik olarak, kendimizi dar düşünce ve görüşlerden kurtarmalı ve hepimiz bu meseleler üzerine bütün gücümüzle eğilmeliyiz.

Muhterem arkadaşlarım,

Memleketin mâruz bulunduğu enflâsyon tehlikesi üzerindeki görüş ve kanaatlerimize Sayın Maliye Bakanı iştirak buyurmadılar. Kendileri mevzuu sadece üç buutlu olarak tahlile tabi tuttular, yani, fiyat hareketlerinin, kredi hacmının, para hacmının muhtelif senelerdeki seyir ve tahavvülâtının mukayesesini yaparak bir netice çıkardılar ve bu neticeye dayanarak da memlekette bir enflâsyon tehlikesinin mevcut bulunmadığını ve bunun her sahada hissedilen tazyiklerini bertaraf edecek tedbirler aldıklarını ve almakta da devam edeceklerini ifade buyurdular. Muhterem Bakan bir konuşmasında da görüşlerimizin yanlış olduğunu ve umumi efkârı karamsarlığa düşürmek için maksatlı hareket ettiğimizi de îma ettiler.

Biz Muhterem Bakan gibi, sadece fiyat hareketlerinin, kredi hacmının, para hacmının muhtelif senelerdeki seyir ve tahavvülâtına bakarak yaptığımız mukayese ve müşahedelerden isteğimize göre netice çıkarmaya gitmedik, fikirlerine, bilgilerine ve görüşlerine itimat ettiğimiz kimselerin mütalâalarını da alarak mevzuu birçok cephelerden tamamen objektif bir şekilde inceledik. Tedavüldeki para miktarının, kredi hacmının, mevduat miktarlarının, toptan eşya fiyat hareketlerinin muhtelif senelerdeki seyir ve tahavvülâtını tesbit ve mukayese ederek çıkardığımız neticeleri, ayrıca memleketin içinde bulunduğu iktisadi şartlara göre de bir müşahede ve tahlile tabi tuttuk. Memleketteki satınalma gücünün tedavül hızına tesir eden ve likidite hareketlerini gerektiren belli başlı faktörleri de tahlil ettik ve kanaatimize bu suretle vardık. Memleketimiz bir enflâsyon tehlikesiyle karşı karşıyadır. Tedbir alınmadığı takdirde bütün tezahürleriyle tam bir enflâsyon içerisine girecektir, dedik. Maksadımız da bir ikazdan ibarettir.

Muhterem Bakanın, tamamen objektif bir tetkik neticesine dayanan iyi niyetli bir ikazımızı, umumi efkârı karamsarlığa düşürmek için maksatlı bir hareket şeklinde vasıflandırmasını esefle karşılıyoruz. Fikre fikirle mukabele edilmesi, iştirak edilmese dahi, aykırı düşünce, görüş ve kanaatlere hürmet edilmesi, insan ve toplum münasebetlerine medeni bir hüviyet veren ilk temel kaidedir. Biz kanaatlerimize aykırı dahi olsa, kendilerinin görüşüne hürmet ederiz. Ama, ille böyle istiyorlar diye her bakımdan doğruluğuna inandığımız bir müşahededen ayrılacak ve kanaatimizi cesaretle söylemekten çekinecek değiliz. Zaten enflâsyon mevzuunda her sahada tedbirli olduklarını ısrarla söylediklerine göre, tasarruf ve icraatlarının neticeleri kısa bir zamanda gerçeği önü-

müze serecektir. Temennimiz zamanın kendilerini haklı çıkarmasıdır.

Millet Meclisinin değerli üyeleri;

Hükümetin malî politikası ile 1963 malî yılı bütçe tasarıları üzerindeki görüşlerimizi mümkün olduğu kadar objektif müşahedelere bağlı kalarak muhtelif konuşmalarda arz etmiş bulunuyoruz.

Kanaatlerimizi şu esaslarda toplıyabiliriz:

Demokratik bir nizam içerisinde Anayasanın teminatı altında hür ve mesut bir devreye girmiş olmasına rağmen memleketimiz, siyasi ve iktisadi buhrandan bir türlü kurtarılamamış ve özlenen huzur, seçimlerin yapılışından bu yana bir buçuk seneye yakın bir zaman geçmiş olmasına rağmen hâlâ sağlanamamıştır. Bunun en başta gelen âmili kanaatimizce Hükümetin iç siyasi tutumu ve bu tutumun içtimai, iktisadi huzur ve istikrarı memlekette tesis edecek şekilde, itimat telkin eder bir mahiyet arz edememesidir. Bulunduğumuz rejimin en büyük teminatını ve kuvvetini teşkil eden bu mevzuda Hükümet önümüzdeki bütçe devresinde memleketi muhtacolduğu huzura kavuşturmak için özlenen gayreti sarf etsin.

Bütün iddia ve ısrarlara rağmen, plâna geçiş yılı olarak kabul edilen 1962 yılı tatbikatı muvaffakıyetsiz netice vermiştir. 1963 yılı bütçesinin denklik bakımından arz ettiği güven vermiyen hüviyeti ve Konsorsiyum kanaliyle elde edilmesi umulan dış yardımların tam olarak tahakkuk etmeme istidadını göstermesi bizi 1963 yılı plân tatbikatında akıbeti hakkında da endişeye sevk etmektedir. Takibedilen vergi politikası memleketin iktisadi ve içtimai gerçeklerine aykırılık arz etmekte ve malî zaruretlerin baskısı altında derinliği olmıyan bir tedbir olarak çıkarılan zam kanunları ise iktisadi hayatımızda yapacağı tahripkâr tesirlerden başka umulanı da verecek bir mahiyet göstermemektedir.

Gelir tahminlerinde tam bir isabet yoktur. Bütçe hukuki hüviyetlerde denk bir bütçe hüviyetini arz etmemektedir. Tahminlerdeki isabetsizlik dolayısiyle büyük bir açık muhakkaktır. Dış yardım mevzuundaki temasların endişe uyandıran seyri de bu açığı daha da artıracak ve Hükümeti müşkül duruma sokacak bir istidat göstermektedir.

Bütün bu mülâhazalarla, Adalet Partisi Meclis Grupu olarak Hükümetin malî ve iktisadi politikasını isabetli bulmadığımızı ve 1963 malî yılı için hazırlanan bütçeyi de, memleket gerçeklerini tam bir şekilde kavrıyan ve ihtiyaçlarına cevap veren bir mahiyette görmediğimizi ve bu bakımdan da kırmızı oy kullanacağımızı arz ederiz, huzurunuzdan ayrılırken 1963 malî bütçesinin memlekete hayırlı olmasını bir defa daha belirtir, hepinizi hürmetle selâmlarım. (Alkışlar)

C. H. P. MECLİS GRUPU ADINA KEMAL SATIR (Elâzığ) — Sayın Başkan, sayın milletvekilleri,

Yüce Meclis, kesif ve sürekli bir çalışmadan sonra 1963 - 1964 malî yılı bütçe tasarıları üzerindeki görüşmelerini tamamlamak üzeredir.

Bugün oylarımızla karara bağlıyacağımız bütçe, yeni Anayasamızın bütünü ile yürürlüğe girdiği tarihten beri uygulanacak ikinci bütçe ve plânlı devrenin ilk bütçesidir.

Bu bakımdan, içinde bulunduğumuz geçiş devresinde, 1963 - 1964 malî yılı bütçeleri ve bunların uygulanması, hiç şüphesiz, büyük önem taşıyacaktır.

Böyle bir günde, hep bir arada geride bıraktığımız merhalelere bir göz atmak ve Türk toplumunun gelişme devresinin hangi noktasında bulunduğumuzu isabetle teşhis etmeye gayret etmekte fayda olsa gerektir.

Sayın milletvekilleri,

Türk milletinin mukadderatını elinde tutan Türkiye Büyük Millet Meclisi 9 Temmuz 1961 Anayasasının ona verdiği çift Meclisli yeni şekli ile 25 Ekim 1961 günü toplandığı ve böylelikle yeni Anayasanın bütünüyle yürürlüğe girdiği günden beri, memleketimizde demokratik parlömanter rejimi yerleştirme gayretleri, gün geçtikçe sağlam bir temele kavuşmaktadır.

Daha sonra uğradığı başarısızlık ne olursa olsun, yeni rejimin ilk Hükümetinin, bir Karma Hükümet olarak, birbiriyle asla bağdaşmaz ve uzlaşmaz sanılan iki siyasi partinin mümtaz şahsiyetlerinin bir araya gelerek kurmaya muvaffak oldukları bir topluluk olması ve bu topluluğun, kendi içindeki anlaşmazlıklar yüzünden değil, fakat, dışarıdan yapılan ve yanlış teşhislere dayanan devamlı müdahale-

ler sonucunda tarihe karışmış olması, aslında, Türk vatandaşlarının, karşılıklı olarak bir araya gelebileceklerini ve dâvaları serin kanlılıkla halletmeye koyulunca anlaşamıyacakları hiçbir hususun mevcudolmadığını göstermiş olan kıymetli bir deneme olmuştur.

Yarın bu geçiş devresinin tarihi yazıldığı zaman, Birinci İnönü Karma Hükümeti sayesinde, halk kütleleri içinde tahrik edilmiş karşı hislerin birbiriyle çatışmasının önlenmiş olduğu çok daha iyi belirecektir. Bu, demokratik rejimin yerleşmesi ve yürütülmesi bakımından büyük bir merhale olmuştur.

Bugün İkinci İnönü Hükümeti, yine karma bir Hükümet olarak değişik siyasi kuvvetlere dayanan partilerin halli çok zor memleket dâvaları üzerinde müşterek görüşlere varmak ve bu müşterek görüşleri sadakatla yürütmek çabasının eksik ve aksak taraflarına rağmen, çok daha başarılı örneklerini vermektedir. Geçmiş mücadelelerin acı hatıraları hafızaların derinliklerine doğru çökmeye başladıkça, bu müşterek gayretin daha da verimli olacağından ve işte asıl o zaman memleketimizin karşılaştığı gerçek dâvaları yakından incelemek, tartışmak ve bu dâvaların hal çarelerinin aslında bulunması zor olmıyan dar ve belli kapılardan geçtiğini anlamak, bu hal çarelerine sarılmak ve onlara beraberce ısınmak fırsatını bulacağız.

Bunun için, Karma Hükümetin ve onun T. B. M. M. içindeki kanatlarını teşkil eden siyasi parti gruplarının her konuda tam bir tesanüt içinde çalışması şarttır. Bu alanda, mevcut usullerimizi tamamlamak ve geliştirmek zorundayız. Vatandaş bunu bizden haklı olarak bekliyor.

Bu arada, iktidar partileri ile muhalefet partileri arasında demokratik rejimde vuku bulması tabiî olan çatışmaların normal ölçüleri aşmasını önlemek sağduyu sahibi idarecilerle beraber herbirimize düşen vazifeler olduğu muhakkaktır. Bu çatışmalardan sonra doğabilecek tabiî kırgınlıkları izale etmenin iktidar ve muhalefet partileri idarecilerinin geniş görüşlü ve itidalli çalışmaları ile mümkün olacağına inanıyoruz. Her milletvekilinin vazifesi, hangi safta bulunursa bulunsun, bu çalışmaları kolaylaştırmak olmalıdır.

Türk milleti, idare edilenlerle idare edenler arasındaki devamlı ilginin ancak ve ancak demokratik bir rejim içinde mevcudolabileceğini; halkın halk için halk tarafından idare edilmesinin ancak ve ancak onun arzularına ve eğilimlerine kulak vermek durumunda olan bir sistem sayesinde mümkün olabileceğini bilmektedir. İdare edenler, elbetteki halka yol göstermek durumundadırlar. Ancak, demokratik rejimde liderlik halkı anlamak ve halka anlatmak zaruretinde olan ve halkı inandırmakla her müspet şeyin yapılabileceğini bilen liderlik demektir.

Demokratik rejim, insan idrakine inanmanın rejimidir; karşılaşılan zorluklar ne olursa olsun, akıl ve bilgi yoliyle ergeç halkı ikna etmenin mümkün olacağına inanmanın rejimidir.

Demokrasi, halkı, halktan görünerek onun ilk anda kapılabileceği eğilimlerin yönünde olduğunu göstermek istiyerek, onu aldatarak idare etmek değildir. Demokrasi, akıl ve bilginin yenilmez ışığının bir geçici zaman için aldatılabilecek kütlelerin zihnini ergeç dolduracağına ve yalanın, karanlığın ve kötülüğün ergeç mağlûbedileceğine inanmanın rejimidir.

Sayın milletvekilleri,

Demokratik rejim demek, Devletin, kamu tüzel kişilerinin, kamu iktisadi teşebbüslerinin, kamu kurumu vasfındaki meslek kuruluşlarının ve hattâ kamu yararına çalışan derneklerin faaliyetlerinde sadece kamu menfaatini göz önünde tuttukları hukuk devleti düzeni demektir. Böyle bir düzende, siyasi partilerin, kendi menfaatlerini kamu menfaati imiş gibi göstermelerine ve kamu hizmetlilerini bu yolda istikametlendirmelerine imkân yoktur. Yeni Anayasamızın getirdiği teminatlı hukuk devleti sistemi, gerek kamu hizmetlerine ve memurlara, partizan emirlere karşı durma imkânlarını tanımış, gerek kendisini eski alışkanlıklarla partizan bir tutuma saptırmış olan kamu hizmeti görevlilerine karşı vatandaşa gerekli teminatı vermiştir.

Biz, C. H. P. olarak, partizan zihniyetle daima mücadele ettik; bugün de ediyoruz ve edeceğiz. Mesele insafla mütalâa edilirse gerekirse, ne birinci Karma Hükümetin, ne de şimdiki Hükümetin muhalefet partileri ve onların mensupları aleyhinde partizan emirler verdiği ve muhalefetten bu yolda gelmiş şikâyetleri

umursamadığı ve takipsiz bıraktığı asla iddia edilemez.

İdarenin kamu hizmetlerini mümkün mertebe vatandaşın ayağına götürücü bir zihniyet içinde çalışması, görevinin vatandaşı gütmek değil ona hizmet etmek olduğunu bilmesi ve ondan hizmet istemek hakkı olan vatandaşa bu hizmetleri güleryüzle arz etmesi, C. H. P. olarak daima takibedeceğimiz bir dâvadır.

Bu itibarla münferit ve istisnai vakalar halinde de olsa yer yer vukuu bulduğunu duyduğumuz vatandaşlara kötü muamele olaylarını Hükümetin dikkatle takibetmesini talebediyoruz.

Sayın milletvekilleri,

1963 yılı içinde demokratik rejimi yerleştirme çabalarımız devam edecektir. Bu çabalarımız iki zıt istikametten mukavemetle karşılaşmaktadır. Bunlardan bir tanesi millî irade mefhumunu akıl ve mantık dışı işleri dahi yapabilme kudreti olarak telâkki eden ve akıl ve mantık dışı iş yapınca kendi iradesini yerine getirme kudretini içinde hissedeceğini sanan; fakat, hakikatte, kendi zihniyetini topluluğun zihniyeti ile bir görme gafletine kapılan ve bu zihniyeti kalıplaştırmak suretiyle, serbest tartışma yolu ile halkın aydınlatılması gayretlerini körleştirmek istiyen bir siyasi cereyandır. Bu yanlış düşüncenin sahiplerine şunu hatırlatmak gerekir ki, her toplumda Devlet ve hukuk düzeninin bir meşruiyet temeli ve bu meşruiyet temeli üzerine kurulmuş Anayasada yer alan birtakım ilkeler, kurumlar ve usuller vardır. Millî irade; Anayasada gösterilen bu ilkeler, kurumlar ve usullerin dışına çıkılarak tezahür edemez.

Toplumun temel düzenini alt üst etmeden bu düzene karşı gelinemiyeceği gibi, Anayasanın tanıdığı hakları ve kurduğu müesseseleri kendi gayelerinin dışına çıkarak kullanmak veya dayandıkları meşruiyet temelinin aleyhine çevirmek mümkün olamaz.

Sayın milletvekilleri,

Bu memlekette geçmişin siyasi mücadelelerinin acı hatıralarının unutulması, ancak ve ancak, bunları unutmak mevkiinde olanların toplum düzeninin ve Anayasanın meşruiyet temelinin muhafaza edileceğine inanmaları ile mümkündür. Bu memlekette düşmanla iş birliği yapmış olanlar bile affedilmiştir. Fakat bunun sarsıntısız ve tehlikesiz yapılabilmiş olması ve hiçkimsenin bu olaya taşıdığından fazla önem vermemiş bulunması, her şeyden önce affedilen o kimselerin vaktiyle aleyhinde düşmanla iş birliği yaptıkları bağımsız Türk Cumhuriyetinin meşruluk temelinden hiçbir tahrike ve hiçbir sarsıntıya mâruz kalmayışı sayesinde olmuştur. Bizzat affedilecek olan o kişiler, kendilerini haksız ve Cumhuriyeti haklı görmenin şuuru ve nedameti içine girmemiş olsalardı, Cumhuriyetin onlara karşı şefkat ve atıfet göstermesi kendi kendisini inkâr etmekten başka hiçbir mânaya gelemezdi.

İşte, o zaman bu af, bütün bu şartlar gerçekleştiği içindir ki yapılabilmiş ve bu müsamahakârlığın azameti Cumhuriyete sadece şeref vermiştir.

Bunun için C. H. P. olarak açıkça talebediyoruz: 27 Mayıs 1960 Devriminin meşruluğu üzerinde yapılan tahrikler kesin olarak durdurulmalıdır. C. H. P. olarak Hükümetten Anayasanın meşruluk temelini koruyucu bütün mevzuatı harekete geçirmesini kesin olarak istiyoruz ve ilân ediyoruz ki; 27 Mayıs Devrimine karşı tahrikler ve bu Devrimin halk oyu ile Anayasada tescil edilmiş mâna ve gayesini saptırma uğraşmaları tam olarak sona ermeden, o Devrimi zaruri kılmış olan gayrimeşru iktidarın belli başlı sorumlularının af konusunu görüşmeyeceğiz. Bu tahrikler ve saptırma uğraşmaları devam ettiği müddetçe bu sorunluların affedilmesini C. H. P. olarak, 27 Mayıs 1960 Devriminin yani Anayasanın yeni Anayasa gereğince ve her Anayasa kaidesi gibi yasama, yürütme ve yargı organları kadar bütün kişileri ve bu arada siyasi partileri kesin olarak bağlıyan meşruluk temelinin inkârı olarak göreceğiz ve bunu asla kabul etmiyeceğiz.

Şunu çok iyi bilmek lâzımdır:

27 Mayıs Devrimine karşı olmak, o devrimin yıktığı gayrimeşru iktidar devrini özlemek demektir. O devri özlemek ise, düpedüz demokratik rejimin karşısında olmak demektir. Çünkü o devri özlemek; hâkim teminatını, mahkeme bağımsızlığını, toplantı hürriyetini, basın hürriyetini, ispat hakkını, sendika hürriyetini, muhalefetin emniyet içinde serbestçe çalışmak hakkını, kısacası, insan hak ve hürriyetlerine dayanan batılı anlamda demokratik rejimi istememek demektir.

Sayın milletvekilleri,

1963 yılının bir huzur ve ilerleme devri olması en geniş ölçüde sizlerin Anayasa hâkimiyetini kurmakta göstereceğiniz başarıya bağlıdır.

Anayasanın getirdiği haklardan istifade etmek ister ve ederken, onun meşruluk temelini zedelemeye kalkışmak, toplumun da, piyasanın da, fertlerin de her bakımdan huzura kavuşmasını ve eski siyasi mücadele yaralarının sarılmasını önliyen bir davranıştır.

Siz, sayın milletvekilleri, bu gayrisamimi davranışları önlerseniz, işte o zaman her dâva ile serinkanlılıkla uğraşmak imkânına milletçe kavuşmuş olacağız.

Sayın milletvekilleri,

Memleketimizde demokratik rejimin başarıya ulaşamıyacağı yolunda tahrikler yapanlara da, C. H. P. olarak şunu söylemek isteriz.

Türk halkı demokratik rejimi benimsemiştir. Bu rejimden ayrılmak kimsenin harcı ve haddi değildir. Nasıl ki, bu rejimin meşruluk temeli olan 27 Mayıs Devriminden ayrılmak da kimsenin harcı ve haddi değildir.

Bunun gibi, Türkiye'de demokrasi, Atatürk devrimlerine riayet edilmeden tasavvur dahi edilemez. Türkiye Cumhuriyeti, Atatürk devrimleri sayesinde Batı medeniyetine doğru yönelmiş lâik bir Cumhuriyettir. Atatürk devrimlerinin gayesi Türk toplumunu akılcı Batı medeniyeti seviyesine yükseltmektir. Bu istikamette hedefimize tam olarak varmak için geçireceğimiz mücadeleler olacaktır. Bu mücadelelerin varlığı ve mücadeleleri vermek zarureti aslında, Atatürk devrimlerinin gerilediğini değil tamamen aksine Türk toplumunun bünyesi içinde canlı ve zinde olarak yaşadığını ve yüceldiğini gösterir. Aynı zamanda bir Anayasa kuralı olan Atatürk devrimlerinin temel gayesinin akılcı Batı medeniyetine, Batının hayat tarzına ulaşmak olduğunu düşünürsek, demokratik rejimi Atatürk devrimlerinden ve Atatürk devrimlerini demokratik rejimden ayırmanın kabil olamıyacağını anlarız. İşte onun içindir ki, Atatürk devrimlerini inkâr eden bir demokrasiye Türkiye'de demokrasi diyebilmek mümkün değildir. Biz, Atatürk'ün kurduğu devrim partisi olarak bu konuda kendimizden emin ve müsterihiz.

Sayın milletvekilleri,

1963 - 1964 bütçesi ile birlikte plânlı kalkınma devresine girmiş bulunuyoruz.

1962 yılı memleketimiz bakımından, plânlı devreye geçiş safhasını teşkil etmiştir. Bu safhada rejimin intikal devrinin siyasi buhranlarına ve türlü tahriklere rağmen kamu sektörü yatırımlarının % 89 unun ve özel sektör yatırımlarının % 100 ünün gerçekleştirilmiş olması bir başarıdır. Bizden önce, plânlı bir ekonomik sistem uygulanmış olan memleketler, ilk tatbikat yıllarında bu başarıyı elde edememişlerdir.

1962 yılı, aynı zamanda, enflâsyoncu olmıyan bir gelişme yılı olmuş, durgunluk giderilmiş, iktisadi faaliyet hızlanmış, her sektörde istihsal ve ihracat büyük artışlar göstermiş ve halk kütlelerinin istihsal faaliyetleri, bir yandan, zirai mahsullerin değerlendirilmesi ve diğer yandan işçi ücretleri seviyesinde reel bir artışın kaydedilmesi sayesinde, enflâsyona sebebiyet verilmeksizin daha fazla kıymetlendirilmiştir.

Nihayet, 1962 yılı, modern anlamında ilk kalkınma plânının tamamlandığı yıl olmuştur.

C. H. P. olarak, birinci beş yıllık Kalkınma Plânının dayandığı % 7 kalkınma hızı hedefini ve bunun bütün icaplarını, Atatürk Devletçiliği anlayışına tamamen uygun düşen, doğmatik olmıyan karma ekonomi felsefesini, verebilme, tarım ve toprak, Devlet teşkilâtı ve personeli, kamu iktisadi teşebbüsleri ve toplum kalkınması alanlarındaki büyük reformları tamamiyle tasvibediyoruz. Türlü mesnetsiz ve samimiyetsiz görüşlerle bu plânı zedelemek istiyenlerin er geç hüsrana uğrıyacağına inancımız tamdır.

Kalkınma Plânının başarısı için gerekli iç finansman kaynaklarını bulmak bakımından Yüce Meclis Hükümete karşı anlayış ve yardım zihniyeti içinde hareket etmiştir. Az gelişmiş memleketlerde demokrasi olmaz diyenlerin dayanmak istedikleri asıl ümit, bu memleketlerde yasama Meclislerinin, bir yandan, hükümetlerden yatırım ve hizmet isterken; öte yandan bunları gerçekleştirmek için gerekli malî imkânlara tanımaması ümidi olmaktadır. Büyük halk kütlelerini sıkıntı içine atmaksızın kalkınma uğruna çocuklarımızın bizden çok daha mutlu olmaları gibi asil bir gaye uğruna milletçe taşımak zorunda olduğumuz fedakârlık yükünü

omuzlarımıza almış olmak, iktisadi bakımdan da siyasi bakımdan da azımsanacak bir başarı değildir. Bu başarı sayesindedir ki, dost ve müttefiklerimizin güveni bizimle beraber olmuş ve plânın ilk yılının dış finansmanı şimdiden geniş ölçüde sağlanmıştır.

Bu da, milletçe sevinmemiz gereken bir olaydır.

Sayın milletvekilleri,

Plânlı devrede de nihai başarımız, her şeyden önce bâzı temel bünye reformlarını hızla gerçekleştirmemize bağlıdır.

Vergi reformu alanında vergi sistemimizi sosyal adalet icaplarına daha çok uygun düşen ve kendi kendini kontrol eden bir sistem halinde ve mahallî toplum kalkınması programlarının başarısını sağlıyacak bir şekilde geliştirmek zorundayız. Bu reformu kısa zamanda tamamlarsak kamu harcamaları ve yatırım siyaseti ile bir arada mütalâa edilince, vergi sisteminin millî gelirin büyük kısmını köyde ve kentte geniş halk kütlelerinin yararı için yeniden dağıtmaya hizmet ettiği ve bu bakımdan az gelirli büyük kütleler için asla bir yük teşkil etmediği daha iyi anlaşılacak ve bu vatanın yüksek menfaatlerini zerrece dikkate almaksızın yapıldığını üzüntü ile gördüğümüz bilgisiz ve sorumsuz istismarlar kendiliğinden sönmeye mahkûm olacaktır.

C. H. P. olarak, modern anlamında bir tarım reformunun ayrılmaz bir parçasını teşkil etmesi gereken Toprak Reformu Kanunu tasarısının bir an önce Yüce Meclise sevk edilmesini talebediyoruz. Yüce Meclisin vereceği kısa tatilden döner dönmez el atması gereken ilk büyük mesele işçi ve iş veren münasebetleri alanında köklü reformlar getiren ve toplumun olduğu kadar işçinin ve iş verenin de hak ve menfaatlarını bağdaştırmak suretiyle koruyan Sendikalar Kanunu ile, Toplu İş Sözleşmesi, Grev ve Lokavt Kanununu çıkarmak olacaktır. Bunları takiben yeni İş kanunu tasarısı ile sosyal sigortalardaki ıslahata dair tasarıların Meclise sevk edilmesini bekliyoruz.

Tatilden sonra komisyonda bulunan İktisadi Devlet Teşekkülleri reformuna dair tasarının küçük ticaret ve sanayi sektörünün düzenlenmesi bakımından büyük önemi olan Esnaf ve küçük sanatkârlar Kanununun çıkarılması zaruretine inanıyoruz.

Devlet personel ve ücret sistemini ıslah eden tasarıların da gelecek malî yıldan önce kanunlaşacak şekilde Yüce Meclise sevk edilmesini istemekteyiz.

Bütün bu reformlar bakımından C. H. P. nin görüşü, plân hedefleri ve stratejisi adlı kararnamede birinci 5 Yıllık Kalkınma Plânında ve 1963 yılı plân uygulaması programında yer alan anlayıştan tamamen farksızdır. Bu itibarla, 1963 yılı programında yer alan bütün hususların bu yasama yılı içinde gerçekleşmesi için her türlü hizmete C. H. P. Grupu olarak hazırız.

Sayın Milletvekilleri,

Önümüzdeki devrede halletmemiz gereken meseleler bunlardır. Biz, C. H. P. Grupu olarak, bu büyük dâvaları halletmekte bize düşen görev ve sorumluluk payını fazlasiyle taşımaya seve seve razıyız. Bunu bilerek Yüce Meclise, bu dâvaların halli için gerçekleştirilmesini zaruri gördüğümüz şartların neler olduğunu da hulûs ile arz ettik.

C. H. P. olarak, türlü hücumlar ve tarizler karşısında 25 Ekim 1961 den bugüne kadar görevimizi kendi kendimize sadakatten ve inandığımız prensiplerden ayrılmadan yerine getirmiş olmanın vicdan huzuru içindeyiz.

Bundan sonra da böyle olacağız.

Sayın Başkan, sayın milletvekilleri,

1963 malî yılı bütçeleri C. H. P. nin güven oyu ile desteklediği İkinci Karma Hükümetin programının ve Birinci 5 Yıllık Kalkınma Plânının gerçekleşmesinde müsbet bir rol oynıyacaktır. Bu sebepledir ki, C. H. P. Grupu olarak bu tasarılara müspet oy kullanacağımızı arz eder ve Yüce Meclisi derin saygı hisleriyle selâmlarım. (Koalisyon kanadı milletvekillerinden sürekli alkışlar)

BAŞKAN — Millet Partisi Meclis Grupu adına Sayın Zekâi Dorman.

MİLLET PARTİSİ MECLİS GRUPU ADINA ÖMER ZEKÂİ DORMAN (İstanbul) — Muhterem Başkan, muhterem arkadaşlar;

Gerek bütçe ve gerekse Hükümetin umumi tutumu ile alâkalı tenkidlerimize ya hiç cevap verilmemiş veyahutta verilen cevaplar tatmin edici olmamıştır.

Bütçenin tümü, Hükümetin umumi tutumu ve memleketin içinde bulunduğu şartlar üzerindeki görüşlerimizi evvelâ tafsilâtı ile

ifade ettiğimiz için bunları tekrarda fayda görmüyor ve bu görüşlerimizi muhafaza ediyoruz.

İstikbal hakkındaki endişelerimizi dağıtacak bir davranışına şahidolmadığımız, bütün ikazlara rağmen intibahtan uzak bulduğumuz partizanlığı bizzat kendi bünyesinde dahi kaldıramıyan ve hayati ehemmiyette bulunan mevzularla alâkalı açıklama temennilerimizi cevapsız bırakan Hükümete itimatsızlığımız devam etmektedir. (Muhalefet milletvekillerinden alkışlar.)

Bu itibarla Millet Partisi Meclis Grupu, bütçeye kırmızı oy verecektir. (M. P. ve A. P. milletvekillerinden alkışlar.)

Buna rağmen bütçenin milletimiz için hayırlı, uğurlu olmasını ve 1963 yılının memlekete özlediğimiz huzuru, kardeşlik, birlik ve beraberlik duygularını getirmesini temenni eder, hepinizi saygıyla selâmlarız. (Alkışlar)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, şimdi şahısları adına söz istiyen arkadaşlardan ikisine sırasiyle söz vereceğim. İlk sırada Sayın Kasım Gülek. Lehte mi, aleyhte mi efendim?

KASIM GÜLEK (Adana) — Lehte. (Alkışlar)

BAŞKAN — Buyurun.

KASIM GÜLEK (Adana) — Sayın arkadaşlarım; sade malî muvazene değil, aynı zamanda memleketin gidişininin umumi bir görüşü demek olan bütçe konuşmaları bitti. İktidar da, muhalefet te iyi niyetle, sâmimiyetle bir iyi bütçe meydana getirme gayreti gösterdi.

Ben huzurunuza, ne bütçeyi methetmek, ne de evvelsi günü, dünü ve bugünü tenkidetmek, yermek niyetiyle değil, bir çeyrek asra yakın memleket hizmeti için Mecliste bulunan bir arkadaşınız olarak, samimî hislerimi huzurunuzda ifade etmek için geldim.

Muhterem arkadaşlarım; evvelâ bütçenin bu seneki görüşülüşü ve bütçe görüşmeleri hakkında birkaç söz söyliyeceğim.

Cumhuriyet tarihimizin en kabarık bütçesi önümüzde; plânlı devre bütçesi önümüzde. Elbette ki, her milletvekili bununla çok yakından ilgili. Ama, hemen itiraf edelim ki, milletvekilleri bütçe dolayısiyle yapmaları lâzımgelen, bütçe dolayısiyle yapmağa hakları olan murakabe vazifesini tamamiyle yapabilmiş değillerdir. Bir kere zaman yok... Bayrama da yetişmesi lâzımgelen bütçe konuşmalarında, zaman o kadar kısılmıştır ki gruplar ancak evvelâ 20 şer dakika, sonra 15 şer dakika, milletvekilleri ise 5 er dakika konuşabilmişlerdir. Dört grup konuşur, 2 milletvekili arkasından konuşur ve derhal yeterlik gelir, milletvekillerinin çoğunluğu, vazifesi olan, hakları olan bütçe tenkidini ve murakabenin bu sistem içerisinde yapma imkânını bulamamaktadırlar.

Muhterem arkadaşlarım, millvetekillerinin bütün bir yıl çalışmaları arasında bütçe çalışmasının hususi bir yeri vardır. Bütçe müzakereleri memleketin hem umumi muvazenesinin, hem de memleketin umumi meselesinin görüşüldüğü bir yerdir. Milletvekilleri burada vazife yapabilme zorundadır ve yaptığı bu vazifeyi de millete duyurabilmek zorundadır.

Milletvekillerinin buradaki görüşleri, bütün bu zorluğa rağmen, ne kadar yapabiliyorsa, bunların millete duyurulması; ya radyonun kaprisine ya da gazetelerin insafına kalmıştır. Halbuki milletvekili bütün söylediklerini millete duyurabilmelidir. Bunun çıkarı da, zabıtların gayet iyi ve süratle tutulabilmesi ve süratle neşredilebilmesidir. Dünyanın demokrasi ile idare edilen memleketlerinde milletvekilleri bunu itina ile yaparlar. Burada çalışan stenoğraf arkadaşlarımız çok zor şartlar altında çalışıyorlar. Hakikaten kendilerine müteşekkirim; ağır bir vazife görmektedirler. Bunları gerekli cihazlarla teçhiz etmek zorundayız. Kendilerine modern makinalar verilmeli. Zabıt kolay tutulabilsin ve süratle neşredilebilsin. Burada konuşmanın ertesi günü veya daha ertesi günü zabıt çıkmalı ve milletvekili bunu alıp seçmenine gönderebilmelidir. «Benim milletvekilim Mecliste nasıl çalışıyor» diye düşünen seçmen, ancak bu suretle takibedebilir. Milletvekilinin bunları görmek ve bunu belirtmek hakkıdır.

Muhterem arkadaşlarım, burada vazife gören milletvekilleri Meclisin varlığı, Meclisin haysiyeti, Meclisin itibariyle birlikte kendisini vazifeli görmek zorundadır. Millet ne kadar milletvekili Mecliste vazife görüyor intıbaında ise,

onu görür, takibedebilirse Meclis o kadar itibar görür. Eğer, bu sistem devam edecek ise ya malî sene bir ay öteye götürülmeli ve bütçe daha rahat konuşulmalı veya bütçenin daha evvel Meclise gelmesi sağlanmalıdır. Hakikatte bütçe konuşmaları üslûbunun ıslahatında zaruret vardır. Bu şekilde, şimdi konuşulmakta olan şekilde bütçe faydalı olmamaktadır. Bütçenin tümü üzerinde, esasları üzerinde daha rahat konuşabilmeli ve bütçenin tatbikatı üzerinde de Meclisin daha fazla murakabe imkânı olmalıdır. Başka memleketlerin bütçe müzakereleri ve bütçe tatbikatı üzerinde esaslı bir etüt yaptırılmasını ve Meclisimizde bütçe müzakerelerinin ve bütçe tatbikatının bir ıslahı yoluna gidilmesinin zaruri olduğu kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, demokrasinin temeli daima Millet Meclisidir. Millet Meclisinde, milletin meseleleri nasıl ele alınıyor, nasıl ciddiyetle münakaşa ve müzakere ediliyorsa, demokrasi usulüyle idare edilen memleketlerde, demokrasi o kadar sağlam temellere dayanıyor demektir. İktidar ve muhalefet münasebetlerinin Mecliste nasıl gittiğini millet yakından elbette takibediyor. Muhalefetin vazifesi tenkiddir, tenkid vazifesini yapacakttır.

Muhalefet biraz da hırçın olur. Biz de muhalefetimiz zamanında hırçınlık ettik. (Sol ve sağ taraftan alkışlar, bravo sesleri) Ama, muhalefetin hırçınlığın sınırını iyi ayarlaması lâzımdır. Biz, muhalefet günümüzde bunu ayarlamasını bildik. (Orta sıralardan, alkışlar, bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım; buna karşılık iktidar bazan sınırı da aşarak, muhalefet yapar. Muhalefetin hırçın olmasını kabul etmek lâzımdır. İktidarın buna karşı çok geniş yürekli olması lâzımdır. Vazifesidir, geniş yürekli olmak! İktidar bilecektir ki, muhalefet bazan da insafsız tenkidler yapar. İnsafsız olmamaya gayret edecektir ama, iktidara düşen vazife, daha geniş yürekli daha anlayışlı olmaktır. Alıngan, sinirli olmıyacak iktidar! Çelikten sinirleri olacak, sinirlerini ona göre kullanacak ve hâdiseleri güler yüzle karşılıyacak.

Muhterem arkadaşlarım; Mecliste, muhalefet - iktidar münasebetleri, dolayısiyle hırçınlık ve bazan da kavga bize mahsus değildir. Dünyanın birçok parlâmentolarında bu olur. Ben, demokrasi usuliyle idare edilen memleketlerin en eskisi ve bu hususta daima diğer memleketlere misal olmuş İngiliz Parlâmentosunda, 1949 yılında, Büyük Millet Meclisini temsilen giden bir heyette, bu işi oradaki mebuslarla bir umumi toplantıda konuştuk. Dediler ki, İngiliz Meclisi şimdi hepinize misal gibi görünüyor ama, bilirsiniz ki, biz de çok uzak olmıyan zamanlara kadar burada çok kavga ve gürültü ederdik, birbirimize çok ağır sözler de söylerdik. Bunun çıkarını şöyle bulduk dediler : «Kaide koyduk, mebuslar birbirlerine ancak çok sayın meslekdaşım, falan yerin mebusu diye hitabedeceklerdir. İçtüzüğe bunu koyduk. Başka türlü, bu şekilde hitabetmeden söze başlıyamıyacaklardır. İnsan bir kere karşısındakine çok sayın arkadaşım falan yerin milletvekili diye söze başladıktan sonra sözün gerisi o kadar ağır gelmiyor» dediler. (Gülüşmeler)

Muhterem arkadaşlarım;

Bu yolda muhalefetin ve iktidarın her ikisine de düşen vazifeler vardır. Hepsinin üzerinde Meclisin itibarı, Meclisin millet nazarında itibarı, temel meselelerimizden biridir. Bunu elbette hepimiz kollamak zorundayız.

Aziz arkadaşlarım;

Bu yılın kalkınma bütçesine geliyorum : Kalkınma, memleketimiz için bir zaruret... Birçok bakımlardan nüfusumuz mütemadiyen artıyor. Bunu önlemek için plânlı yoldan gitmekten başka yol yoktur. Dünyanın da gittiği yol budur. Plân lâzım ve plânlı yoldan gideceğiz. Ancak çok dikkatli olmamız lâzımdır. Plânı iyi yapmazsak, plânı iyi tatbik edemezsek plân zarar görür. Yarın millete «plân plân» dedik; bu kadar inandık, bu kadar itimat bağladık, fakat ondan da bir şey çıkmadı. Bunu dedirtmemek lâzımdır. Plânı bu memleketin mühim bir eseri olarak, başarısı olarak ele almak ve başrabilmek için elimizden geleni yapmak zorundayız. Takatimiz meydanda. Biz bu takatimizin ne olduğunu, bu plânı ne kadar götürebiliriz, bunun üzerinde iyi duralım. Belki umduğumuz gibi % 7 yi bulamıyacağızdır. Zaten ilk tatbik senesine buna varabileceğimizi Hükümette tahmin bulamıyacağımız muhtemel. Fakat realist görüşle, neye varabileceğimizi açık olarak ifade etmekte fayda mülâhaza ederim. Gayemiz bu ama, imkânlarımız da önümüzde. Bu imkânlarımıza rağmen, biz buna

varabiliriz, iddiasında bulunmak plân fikrine zararlı olabilir. Çok itinalı olmak lâzım.

Bununla çok yakından ilgili İktisadi Devlet Teşekküllerinin İdaresi.

Muhterem arkadaşlarım; plânın hulâsası şudur : Hususi sektörde birtakım yatırımlar yapılacak. Onun pek fazla olacağını hiç birimiz beklemiyoruz. Asıl mühim olan, devlet sektöründeki yatırımlardır. Devlet sektöründeki yatırımların hulâsası yeni birtakım devlet fabrikası kurulacak demektir. Devlet fabrikalarının mevcutları nasıl işliyor iyice bakalım, bundan sonra gelecekler nasıl olacak, bize bir fikir verebilir.

Hayale kapılmıyalım! Devlet fabrikaları iyi işlemiyor. İşlemez de... Dünyanın her yerinde devlet fabrikalarının hususiyeti budur. Ama mecburuz bunun hühim bir kısmını devlet sektörü yolu ile başarmaya. Bu bakımdan, İktisadi Devlet Teşekküllerinin idaresi, gidişi hakkında ıslahat, birinci derecede önemli meselelerimizdendir. Bunların mümkün olduğu kadar hususi fabrikalara benzer şekilde idaresinde, onlar gibi rasyonel idaresinde büyük fayda vardır. Bunun dışında mümkün olduğu kadar hususi sektörü teşvik etmekte, ona imkân ve vasıta sağlamakta büyük faydalar olduğu muhakkaktır. Devlet fabrikalarından, İktisadi Devlet Teşekküllerinden bir kısmının halka mal edilmesinde fayda mülâhaza etmekteyim. Bunun en yakın misalini Almanya'da gördük. Almanlar ellerindeki en büyük otomobil fabrikasını, Volks Wagen fabrikasını halklaştırdılar. Halka devrettiler. Birtakım tedbirler aldılar. Hiçbir vakit, hiç kimsenin eline 10 hisse senedinden fazla alamıyacak dediler, kimse bu fabrikanın hisse senetlerini toplıyarak, hâkimiyet tesis edemiyecek dediler. Bunları halka mal ettiler ve fabrikanın gidişinde yenilikler istedi. Zaten iyi işliyen o fabrikayı bir kat daha iyi işler bir hale getirdiler.

Muhterem arkadaşlarım; plânın yürümesinde son derece mühim diğer bir nokta; plânı halka benimsetmektir. Bunun propagandasını yapmak lâzımdır, her bakımdan. Samimi olarak, inanarak halka benimsetme yoluna gitmek lâzımdır. Bu propaganda, izah yolunda Türk milleti en ileri gelen memleketlerden biri değildir. Biz kendimizi dünyaya tanıtamamışızdır, meselelerimizi iyi belirtememişizdir. Burada da bu plân fikrini, plânın gidişini halka kâfi derecede anlatabildiğimiz kanaatinde değilim. Bu mühim meseledir. Halk bu kadar iyi anlar ve benimserse, plân da o nisbette iyi tatbik edilebilir. Halk ne kadar bu plânımdır, benim için yapılmıştır, benim ilerlemem, benim refahım için yapılmıştır kanaatine varırsa plânın yürümesi için o da candan çalışır. Başka türlü plân muvaffak olamaz. Milletçe gayret! Plânın tahakkuku kolay iş değildir. Kalkınma ağır külfetleri icabettirir. Herkes takatince buna katılacaktır. Ama herkes takatince! Halk kütlesi esasen fakir ve imkânları olmıyan bir kütledir ve maddeten buna katılamaz. Buna katılabilecek olanlar, en son hadlerine kadar katılmak zorundadırlar. Bu yolda alınmış tedbirler oldu ve olacaktır. Ziraat Vergisi bu yolda alınmış tedbirlerden biridir, yerindedir, doğrudur. Ziraat elbette vergiye katılacaktır. Verebilecek ziraat verecektir; çok az arazisi olan, geliri kendi ailesini geçindirebilen çiftçiden bu vergiyi elbette alamazdık; bunu düşünmüyoruz. Ama imkânı olan elbette verecektir. Bâzı arkadaşlarım burada ziraat vergisi konuşulurken sadece bu verginin usulüne itiraz ettiler. O usulü daha iyi bir şekle koymak kabil olsaydı daha fazla varidat elde etmemiz de mümkündü.

Plân tatbik edilirken sosyal adalet daima göz önünde tutulacaktır. Temel budur. Plân, kalkınma, her şeyden evvel milletin çoğunluğu, büyük halk kitlesi içindir. Onların kalkınması içindir.

Muhterem arkadaşlarım; plânın...

BAŞKAN — Vaktiniz dolmuştur, lûtfen toparlayınız.

KASIM GÜLEK (Devamla) — Burada tahdit olmamak lâzımgelir, sayın Başkanım.

BAŞKAN — Müsaade ederseniz oya sunacağım. Muhterem arkadaşlar, bütçenin tümü üzerinde şahısları adına söz istiyen arkadaşlara zamanla mukayyedolmaksızın söz verilmesi hususunu kabul edenler lûtfen işaret buyursun... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Buyurun, efendim.

KASIM GÜLEK (Devamla) — Teşekkür ederim, efendim.

Muhterem arkadaşlar, yine plânın muvaffak olabilmesi için dinamik, yol gösterici ileri hareketler, hamleler lâzımdır. Bunlar olmadıkça plân

muvaffak olamaz. Türkiye'de plânın muvaffak olması için iç gayret mühim rol oynar. Fakat, dış yardım birinci derecede rol oynar.

Aziz arkadaşlarım, dış yardım konusunda bizim millî geleneğimiz; iktidarın ve muhalefetin dış yardımlar konusunda, birlik olmasıdır. İktidar da, muhalefet de, ister ki, dostlarımızdan, dünyanın başka taraflarından, Türkiye'ye mümkün olduğu kadar fazla yardım gelsin. Bunda şüphesiz iktidarla muhalefet arasında zerre kadar fikir ayrılığı olamaz. Hepimiz isteriz, dostlarımız bize kalkınmamızda daha fazla yardım etsinler, dış yardımlardan mümkün olduğu kadar istifade edelim. Mühim miktarda dış yardım aldık, fakat, bu yardımın kâfi olmadığına inanıyorum.

Samimî kanaatim şudur ki, düşünmek zorundayız, daha fazla yardım almak, daha fazla yardım sağlamak mümkün müdür? Bu, iktidar ve muhalefetin beraberce düşünmesi icabeden bir meseledir.

Aziz arkadaşlarım; Türkiye, şüphesiz ki, şimdiye kadar olduğundan daha fazla yardıma lâyıktır. Bunu iyi anlatabilmek lâzımdır. Açıkça ifade edelim; yapılan yardım sadece iktisadi yardım değildir. Yardımın temeli, kim ne derse desin, iktisadi olduğu kadar, siyasidir. Türkiye'ye yardım, Türkiye'nin iktisadi kalkınması içindir. İktisadi meseleler incelenir, bakılır, görülür. Ama bunlar kadar ve bunlardan daha fazla siyasi bakımdan Türkiye yardım alır ve almalıdır. Daha fazlasını almak, meselelerimizi daha iyi anlatabilmekle kabildir, ve bunun kabil olduğuna inanıyorum.

Muhterm arkadaşlarım;

Dünyada artık, eski usullerle, sadece Devletin resmî kanallariyle müracaat ederek, ne yardım sağlanması mümkün, ne de yerindedir... Şimdi, daha ziyade devlet adamları karşıkarşıya gelerek, meselelerini açıkça konuşarak bu büyük meseleleri hallediyorlar, büyük yardımları sağlıyorlar. Gönül arzu ederdi ki, bizim de Devlet Başkanımız, Başbakanımız bu meselelerde doğrudan doğruya bize yardım edecek memleketlerin en ileri gelenleri ile temas edebilsinler, etsinler ve daha fazla yardım sağlama yollarını arasınlar.

Aziz arkadaşlarım, dış yardım, dış politika ile gayet yakından ilgilidir. Dış politikamızda da iktidar ve muhalefet olarak ana fikirlerde ihtilâfımız yoktur. Türkiye'nin bu da çok güzel bir geleneğidir, bize dünyada büyük itibar kazandırmaktadır.

Türkiye'den bahsedilirken; Türkiye güvenilir bir millettir, derler. Müttefiklerimiz aralarında bulunduğumuz zamanlarda sadece resmî beyanları değil, hususi beyanlarında da «Türkler, güvenilir insanlardır, Türkiye güvenilir müttefiktir» derler. Bu bir millet için, övünülecek büyük bir vasıftır ve aynı zamanda büyük bir sermayedir. Sayın arkadaşlarım.

Biz, Atatürk'ün kurduğu dış politika temeline hep beraber devam ediyoruz : Yurtta sulh, cihanda sulh! İktidar, muhalefet, Birleşmiş Milletlere, NATO'ya, CENTO'ya, Avrupa Konseyine bağlılıkta beraberiz. İttifaklarımıza bağlıyız.

Muhterem arkadaşlarım; savunmamızı ittifaklarımız sınırları içinde tertiplemekte ve ayarlamaktayız. Bu konuda, memleketimizdeki sabit füzeler kalkıp, bu müdafaa sistemi Polaris füzelerine geçtiği vakit bunu tabiî karşıladık. Polaris füzeleri, teknik bakımdan bir ilerlemedir ve bu sabit füzelerin yerini alacak. Ama bu işte en yakın alâkalı, müttefikimiz Amerika Birlişik Devletlerine biz elbette haklı olarak, «Bütün müdafaa sistemimizi yeni bir yola götürüyoruz, imkân arayınız, bu polaris denizaltı gemilerinden bir tanesini bize veriniz» diyebiliriz. Türkiye bu imkânı sağlıyabilirse iyi olur... Bunu istemek hakkımızdır, bu imkân sağlanırsa elbette ileri bir adım atmış oluruz.

Aziz arkadaşlar;

Dış politikamızın aktif olmasında büyük menfaat vardır. Yalnız Türkiye için değil, müttefiklerimiz için de. Çünkü, Türkiye, büyük bir imparatorluktan gelme bir devlet. Orta - Doğunun, uzun asırlar, bugün müstakil memleketleriyle aynı imparatorluk sınırı içinde beraber yaşadık. Bu memleketleri en yakından bilmemiz lâzımgelir. Bu memleketler hakkında güdülecek politikayı müttefiklerimizden fazla bizim bilmemiz lâzımgelir. Bu bakımdan müttefiklerimize bu yolda fikir vermek, aydınlık vermek yol göstermek bize düşer. Bu yolda müttefiklerimiz bizden bunu beklemektedir de.» Şimal komşumuzla uzun asırlar en yakın münasebette olmuş memleketlerden birisiyiz. Müttefiklerimiz, dostlarımız haklı olarak bizden bekliyorlar, bu memleketle münasebetin yakınlığı tabiîdir, iyi bilmeniz lâzımgelir. Bu da Or-

ta - Doğu politikasında, Rusya politikasında sadece dostlarımızı takibetmek değil, onlara yardımcı olmak yol göstermek mecburiyetindesiniz derler. Bu yolda yapacağımız işler çok. Bunları önemle ele almak ve aksi bir dış politika takibetmekte, hem kendimiz, hem de müttefiklerimiz için fayda var.

Aziz arkadaşlarım yine dış politika konusunda Birleşen Avrupa'da Türkiye'nin rolü üzerinde, ne kadar dursak yeridir. Biz savunma sistemimizi NATO ya bağladık. Politika sistemimizi de, Birleşmekte olan Avrupa'yı düşünerek ayarlamak zorundayız. Avrupa, süratle bir birleşik devletler olmak yolundadır. Birleşen bu Avrupa'da Türkiye'nin yeri vardır. Tabiî bir Avrupa Devlet olan Türkiye, Birleşik Avrupa'da yerini elbette alacaktır. Bu birleşme evvelâ Ortak Pazarla gidiyor. Evvelâ bir iktisadi birleşme var. Bunun da ilk adımını Türkiye atmak zorundadır. Yanıbaşımızda Yunanistan'ın elde ettiği kabarımı elde ederek Ortak Pazara girmek bizim için asgari bir zarurettir. Yunanistan kadarını elde edemezsek muvaffakiyetsizlik var demektir. İktisadi bakımdan ve politik bakımdan gireceğimiz Avrupa Birliğinde Türkiye kendisine, müttefiklerine ve dostlarına büyük bir kıymet olacaktır.

Muhterem arkadaşlarım, kendi meselelerimizde, kendi ilerlememizde bütün devlet makinasının bir reforma ihtiyacı olduğu gayet aşikârdır. Merhum Başvekil Refik Saydam Büyük Millet Meclisinde bir vesile ile bizim Devlet idaremizin A dan Z ye kadar ıslaha muhtacolduğunu ifade etmişti. Bu zaruret bugün de mevcuttur. Türk Devleti bugün de A dan Z ye kadar hakikaten bir reorganizasyon ihtiyacındadır. Biz bu reorganizasyona muhtacız. Yalnız biz değil, dünyanın en ileri devletlerinden biri olan Amerika bunu hissetmiş ve bir müddet evvel Devlet idaresinin yeniden ıslahı için eski Cumhurbaşkanlarından Eisen Hoower'in başkanlığında bir komisyon kurmuştu. Devlet idaresinin baştan aşağı ıslahı için bu komisyon gayet tafsilâtlı bir rapor yazdı ve Amerika Devleti bu rapora göre ıslah edildi.

Muhterem arkadaşlarım, görüş şu oldu: Devlet rasyonel işlemek zorundadır. Nasıl bir iş, bir fabrika rasyonel bir şekilde işlerse, aynı zihniyetle iyi işliyen bir idare tesis etmek lâzımdır. İşte bu görüşle yapılan ıslahat Amerika'da büyük yenilikler meydana geldi.

Biz, Devletin umumi ıslahı yolunda değilse bile birçok sahaların ıslahı yolunda çok uzmanlar getirdik. Bu uzmanların raporlarının çoğu raflarda unutulmuştur. Hükümetten temenni ederiz, günün birinde, şimdiye kadar Devletin muhtelif şubelerinin ıslahı için getirilmiş mütehassısların verdikleri raporlar toparlansın ve bir kitap halinde neşredilsin. Bunu milletvekillerinin okumalarında büyük fayda olacaktır. Şimdiye kadar bu ıslahat için neler yapılmış ve ne kadar ileri gidilmiş? Bu ıslahatta Devlet memurlarının ıslahı elbette son derece mühim bir yer almalıdır. Personel Kanunu ve personel idaresi ile buna doğru bir adım atıldı. Bu son derece önemli bir konu üzerinde bir iki kelime söylememe müsadenizi rica ederim. Bütçenin en ağır kısmını teşkil eden, en büyük masrafını teşkil eden personel masrafı, elbette o bölümün ıslahını icabettirir.

Aziz arkadaşlarım, kabili inkâr değildir ki, bugün terfih edemediğimiz fazla memur istihdam ediyoruz. Sayısını azaltmak güçtür, bu sosyal bir dâvadır, memuru atamazsınız. Ama ıslah yoluna gitmek, terfih edebildiği iyi memuru çalıştırmak da Hükümetin başta gelen vazifesidir. Bunun üzerinde çok duruldu, ben bir iki kelime ilâve ediyorum.

Aziz arkadaşlarım, millete, yapmakta olduğumuzu iyi belirtmek ve milleti mahremi esrarımız yapmak, ilerlemede birinci derecede âmil olacaktır. Millete çalışmamızı benimsetmek millete yaptığımız işleri iyi anlatmak ve her şeyi samimiyetle doğru söylediğimizi millete inandırmak. Devlet yaptığı her işte yüzde yüz muvaffak olamaz. Dünyanın hiçbir yerinde, hiçbir hükümet her tuttuğunu koparamaz. Bunu da millete açıkça söylemekte zerre kadar mahzur yoktur. Gönlümüz çok isterdi ki, biz kalkınma hamlemizi yaparken dışardan daha fazla yardım sağlıyabilelim. Açıkça söyliyebilelim, «Biz daha fazlasını umuyorduk, fakat elde ettiğimiz budur.» Bunda katiyen mahzur yok. Bilâkis, millet burada samimiyet görür, bize inanır ve yapılanı daha fazla kıymetlendirmeyi kendisine vazife bilir.

Muhterem arkadaşlarım, aynı surette Ortak Pazara gireceğiz. Ortak Pazara girmenin güç-

lüklerini millete açıkça söyliyelim. Millet bunu anlamıyacak millet değildir.

Hiç kimse ve hiçbir memleket hemen giremez ve girmemiştir. Önümüzde İngiltere'nin, misali var, girmek istedi, ama giremedi. Bu da ayıp değildir.

Aziz arkadaşlarım, memleketimizde politika sahasında elbette zorluklarımız var. Koalisyon idaresi zor bir idare tarzıdır. Nispî temsil ile, koalisyonla idare eden memleketler bunun zorluklarını çekmektedirler, bunu görüyorlar. Bunun zorluklarını ve olduğunu daha evvel bizler de görmüştük. Ama buna girdik, girdikten sonra da bu zorluklara katlanacağız. İktidarda olsun, muhalefette olsun partiler kendi içlerinde gereken ıslahatı yapmak zorundadırlar. Koalisyonla idare edilen memleket partileri olarak çalışmak zorundadırlar. Belki iktidar partileri kendilerinin bundan sonraki hükümetlerde gelecek arkadaşlarını hazırlama yolunda tedbir alırlarsa faydalı olur. Belki de muhalefet partileri yarın iktidara geldikleri vakit muayyen sahalarda hangi arkadaşları çalıştıracaklardır. Bunun için bâzı memleketlerde olduğu gibi, bir gölge Hükümet teşkilinde fayda görebilirler Bu suretle hazırlık, bu suretle memleket meselelerini muayyen şahıslara ve gruplara vererek hazırlamakta memleket için büyük fayda olduğu kanaatindeyim.

Muhterem arkadaşlarım, çok defa politikadan kötü bir işmiş, âdi bir işmiş gibi bahsediliyor. Katiyen böyle değildir. Politika, millî bir vazifedir, zor bir vazifedir ve nankör bir vazifedir. Politikaya giren bunu, bir vatan vazifesi, bir askerlik vazifesi gibi yapmak, öyle görmek zorundadır. Politika zor hizmettir, nankör, fakat şerefli hizmettir. (Alkışlar.)

Çok defa dünyanın ileri memleketlerinde de kıymetli insanlar politikaya girmemişlerdir. «aman neyime lâzım, politikaya girmiyeyim, bulaşmasın» demişlerdir. Fakat zaman gelmiş, bunun yanlış olduğu ve memleket için zararlı olduğu anlaşılmıştır. Bunun en güzel misalini yakın tarihlerde Amerika'da görebiliriz :

Roosvelt'in Cumhurbaşkanlığına kadar Amerika'da, «politika çirkeftir, girmem» derler ve ancak muayyen bir sınıfın, muayyen insanları politikaya girerdi. Roosvelt çıktı ortaya, dedi «Politika vatan hizmetidir, memleketin en iyi insanları politikaya girmelidir ki, politika temizlensin.» Ve memleketin en tanınmış en ileri iş adamlarını devlet hizmetine çağırdı. En büyük şirketlerin umum müdürlerine vazife verdi, «gelin, dedi, vatan hizmetidir, siz bu işi vatan hizmeti olarak ele alacaksınız, muayyen bir devre için, iki sene için, senede bin dolâr alacaksınız. Bırakın işinizi, gelin, ama politikada iş nasıl yapılır bunu gösterin.» Ama kimse bu şerefli vazifeyi reddetmedi. Politika işi ne yaparsan onu gösterir.

Muhterem arkadaşlarım, memlekete hizmet yolunda olan bu zor ve nankör işe de girmek zorundadır.

BAŞKAN — Sayın Gülek, fikirlerinizi bütçe üzerine teksif ediniz.

KASIM GÜLEK (Devamla) — Aziz arkadaşlarım, devlet hizmeti bütçenin yürümesi için gerekli temel iştir. Halk hizmetinde halk içinde halk için yapılan hizmetin parasını burada ayarlar ve burada Mecliste bunun fasılları üzerinde uzun uzun görüşürüz. Bu bakımdan tümü üzerinde görüşmenin faydalı olduğuna, yerinde oluğuna inanıyorum, bütçe konuşmasının bir parçası olduğuna inanıyorum. Temel halk çoğunluğuna hizmettir. Halka yol göstermek elbette aydının vazifesi. Ama aydın, halka rağmen vazife göremez halka karışarak, halkın derdini anlıyarak halka hizmet etmenin imkânlarını idrak edecektir. Halka karışacaktır ki halk da kendisini idare edenlerin kim olduğunu yakından görsün. Alâkasını anlasın, samimiyetine inansın ve ondan sonra kendisine vazife düştüğü zaman, «Bu adamlara inanıyorum, ancak bu adamlar büyük halk çoğunluğunun iyiliği için çalışacaklar» diyerek onların gösterdiği yoldan gitsin. Bu memleket hayrına olur. (Alkışlar)

Aziz arkadaşlarım, aydın, memleketi tanımak zorundadır. Memleketi görmemiş, tanımamış aydın memlekete hizmet edemez. Halkı tanımıyan, halka karışmıyan aydın halka hizmet edemez. Aydının vazifesi budur ve bunu yapacaktır. Baştaki aydın yol gösterecektir ki halk da onun arkasından gitsin.

Muhterem arkadaşlarım, başlakinin vazifesi yol göstermek ve birleştirici olmaktır. İtiraf edelim ki, politikamız çoğu zaman birleştirici olmamış, ayırıcı olmuştur. Vazifemiz birleştirici olmaktır, tahrik ne muhalefetin ne de iktidarın hakkıdır. Her iki tarafın vazifesi beraber yürümek, halkı anlayışa, sevgiye teşvik etmek olacaktır. Dünün üzerinde durmak, ancak yarına ışık tutuyorsa faydalıdır; yoksa sadece dünden bahsetmek zararlı olduğu gibi sadece dünden bahsediliyor diye sinirlenmek de zararlıdır. Sevgi, muhabbet, anlayış ve birleştiricilik ile iktidar ve muhalefet el ele vererek memlekete hizmet ancak kabildir.

Aziz arkadaşlarım, yeni Anayasamızla insan hakları sosyal adalet ve emniyetin temelleri atıldı. Anayasa meselelerimizin pek çoğunu, politika dâvalarımızın temellerinin hemen hepsini bu şekilde Anayasaya koyduk. Demokratik rejime inanan insanlar olarak, bunun yürüyeceğine kaaniiz. Türkiye'de ancak seçimle Devlet idare edilebilir, ancak seçimle iktidara gelenler bu memleketi idare edebilirler ve seçimler ancak dürüst olabilir.

Muhterem arkadaşlarım, Atatürkçü, medeniyetçi, Avrupalı Türkiye iyi bir bütçe çıkarmak için gayret sarf etti. İktidarı, muhalefeti iyi bir bütçe çıkarmak için burada kendi görüşüne göre elinden geldiği kadar vazife gördü, hizmet etti. Zaman zaman münakaşalar, hattâ kavgalar oldu. Ama bunlara rağmen prensiplerde beraber olduğumuza inanıyorum.

Medeniyetçi, ilerici, Avrupalı Türkiye, büyük halk kütlesinin refahını ve kalkınmasını gaye edinen Türkiye!.. 1963 yılı bütçesi, millete ve memlekete hayırlı, uğurlu olsun. (Şiddetli alkışlar, bravo sesleri)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, bütçenin tümü üzerinde şahısları adına söz istemiş olan arkadaşlardan yalnız aleyhte bir arkadaş konuşabilir, İçtüzük hükümlerine göre..

Bu arada vaktin gecikmiş olmasından dolayı üç takrir gelmiştir. Oturumu saat 20 ye bırakmak için. Bu takrirleri okutacağım, alacağımız karara göre hareket edeceğiz.

Sayın Başkanlığa

Vakit bir hayli gecikmiş ve Heyeti Umumiye kararına göre saat 20 de toplanmak üzere ara verilmesini arz ve teklif ederim.

Trabzon
Ekrem Dikmen

Millet Meclisi Başkanlığına

İftar vakti geldiğinden oylamanın saat 20 ye bırakılmasını, oturuma ara verilmesini arz ve teklif ederim.

Afyon Karahisar
Veli Başaran

Meclis Başkanlığına

Mûtat toplantı saati geçmiştir, af tasarısının da görüşülmesini teminen oturuma ara verilmesinin oya konulmasını arz ederim.

Sivas
Rahmi Günay

BAŞKAN — Aleyhte buyurun Yahya Dermancı.

YAHYA DERMANCI (İçel) — Çok muhterem arkadaşlarım; 13 gündür, geceli gündüzlü, yorulmadan, büyük çekişmeler de yapmak suretiyle çalıştık, sonuna geldik. Şuradaki arkadaşlarımızın bundan sonra konuşacakları varsa onlar da konuşup özlü olarak fikirlerini ifade ederler. Yarın Pazar, öbürgün bayram, şurada toplanmış iken bu işi bir an evvel bitirelim. Bu teklifin aleyhinde oy kullanmanızı istirham ederim efendim. (Alkışlar)

BAŞKAN — Arkadaşlar; takrirlerin üçünün de mahiyeti, oturuma ara verip saat 20 de toplanmaktır. Bu teklifi kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmemiştir, müzakerelere devam olunacaktır.

Söz sırası Kemal Badıllı'da. Buyurun Sayın Badıllı... Yok mu efendim? Olmadığına göre Sayın Adnan Aral (Yok sesleri). Sayın Seyfi Güneştan. Sayın Güneştan lehinde mi konuşacaksınız, aleyhinde mi?

SEYFİ GÜNEŞTAN (Mardin) — Lehinde efendim.

BAŞKAN — Lehinde söz veremem efendim.

Sayın Tahsin Demiray... Lehinde mi aleyhinde mi efendim?

TAHSİN DEMİRAY (İstanbul) — Aleyhinde konuşacağım.

BAŞKAN — Buyurun efendim.

TAHSİN DEMİRAY (İstanbul) — Muhterem arkadaşlarım, son söz, uzun cümlelerden sonra nihayet nokta mahiyetinde olur. Ben de

sözümü bir nokta kadar kısa söyliyeceğim, dar bir çerçeve içinde. (Alkışlar) Yani bütçeye bir nokta koyacağım.

Şimdi rakamlar belli oldu, artık ilmî, hesaplı, kitaplı bir dünyaya hamdolsun adım attık. Nüfusumuzun da ne kadar arttığını biliyoruz. Öğrendik ki, Türkiye % 3 artıyor sonra ne oluyor? İkinci rakamda biraz ihtilâf var. O da millî gelir ne kadar? O, çok mütehavvil henüz. Gaye % 7 ye varmak olduğuna göre yapılacak bunca gayretlerden sonra nihayet % 7 esaslı, iyi bir hedef olduğuna göre, şu halde % 7 nin altında. (Soldan : % 5 sesleri.)

Siz beş diyorsunuz, bir başkası çıkıyor dört diyor, bir bakası çıkıyor, 6 diyor. Rivayet muhtelif, 7 nin altında...

Şimdi nüfus % 3 artıyor, gelir % 7 nin altında, eh bütçe de her sene % 10 artıyor! Bu nasıl oluyor? Ne sihirdir ki; daha fazlasını bu külâhın içinden çıkarabiliyoruz. (Gülüşmeler) Nüfus bu, gelir bu, bütçe otomatik olarak % 10 artıyor. Ne sihirdir, ne keramet, bu iş oluyor. «Allah'a şükür ki, feyizlidir, bereketlidir, her sene yüzde 10 artıyor.» dedi. O rakamı ben anlıyamıyorum. Yani, şu engizisyon mahkemesinden çıkıyor adam, terletiyorlar adamakıllı: «Dünya dönmüyor!..» diyor, ama kapıdan çıkarken «Yine de dönüyor!» diyor.

Şimdi nasıl oluyor da bu yüzde 10 temin ediliyor?... Demek ki, millî gelirle mepsuten mütenasip değil, Türkiye maliyecileri ne yapıp yapıp gelirini daima aşarak her sene % 30 Türkiye halkının cebine biraz daha fazla elini sokmaktadır. Ben bu kadarını biliyorum, evvelâ rakamlar şifreler bunu gösteriyor. Başka ne oluyor? Millî gelir % 6 - 7 civarında idi. Allah'a şükür artan % 10 larla bürokrasiyi de 0,010 ölçüsünde geliştirebiliyorduk. Kadrolar her gün biraz daha gelişebiliyordu. Şimdi nereden çıktı bu bir milyar ikiyüz milyon. Bu sene geçen seneye nisbetle bir defa % 10 var. Bu yetmedi. Bir milyar 200 milyon daha ver bana. Evet, ne yapacaksın bununla? Seni % 7 ye kavuşturacağım. Ben zaten % 6 da idim.

Haa, açın şimdi yatırımları... Adı modern bir kelime: Yatırımlar. Bütçeden de ayrılmış. Burada Devlet hizmetinin, vilâyet kaynağının hepsi yatırım. Yatıyor ama, bizim anladığımız, millete kısa zamanda gelir getirecek yatırım, yatırımdır. Bunlar demirbaşa yatıyor. Binaenaleyh, bu seneki bütçenin bu 1 milyar 2 yüz milyonunu vicdanım asla kabul etmiyor. Memleket de kabul etmiyor! («Ediyor» sesleri.) Yooo, «Ediyor» diyorsunuz siz. İşte bu noktada bir zihniyet farkı başlıyor. Bir zihniyet farkı başlıyor. Ben burada maalesef oldukça tarafsız bir insanım (Ortadan «değil» sesleri.) Öyle, öyle!.. Öyledir. (Alkışlar) Çünkü ben 40 seneden beri bir paralel olarak geliyorum, müşahede ediyorum Allah'a şükür.

Gördüğü şey şudur: bürokratik zihniyette, bizim idarecilerin zihniyetinde, gençlerin idealist olmasına rağmen, bizim özlediğimiz değişiklik olmamıştır. Olamamıştır!.. Nasıl olmamıştır ki, hattâ kaskatı durmaktadır. Parti namına söz söylemeye çıkan arkadaş, Satır arkadaş, (Gülüşmeler) burada biraz kalblerimize ferahlık serpecek yerde, bütçe üzerinde anlamadığınız tarafları pek veciz bir şekilde açıp bize gösterecek yerde adamakıllı ve kaskatı politik bir nutuk çekti ve o nutukta gördüm ki, zihniyette hiçbir değişiklik yok! Recep Peker'i karşımda görüyor gibi oldum. (Soldan, alkışlar) Halbuki bizim beklediğimiz zihniyet inkılâbıdır. Biz zihniyetlerde değişiklik istiyoruz. Demin yine aynı partinin bir sözcüsü ifade etti. Halkı anlamak lâzım, dedi. Halkı anlamadıklarını esefle gördük. Eğer anlasalardı, bu sulta zihniyetiyle ve dili ile konuşmazlardı. Bu itibarla yine benden bir evvel konuşan arkadaşın bir görüşüne işaretle, zihniyette değişiklik yapmak lâzımdır. Bu halkla beraber olmanın tılsımını bulmak lâzımdır. Biz halkla beraber olamazsak, (ister şu parti, ister bu parti) o alttaki cevher böyle samut ve susuk kaldıkça biz muvaffak olamayız.

Tılsım? O, millet cevherinin, o mazlum halkın niçin böyle asık suratlı olduğunu anlamak, onu harekete getirmek, aradaki o soğukluğu eritmek ve ondan sonra bir şevki millî yaratmak lâzımdır. Tılsım budur! Kim, bunu yaratırsa onun elini öpeceğim, onun alnını öpeceğim .(Alkışlar) Maalesef bu hususta ümitli olarak bu bütçeyi kapatmıyoruz. Hürmetlerimle. (Soldan, alkışlar)

BAŞKAN — Sayın arkadaşlar, 1963 Bütçe kanunu tasarısı üzerindeki görüşmeler bitmiştir. Şimdi, bütçe açık oylarınıza sunulacaktır. Kutuyu kürsüye koyduruyorum.

Hangi intihap dairesinden oyların toplanacağını tesbit için kura çekiyoruz : Urfa.

Urfa'dan başlamak üzere oy toplama muamelesine başlıyoruz.

Muhterem arkadaşlar, oylama bittikten sonra, Karma Komisyondan gelen af tasarısı görüşüleceğinden oyunu kullanan arkadaşların ayrılmamalarını rica ederim.

Oyunu kullanmıyan var mı?

(Arkadaşlar yemekteler, sesleri)

Haber gönderdik efendim.

1. — Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının Cumhuriyet Senatosunca değiştirilen ve Millet Meclisince benimsenmiyen maddeleri hakkında Karma Komisyon raporu ile Millet Meclisi, Cumhuriyet Senatosu ve Karma Komisyon metinleri (M. Meclisi 1/407, C. Senatosu 1/194) (M. Mecilsi S. Sayısı 108 e 2 nci ek)

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, gündemde Karma Komisyondan gelmiş olan af tasarısı vardır. İsterseniz onu alalım, oylama neticesini bilâhara yaparız.

Bu hususu oyunuza arz ediyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Komisyon lûtfen yerini alsın.

Raporu okutuyorum.

Karma Komisyon raporu

Millet Meclisi
Karma Komisyonu 23 . 2 . 1963
Esas No. : 1/407
Karar No. : 2

Yüksek Başkanlığa

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının bâzı maddelerinin Cumhuriyet Senatosunca değişikliğe uğramış olması sebebiyle Millet Meclisinde vâkı müzakereler neticesinde tasarının 3 ncü maddesinin (Ç) fıkrası ile 9 ncu maddedeki değişikliğe uyulmıyarak eski görüşünde ısrar edilmiş olduğundan Anayasanın 92 nci maddesinde her iki meclisten ilgili komisyonları vasıtasiyle seçilmiş olan beşer kişiden müteşekkil Karma Komisyona havale edilmiş olmakla Hükümet sözcülerinin iştirakiyle komisyonumuzda tetkik ve müzakere edildi :

Tasarının 3 ncü maddesinin (Ç) fıkrasına Senatoca ilâve edilmiş olan T. C. Kanununun 507 nci maddesi taksiratlı müflislere aidolup, tasarının 1 nci maddesiyle daha ağır taksiratlı suçlar affedilmiş olduğundan, komisyonumuzca da bu maddenin tasarıdan çıkarılmasına ve Millet Meclisinin kabul ettiği görüşe uyulmasına ittifakla,

Tasarının 9 ncu maddesindeki 1 nci ve 2 nci fıkralarda bahis konusu edilen (kusur ve kaçakçılık cezaları) ibaresinin Senatoca çıkarılmış olması, bu maddenin Hükümet tarafından tasarı olarak getirilmiş bulunması ve aynen Adalet Komisyonunda ve Millet Meclisinde ittifakla kabul edilmiş olması ve dolayısiyle Hükümete malî bir zarar tevlidetmiyeceği kanaatine varılmış bulunmasından Millet Meclisinin görüşüne Suphi Karaman'ın muhalefeti ile ekseriyetle karar verilmiş olmakla.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Karma Komisyon Başkanı	Sözcü
Bursa C. S. Ü.	İzmir Milletvekili
Şeref Kayalar	Mustafa Uyar
Kâtip	
İstanbul C. S. Ü.	Tabiî Üye
Fethi Başak	Söz hakkım mahfuz
	Suphi Karaman
Aydın C. S. Ü.	Erzurum C. S. Ü.
O. Saim Karagöllü	Nihat Pasinli
Adıyaman Milletvekili	Elâzığ Milletvekili
Arif Atalay	Naci Güray

İmzada bulunamadı
Çanakkale Milletvekili
Burhan Arat

BAŞKAN — Muhterem arkadaşlar, evvelce ittihaz buyurduğunuz karara uyarak Karma Komisyondan gelen 3 ncü maddenin (Ç) bendini okutacağım.

(Ç) Türk Ceza Kanununun 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503, 506, 508, ve 510 ncu maddelerinde yazılı suçlar; (Karma Komisyona havale edilmiş ve bu komisyonca değiştirilmiş bulunan bent)

BAŞKAN — Söz istiyen var mı? Yok. Karma Komisyondan gelen (Ç) fıkrasını oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Kabul etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Şimdi 3 ncü maddeyi bu kabul edilen (Ç) fıkrasiyle birlikte tekrar okuyoruz.

(Üçüncü madde kabul edilen (Ç) fıkrasiyle birlikte tekrar okundu.)

KARMA KOMİSYON SÖZCÜSÜ MUSTAFA UYAR (İzmir) — Efendim, (H) fıkrasının 7 nci satırında (intacetmiş) kelimesi (intacetmemiş) olacaktır, bir tabı hatası vardır.

BAŞKAN — Nazara alınır efendim, bu şekilde düzeltilecektir,

3 ncü maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Karma Komisyondan gelen 9 ncu maddeyi okutuyorum.

Madde — 9.

MADDE 9. — 1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak mükellefler veya sorumlular adına kesilmiş olup, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilmemiş olan vergi cezalarından, usulsüzlük cezalarının tamı, kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısı affedilmiştir.

Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 31 . 12 . 1961 tarihine kadarki dönemlere aidolarak kesilecek usulsüzlük, kusur ve kaçakçılık cezaları hakkında da yukardaki hükümler uygulanır.

1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak, Vergi Usul Kanununa göre ceza mahkemelerince hükmolunup bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte infaz edilmemiş bulunan hileli vergi suçlarına ait cezalar affedilmiştir.

BAŞKAN — Karma Komisyonun kabul ettiği 9 ncu maddeyi oyunuza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

Af tasarısı Meclisimizce kabul edilmiş ve kanunlaşmıştır. (Alkışlar)

Oyunu kullanmıyan arkadaşlar lûtfen kullansınlar.

Oy toplama muamelesi bitmiştir.

Muhterem arkadaşlar; 1963 yılı bütçe kanun tasarısına verilen oyların neticesini arz ediyorum :

(358) iştirak, (240) kabul, (Bravo sesleri ve alkışlar) (115) ret, (3) çekinser.. (Şiddetli alkışlar ve bravo sesleri)

Muhterem arkadaşlarım; şu anda 1963 yılı bütçe tasarısı kanunlaşmış bulunmaktadır.

Beş yıllık kalkınma plânının ilk tatbikatı senesine raslıyan ve 12 milyar 100 küsur milyon ile ve o kadar da varidat derpiş ederek Türkiye Cumhuriyetinin en büyük bütçesi olan bu kanunun memleketimiz ve milletimiz için hayırlı olmasını diler ve tatbikatta Hükümete de muvaffakiyetler temenni ederiz.

Sayın Başbakan. (Koalisyon kanatları milletvekillerinden şiddetli alkışlar, bravo sesleri)

BAŞBAKAN İSMET İNÖNÜ (Malatya) — Muhterem arkadaşlar, bütçeler her zaman hükümetler için çetin bir geçittir. Kabul buyurduğunuz bütçe, hususi karakteri itibariyle başarılması daha güç bir vazife idi. 1963 bütçe ile plâna müstenit kalkınmanın ilk yılına girmiş oluyor. Plâna müstenit kalkınma resmî hayatta ve hususi hayatta geniş tasarruf, sabır ve inanma devridir. Plânlı kalkınma ciddî tasarruf istediği kadar, geniş fedakârlık da ister. Bu sebeple bu bütçe ile beraber vergi reformu şeklinde bir senede misali nadir görülmüş olan ölçüde vergi kabul buyurdunuz. Bütün bu emekler, ancak Büyük Millet Meclisinin müspet çalışmaları, isabetli yol göstermeleriyle hedefe varmak için azimle çalışması sayesinde mümkün olmuştur. Bu bütçenin tatbikı daha çok dikkat ve gayret istiyecektir. Birçok ihtiyaçlara karşı sabretmesini, yeni masraf açmamasını bileceğiz. Bunu bilmek güç olduğu kadar, buna tahammül etmek, bunu tatbik etmek daha güç bir ameliyedir. Plânlı kalkınmanın Devlet dairelerinde hazırlanması, özel hayatta umumi bir şevk ve iştiyak yaratması plânın iyi tatbik edilmesi için şarttır. Hükümet olarak bu gayelere varmak için aklımızın erdiği ve mesuliyetimiz içinde bulunan bütün vasıtaları isabetle kullanmaya çalışacağız. Plânın tatbikı sırasında da kararları isabetle yürütmek, ancak Büyük Millet Meclisinin yol göstermesine ve daima hükümetlerine yardımcı olmasına bağlıdır. Bu yardım desteğinizi bulacağımızı ümidederek Yüksek Meclise 1963 bütçesini kabul etmekte gösterdiği başarıdan dolayı tebriklerimi ve şükranlarımı sunarım. (Ortadan ve sağdan, alkışlar ve bravo sesleri)

BAŞKAN — Bir takrir vardır. Okutuyorum:

Millet Meclisi Yüksek Başkanlığına

Bütçenin kabulünden sonra Meclisin tatil yapması bir teamüldür. Diğer taraftan Şeker Bayramı arifesinde bulunmamız ve milletvekillerinin vatandaşlarla temaslarının fayda ve lüzumu ile Mart ayının vergi ayı olması dolayı-

siyle şahsi işlerini görme ihtiyaçları göz önüne alınarak Millet Meclisinin 23 . 2 . 1963 Cumartesi gününden itibaren 18 . 3 . 1963 Pazartesi gününe kadar tatil yapması hususunun Yüksek Heyetin tasvibine sunulmasını arz ve teklif ederiz.

C. H. P. Grup	A. P. Grup
Başkanvekili	Başkanvekili
İbrahim Öktem	Cihat Bilgehan

Y. T. P. Grup	C. K. M. P. Grup
Başkanvekili	Başkanvekili
Sadık Perinçek	Cevad Odyakmaz

BAŞKAN — Önergeyi oylarınıza sunuyorum. Kabul edenler... Etmiyenler... Kabul edilmiştir.

18 Mart 1963 Pazartesi günü, saat 15 te toplanmak üzere Birleşimi kapatıyorum.

Kapanma saati : 19,45

1963 yılı Bütçe Kanununa verilen oyların sonucu

(Kanun kabul edilmiştir.)

Üye sayısı	:	450
Oy verenler	:	268
Kabul edenler	:	240
Reddedenler	:	115
Çekinserler	:	3
Oya katılmıyanlar	:	86
Açık üyelikler	:	6

[Kabul edenler]

ADANA
Mehmet Geçioğlu
Kasım Gülek
Ahmet Karamüftüoğlu
Melih Kemal Küçüktepepınar
Kemal Sarıibrahimoğlu

ADIYAMAN
Arif Atalay
Mahmut Deniz
Mehmet Özbay

AFYON KARAHİSAR
Halûk Nur Bâki
Veli Başaran
Hasan Dinçer
Asım Yılmaz
Şükrü Yüzbaşıoğlu

AMASYA
Reşat Arpacıoğlu
Mustafa Kemal Karan

ANKARA
İsmail Rüştü Aksal
Burhan Apaydın
Raif Aybar
Nihat Berkkan
Fuat Börekçi
Bülent Ecevit
İbrahim Sıtkı Hatipoğlu
İbrahim İmirzalıoğlu
Emin Paksüt
İlyas Seçkin
Ahmet Üstün
Abdülhak Kemal Yörük

ANTALYA
Etem Ağva
Rafet Eker

ARTVİN
Saffet Eminağaoğlu

AYDIN
Orhan Apaydın
Mustafa Şükrü Koç
Nedim Müren

BALIKESİR
Ahmet Aydın Bolak
Fennî İslimyeli
Süreyya Koç
Mehmet Tiritoğlu

BİNGÖL
M. Sıddık Aydar
Halit Rıza Ünal

BİTLİS
Müştak Okumuş

BOLU
Zeki Baltacıoğlu
Ahmet Çakmak
Kemal Demir
Fuat Ümit

BURDUR
Fethi Çelikbaş
Nadir Yavuzkan

BURSA
Edip Rüştü Akyürek
Sadrettin Çanga
İbrahim Öktem
Cevdet Perin

ÇANAKKALE
Burhan Arat
Şefik İnan

ÇANKIRI
Rahmi İnceler

ÇORUM
Nuri Ahıskalıoğlu
Hilmi İncesulu
Faruk Küreli
Necmi Ökten

DENİZLİ
İsmail Ertan
Hüdai Oral

DİYARBAKIR
Adnan Aral
Şehmus Arslan
Yusuf Azizoğlu
Hilmi Güldoğan
Recai İskenderoğlu
Vefik Pirinççioğlu

EDİRNE
Talât Asal
Süleyman Bilgen
Fahir Giritlioğlu

ELÂZIĞ
Nurettin Ardıçoğlu
Hürrem Müftügil
Kemal Satır

ERZİNCAN
Hüsamettin Atabeyli
Zeynel Gündoğdu
Sadık Perinçek
Naci Yıldırım

ERZURUM
Nihat Diler
Cevat Dursunoğlu
Gıyasettin Karaca
Şerafettin Konuray
Adnan Şenyurt
Tahsin Telli

ESKİŞEHİR
Şevket Asbuzoğlu
İbrahim Cemalcılar
Seyfi Öztürk
Celâlettin Uzer

GAZİANTEP
Osman Orhan Bilen
Muzaffer Canbolat
Ali İhsan Göğüş
Hüseyin İncioğlu
Mithat San

GİRESUN
Ali Cüceoğlu
Mustafa Kemal Çilesiz
Nizamettin Erkmen
Naim Tirali

GÜMÜŞANE
Necmeddin Küçüker
Nureddin Özdemir

HAKKÂRİ
Ahmet Zeydan

HATAY
Bahri Bahadır
Abdullah Cilli
Ahmet Sırrı Hocaoğlu
Şekip İnal
Saki Zorlu

İÇEL
Mehmet Ali Arslan
Yahya Dermancı
Sadık Kutlay

İSPARTA
Lokman Başaran

İSTANBUL
Cihad Baban
Suphi Baykam

Ratip Tahir Burak
Orhan Eyüboğlu
Fahrettin Kerim Gökay
Ali Coşkun Kırca
Hilmi Oben
Oğuz Oran
Vahyi Özarar
İlhami Sancar
Selim Sarper
Reşit Ülker
Sabri Vardarlı
Malik Yolaç
Zeki Zeren

İZMİR

Osman Sabri Adal
Şeref Bakşık
Ziya Hanhan
Necip Mirkelâmoğlu
Mustafa Uyar
Lebit Yurdoğlu

KARS

Hasan Erdoğan
Kemal Güven
Kemal Kaya
Sırrı Öktem
Bahtiyar Vural
Rıza Yalçın

KASTAMONU

İhsan Şeref Dura
Ali Özdikmenli

KAYSERİ

Turhan Feyzioğlu
Mehmet Göker
Mehmet Sağlam
Bahri Yazır

KIRKLARELİ

Abdurrahman Altuğ
Hasan Tahsin Uzun

KOCAELİ

Şahabettin Bilgisu

KONYA

Selçuk Aytan
İhsan Kabadayı
Kadircan Kaflı
Mekki Keskin
Abdüssamet Kuzucu
Rüştü Özal
Fakih Özfakih
Fakih Özlen
Vefa Tanır

KÜTAHYA

Ahmet Bozbay
Ali Erbek
Rauf Kıray

MALATYA

H. Avni Akşit
Nurettin Akyurt
Mehmet Delikaya
Ahmet Fırat
İsmet İnönü
Halit Ziya Özkan

MANİSA

Muammer Erten
Şevket Raşit Hatiboğlu

MARAŞ

Kemalî Bayazıt
Hasan Fehmi Evliya

MARDİN

Mehmet Ali Arıkan
Esat Kemal Aybar
Şevki Aysan
Vahap Dizdaroğlu
Seyfi Güneştan
Talât Oğuz

MUĞLA

Hilmi Baydur
Turan Şahin

MUŞ

Sait Mutlu
Sami Öztürk

NEVŞEHİR

Ramazan Demirsoy

NİĞDE

Asım Eren
Ruhi Soyer

ORDU

Yusuf İzzettin Ağaoğlu
Ata Bodur
Ferda Güley
Orhan Naim Hazinedar
Arif Hikmet Onat
Ata Topaloğlu

SAKARYA

Burhan Akdağ
Ekrem Alican
Yusuf Ulusoy

SAMSUN

Nurettin Ceritoğlu
Fevzi Ceylân
Kâmran Evliyaoğlu
Fevzi Geveci
İlyas Kılıç

SİİRT

Cevdet Aydın
Süreyya Öner
Hayrettin Özgen
Adil Yaşa

SİNOP

Mahmut Alicanoğlu
Cemil Karahan

SİVAS

Adil Altay
Rahmi Çeltekli
İbrahim Göker
Rahmi Günay
Sebati Hastaoğlu
Ahmet Kangal
Cevad Odyakmaz
Güner Sarısözen
Reşat Turhan
Tahsin Türkay
Mahmut Vural

TEKİRDAĞ

Turhan Kut
Fethi Mahramlı
Hayri Mumcuoğlu
Orhan Öztrak

TOKAT

H. Ali. Dizman
Zeyyat Kocamemi
Reşit Önder
Bekir Şeyhoğlu
Ali Rıza Ulusoy

TRABZON

Ali Şakir Ağanoğlu
Ahmet Şener
Kâmuran Ural
Ali Rıza Uzuner

TUNCELİ

Vahap Kışoğlu
Fethi Ülkü

URFA

Osman Ağan
Atalay Akan
Kemal Badıllı
Bekir Sami Karahanlı
Sabri Kılıç

UŞAK

Ali Rıza Akbıyıkoğlu
İbrahim Bulanalp
Ahmet Tahtakılıç

VAN

İhsan Bedirhanoğlu
Muslih Görentaş
Şükrü Kösereisoğlu

YOZGAT

Mustafa Kepir
Veli Uyar

ZONGULDAK

Kenan Esengin
Suphi Konak
Mehmet Ali Pestilci
Yusuf Ziya Yücebilgin

[Reddedenler]

ADANA

Hasan Aksay
Yusuf Aktimur
Ali Bozdoğanoğlu
Cavit Oral
Ahmet Savrun
İbrahim Tekin
Ahmet Topaloğlu

AĞRI

Nevzat Güngör
Kerem Özcan

AMASYA

İsmail Sarıgöz

ANKARA

Hüseyin Ataman
Osman Bölükbaşı
Mehdi Mıhçıoğlu
Zühtü Pehlivanlı

ANTALYA

İhsan Ataöv

Ömer Eken
Hasan Fehmi Boztepe
Nazmi Kerimoğlu

ARTVİN
Sabit Osman Avcı
Nihat Ata

AYDIN
Hilmi Aydınçer
Melâhat Gedik
Reşat Özarda
İsmet Sezgin

BALIKESİR
Cihat Bilgehan
Mithat Şükrü Çavdaroğlu
Ahmet İhsan Kırımlı
Cihat Turgut

BİLECİK
Orhan Tuğrul

BOLU
Kâmil İnal

BURSA
Hikmet Akalın
Mustafa Tayyar
Ahmet Türkel
Ziya Uğur
İsmail Yılmaz
Baha Cemal Zağra

ÇANAKKALE
Refet Sezgin

ÇANKIRI
Kâzım Arar

ÇORUM
Muzaffer Dündar
İhsan Tombuş

DENİZLİ
Mehmet Çobanoğlu
İbrahim Kocatürk
Remzi Şenel

DİYARBAKIR
Alp Doğan Şen

EDİRNE
İlhami Ertem
Nazmi Özoğul

ELÂZIĞ
Naci Güray
Ömer Faruk Sanaç

ERZURUM
Turhan Bilgin
Cevat Önder

ESKİŞEHİR
Ertuğrul Gazi Sakarya

İÇEL
Celâl Kılıç
İhsan Önal

İSPARTA
Ali İhsan Balım
Sadettin Bilgiç
Mustafa Gülcügil

İSTANBUL
İbrahim Abak
Ziya Altınoğlu
Mahmut Rıza Bertan
Tahsin Demiray
Ömer Zekâi Dorman
Muhiddin Güven
Şahabettin Orhon
Naci Öktem
İsmail Hakkı Tekinel
Hüsamettin Tiyanşan

İZMİR
Şükrü Akkan
Mehmet Ali Aytaş
Muzaffer Döşemeci
Ali Naili Erdem
İhsan Gürsan
Saim Kaygan
Nihat Kürşat
Şinasi Osma

KARS
Lâtif Aküzüm

KASTAMONU
Sabri Keskin
Osman Zeki Oktay

KAYSERİ
Abdülhalim Aras
Hüsamettin Gümüşpala
Mehmet Yüceler

KIRKLARELİ
Fikret Filiz

KOCAELİ
Cemal Babaç
Hâldan Kısayol

KÜTAHYA
Sezai Sarpaşar

MANİSA
Hilmi Okçu
Yakup Yakut
Nahit Yenişehirlioğlu

MARAŞ
Ali Hüdayioğlu
Adnan Karaküçük

MUĞLA
Adnan Akarca
İlhan Tekinalp

NEVŞEHİR
Ali Baran Numanoğlu

NİĞDE
Haydar Özalp
Oğuzdemir Tüzün

ORDU
Refet Aksoy
Şadi Pehlivanoğlu

RİZE
Erol Yılmaz Akçal
Arif Hikmet Güner
Cevat Yalçın

SAKARYA
Muslihittin Gürer
Hami Tezkan

SAMSUN
Ali Fuat Alişan
Hâmit Kiper
Osman Şahinoğlu

SİNOP
Mustafa Kaptan

TOKAT
Sabahattin Baybura

TRABZON
Selâhattin Güven
Ahmet Cemil Kara
Nazmi Ökten

YOZGAT
İsmail Hakkı Akdoğan
İsmet Kapısız
Turgut Nizamoğlu

ZONGULDAK
Ahmet Fuat Ak
Ramiz Karakaşoğlu
Sadık Tekin Müftüoğlu

[Çekinserler]

KASTAMONU
İsmail Hakkı Yılanlıoğlu

KONYA
İrfan Baran

MANİSA
Yakup Kadri Karaosmanoğlu

[Oya katılmıyanlar]

ADIYAMAN
Ali Turanlı

AFYON KARAHİSAR
Şevki Güler
Mehmet Turgut

AĞRI
Rıza Polat

AMASYA
Nevzat Şener

ANKARA
Mustafa Kemal Erkovan
Muhlis Ete (B.)
İsmail Gence
İhsan Köknel
Ferhat Nuri Yıldırım

ANTALYA
Nihat Su

BALIKESİR
Kaya Bulut
Gökhan Evliyaoğlu
Cevat Kampulat

BİLECİK
Şadi Binay

BİTLİS
Nafiz Giray

BOLU
Turgut Çulha

BURDUR
Mehmet Özbey

BURSA
Ekrem Paksoy

ÇANAKKALE
Ahmet Nihat Akay
Süreyya Endik

ÇANKIRI
Şaban Keskin
Nurettin Ok (Bşk. V.)

ÇORUM
Abdurrahman Güler

DENİZLİ
Sinan Bosna
Âtıf Şohoğlu

ERZURUM
Ertuğrul Akça

ESKİŞEHİR
Aziz Zeytinoğlu

GAZİANTEP
Kudret Mavitan
Süleyman Ünlü

GİRESUN
İbrahim Etem Kılıçoğlu
Ali Köymen

GÜMÜŞANE
Halis Bayramoğlu
Sabahattin Savacı

HATAY
Ali Muhsin Bereketoğlu

İÇEL
Mazhar Arıkan
Burhan Bozdoğan

İSTANBUL
Ferruh Bozbeyli
(Bşk. V.)
Nurettin Bulak
Saadet Evren
Ahmet Oğuz
Abdurrahman Yazgan

İZMİR
Arif Ertunga
Ragıp Gümüşpala
Kadri Özek

KARS
Necmettin Akan
Kemal Okyay

KASTAMONU
Avni Doğan
Fethi Doğançay

KAYSERİ
Vedat Âli Özkan

KIRKLARELİ
Mehmet Alâeddin Eriş

KIRŞEHİR
Ahmet Bilgin
Memduh Erdemir
Halil Özmen

KOCAELİ
Nihat Erim
Süreyya Sofuoğlu

KONYA
Kemal Ataman
Ahmet Gürkan
Ömer Kart
Faruk Sükan
Cahit Yılmaz
Sait Sına Yücesoy

KÜTAHYA
Mehmet Kesen
Sadrettin Tosbi

MANİSA
Neriman Ağaoğlu
Süleyman Çağlar
Nusret Köklü
Hurrem Kubat

MARAŞ
Kemal Bağcıoğlu
Enver Kaplan

MUĞLA
Cevdet Oskay

NEVŞEHİR
Halit Fikret Aka

NİĞDE
Mehmet Altınsoy

RİZE
Fuad Sirmen (Başkan)

SAKARYA
Nuri Bayar

SAMSUN
Mehmet Başaran
Bahri Cömert
Hüseyin Özalp (İ. Ü.)

SİNOP
Haşim Tarı (İ.)

TOKAT
Mehmet Kazova

TRABZON
Ekrem Dikmen
Zeki Yağmurdereli

URFA
Kadri Eroğan
Celâl Öncel

YOZGAT
Celâl Sungur (İ. Ü.)

ZONGULDAK
Fevzi Fırat

[Açık üyelikler]

Aydın	1	Muş	1
Hatay	1	Zonguldak	1
İstanbul	1		—
Manisa	1	Yekûn	6

Millet Meclisi

GÜNDEMİ

ELLİSEKİZİNCİ BİRLEŞİM

23 . 2 . 1963 Cumartesi

Saat: 10,00

I

A - BAŞKANLIK DİVANININ GENEL KURULA SUNUŞLARI

B - İKİNCİ DEFA OYA KONACAK İŞLER

II

SORULAR, GENSORULAR VE GENEL GÖRÜŞME

III

ÖNCELİKLE GÖRÜŞÜLMESİ KARARLAŞTIRILAN İŞLER

IV

A - HAKLARINDA İVEDİLİK KARARI VERİLEN İŞLER

B - TÜZÜK GEREĞİNCE BİR DEFA GÖRÜŞÜLEN İŞLER

× 1. — 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısı ve Karma Bütçe Komisyonu raporu ile 1963 yılı Bütçe kanunu tasarısında yapılan değişikliğe dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Karma Bütçe Komisyonu raporu (M. Meclisi 1/323, C. Senatosu 1/323) (M. Meclisi S. Sayısı: 80, C. Senatosu S. Sayısı: 16) [Dağıtma tarihi: 9 . 2 . 1963]

V

İKİ DEFA GÖRÜŞÜLECEK İŞLER

A - İKİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

B - BİRİNCİ GÖRÜŞÜLMESİ YAPILACAK İŞLER

Dönem : 1
Toplantı : 2

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 108 e ek

Bâzı Suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısına dair Cumhuriyet Senatosu Başkanlığı tezkeresi ve Cumhuriyet Senatosunca yapılan değişiklikler hakkında Millet Meclisi Adalet Komisyonu raporu (Millet Meclisi 1/407, C. Senatosu 1/194)

Not : (Cumhuriyet Senatosu S. Sayısı : 91)

Cumhuriyet Senatosu
Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü
Sayı : 1894

22 . 2 . 1963

Millet Meclisi Başkanlığına

İlgi : 21 . 2 . 1963 tarih ve 4654 sayılı yazınıza karşılıktır :

Bâzı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısının Millet Meclisince kabul olunan metni, Cumhuriyet Senatosu Genel Kurulunun 22 . 2 . 1963 tarihli 49 ncu Birleşiminde değiştirilerek ve açık oyla kabul edilerek ilişikte sunulmuştur.

Saygılarımla.
Suad Hayri Ürgüplü
Cumhuriyet Senatosu Başkanı

Not : Açık oya sunulan maddeler :

Madde : 3			Madde : 9		
Kabul	:	122	Kabul	:	93
Ret	:	2	Ret	:	29
Çekinser	:	2	Çekinser	:	1
Oy sayısı	:	126	Oy sayısı	:	123

Adalet Komisyonu raporu

Millet Meclisi
Adalet Komisyonu
Esas No. : 1/407
Karar No. : 55

22 . 2 . 1963

Yüksek Başkanlığa

Bazı suç ve cezaların affı hakkındaki kanun tasarısı Cumhuriyet Senatosunca müzakere edilmiş, bazı madde ve fıkraları değiştirilmiş olduğundan tasarı komisyonumuza havale edilmiş, bugün Hükümet temsilcileri huzuriyle yeniden müzakere edilmiştir :

Tasarının 3 ncü maddesinin (Ç) bendine Senato Meclisince ilâve edilmiş olan Türk Ceza Kanununun 507 nci maddesi, tasarının 1 nci maddesiyle taksirli suçların daha ağırları affedilmiş olduğundan 507 nci madde tasarıdan çıkarılarak Senatoca vâkı değişikliğe uyulmuştur.

3/H bendindeki Senatoca vâkı değişikliğe aynen uyulmuştur.

3/J bendindeki Senatoca vâkı değişikliğe aynen uyulmuştur.

3/K bendindeki Senatoca vâkı değişikliğe aynen uyulmuştur.

9 ncu madde, Hükümet tasarısı olarak ve Hükümetin malî imkânları göz önünde tutularak getirilmiş ve Millet Meclisince de bu gerekçe ile kabul edilmiş olduğundan, Senatoca yapılmış olan vâkı değişikliğe uyulmamıştır.

Genel Kurulun tasvibine arz edilmek üzere Yüksek Başkanlığa sunulur.

Adalet Komisyonu

Başkan V.	Sözcü	Kâtip	
Erzurum	Giresun	İzmir	Adıyaman
N. Diler	*A. Cüceoğlu*	*M. Uyar*	*A. Atalay*
Artvin	Çanakkale	Elâzığ	İçel
S. Eminağaoğlu	Söz hakkım saklıdır. *B. Arat*	*N. Güray*	*M. Arıkan*
İstanbul	Kars	Kayseri	Kayseri
S. Vardarlı	*L. Aküzüm*	*A. Aras*	*M. Göker*
	Siirt	Konya	
	C. Aydın	*S. Aytan*	

MİLLET MECLİSİNİN KABUL ETTİĞİ METİN	CUMHURİYET SENATOSUNUN DEĞİŞTİRİŞİ
MADDE 3. — Aşağıda yazılı bentlerde gösterilen suçlar birinci maddedeki aftan hariç bırakılmıştır :	**MADDE 3. — Millet Meclisi metninin 3 ncü maddesinin;**
A) Türk Ceza Kanununun 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132 ve 133 ncü maddelerinde yazılı suçlarla 135 nci maddenin 2 nci bendinde ve 136, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 155, 156, 157, 158, 159, 163 ve 165 nci maddelerinde yazılı olan suçlar ve bunların 168, 171 ve 172 nci maddelerinde gösterilen şekilleri,	**(A) bendi aynen kabul edilmiştir.**
B) Zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet suçları ile Türk Ceza Kanununun 339, 340, 341, 366, 367 ve 368 nci maddelerinde yazılı suçlar,	**(B) bendi aynen kabul edilmiştir.**
C) Türk Ceza Kanununun 414, 415, 416, 417, 418, 421, 429 ve 430 ncu maddesinin birinci fıkrası ile 431, 435, 436, 440 ve 441 nci maddelerinde yazılı suçlar. Ancak, kaçırmanın evlenmek maksadiyle yapıldığı ve kaçırılan kimsenin ırzına geçilmediği ve 416 ncı maddenin son fıkrasının asli hüküm olarak tatbik edildiği hallerde kanunun 1 nci maddesi hükmü uygulanır.	**(C) bendi aynen kabul edilmiştir.**
Ç) Türk Ceza Kanununun 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503 ve 510 ncu maddelerinde yazılı suçlar;	**(Ç) T. C. Kanununun 491, 492, 493, 495, 496, 497, 498, 499, 503, 506, 507, 508 ve 510 ncu maddelerinde yazılı suçlar :**
D) 5816 sayılı Atatürk aleyhinde işlenen suçlar hakkındaki Kanunun şümulüne giren suçlar;	**(D) bendi aynen kabul edilmiştir.**

Millet Meclisi metni	Cumhuriyet Senatosu değiştirişi
E) Askerî Ceza Kanununun 55, 56, 59 ncu maddeleri ile 148 nci maddenin (b) bendi ve yukardaki bentlerde Türk Ceza Kanununun maddelerine âtıf suretiyle cezalandırılan suçlar;	**(E) bendi aynen kabul edilmiştir.**
F) 3116, 3653 ve 6831 sayılı Orman kanunlarında yazılı suçlar ile Türk Ceza Kanununun 369, 370, 373 ncü maddesinin birinci fıkrası ve 374 ncü maddesinde yazılı suçlarla bunların 411, 412 ve 413 ncü maddelerinde gösterilen şekilleri;	**(F) bendi aynen kabul edilmiştir.**
G) 113 sayılı Af Kanununun 3 ncü maddesinin (L) ve (M) bentlerinde gösterilen şahıslarla, şeriklerinin 2262, 3202, 6186 ve 6560 sayılı kanunlarla kurulan Sümerbank, Türkiye Cumhuriyeti Ziraat Bankası, Türkiye Cumhuriyeti Devlet Demiryolları İşletmesi ve Türkiye Selüloz ve Kâğıt Fabrikaları İşletmesi ile ilgili olarak sıfat ve vazifeyi suiistimal suretiyle işledikleri suçlar, **Bu müesseselerde dinî, hayrî ve sosyal sebeplerle veya örf ve âdet gereğince yapılmış olan harcamalar, memur ve müstahdemlerin nakil, tâyin ve terfi gibi özlük işleri, müstahdemlerin veya resmî vasıtaların özel işlerde kullanılması ile ilgili sıfat ve vazifeyi suiistimal suçları ve yine bu müesseselerden siyasi partilere yapılan bağışlarla ilgili suçlar hakkında birinci madde hükmü uygulanır.**	**(G) bendi aynen kabul edilmiştir.**
H) İstimal ve istihlâk maksadiyle işlenmiş kaçakçılık fiilleri ve 6829 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin I, II, III, IV ncü bendinin birinci fıkrası hükmünü ve 3078 sayılı Kanunun ek ve tâdillerini ihlâl eden fiiller ve sif kıymeti 1 000 lirayı (bin lira dâhil) geçmiyen gümrük kaçakçılığı suçları ile 3437 sayılı Tütün ve Tütün İnhisarı Kanununun 90 ve 91 nci maddelerine muhalefet suçları hariç, Kaçakçılığın men ve takibine dair 1918 ve 1567 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tâdillerini ihlâl eyliyen suçlar.	**(H) 1 000 liraya kadar (1 000 lira dâhil) Döviz kaçakçılığı suçları ile Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı Kanuna ve bunun ek ve tadillerine ve bunlara müsteniden çıkarılan kararname ve tebliğlere aykırı olup da muaddel 3 ncü maddenin (A) bendinin ikinci fıkrası ile (C) bendi haricinde kalan ve döviz ziyanı intacetmiş olan usul ve şekle muhalif fiiller ve önceden çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılıp da sonradan çıkarılan kararname ve tebliğlere göre suç sayılmıyan fiiller ve istimal ve istihlâk maksadiyle işlenmiş kaçakçılık fiilleri ve 6829 sayılı Kanunun ek ikinci maddesinin I, II, III, bendleri ve IV ncü bendinin birinci fıkrası hükmünü ve 3078 sayılı Kanunun ek ve tadillerini ihlâl eden fiiller ve sif kıymeti 1 000 lirayı (1 000 lira dâhil) geçmiyen gümrük kaçakçılığı suçları ve 3437 sayılı Tütün ve Tütün İnhisarı Kanununun 90 ve 91 nci madde-**

Millet Meclisi metni	Cumhuriyet Senatosu değiştirişi
	lerine muhalefet suçları hariç, kaçakçılığın meni ve takibine dair 1918 ve Türk parasının kıymetini koruma hakkındaki 1567 sayılı kanunlar ile bunların ek ve tadilleri hükümlerini ihlâl eyliyen suçlar.
I) Türk Ceza Kanunu ile diğer kanunlarda yazılı ölüm veya müebbet ağır hapis cezasını müstelzim suçlar.	(I) bendi aynen kabul edilmiştir.
İ) 1924 tarihli ve 491 sayılı Teşkilâtı Esasiye Kanununun bâzı hükümlerinin kaldırılması ve bâzı hükümlerinin değiştirilmesi hakkında 12 Haziran 1960 tarihli ve 1 sayılı Kanunun 6 ncı maddesi uyarınca kurulan Yüksek Adalet Divanınca, Türk Ceza Kanununun 146 ncı maddesi dışında birden fazla suçlarla mahkûm edilip ve hürriyeti bağlayıcı cezaların toplamı sekiz seneyi geçenlerin bu mahkûmiyetlerine esas teşkil eden suçları ;	(İ) bendi aynen kabul edilmiştir.
J) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince Yüce Divana sevkine karar verilen veya verilecek olanların bu karara esas teşkil eden suçları.	(J) Türkiye Büyük Millet Meclisi tarafından Anayasanın 90 ncı maddesi gereğince Yüce Divana sevkine karar verilen veya verilecek olanlarla, bunlara tebaan yargılanacak olanların bu karara esas teşkil eden suçları.
K) 25 Ekim 1961 tarihinden itibaren sıfat ve vazifeyi suiistimal suretiyle işlenen suçlar;	(K) : 27 Mayıs 1960 tarihinden itibaren sıfat ve vazifeyi suiistimal suretiyle işlenen suçlar :
MADDE 9. — 1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak mükellefler veya sorumlular adına kesilmiş olup, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilmemiş olan vergi cezalarından, usülsüzlük cezalarının tamı, kusur ve kaçakçılık cezalarının yarısı affedilmiştir.	MADDE 9. — 1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak mükellefler veya sorumlular adına kesilmiş olup, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihe kadar tahsil edilmemiş olan vergi cezalarından, usülsüzlük cezalarının tamamı, affedilmiştir.
Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 31 . 12 . 1961 tarihine kadarki dönemlere aidolarak kesilecek usulsüzlük, kusur ve kaçakcılık cezaları hakkında da yukardaki hükümler uygulanır.	Bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 31 . 12 . 1961 tarihine kadarki dönemlere aidolarak kesilecek usulsüzlük, cezaları hakkında da yukardaki hükümler uygulanır.
1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak, Vergi Usul Kanununa göre ceza mahkemelerince hükmolunup bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte infaz edilmemiş bulunan hileli vergi suçlarına ait cezalar affedilmiştir.	1961 yılı sonuna kadarki dönemlere aidolarak, Vergi Usul Kanununa göre ceza mahkemelerince hükmolunup bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihte infaz edilmemiş bulunan hileli vergi suçlarına ait cezalar affedilmiştir.